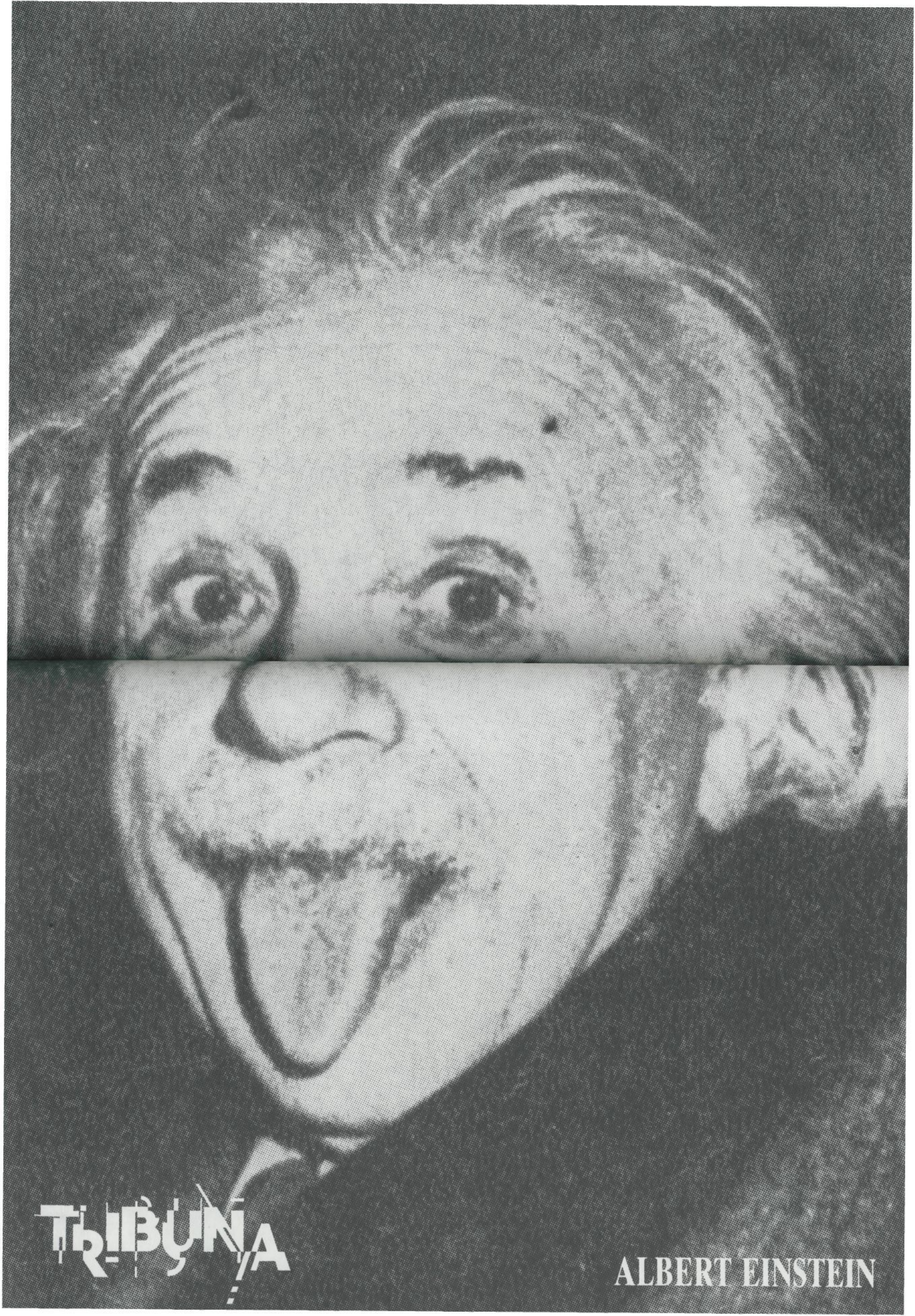

ATLANTA

številkata 16/14. avgust 1989 cena 14.000 din

TRIBUNA

ALBERT EINSTEIN

THE END

EVERYBODY'S GOT SOMETHING TO HIDE EXCEPT ME AND MY MONKEY

SHE CAME IN THROUGH THE BATHROOM WINDOW

JOVANKA BUDISAVLJEVIĆ – BROZ

Takoj po govoru v Splitu so se odnosi med Titom in Kardeljem ponovno ohladili.

Nekaj let po Splitskem govoru je Tito organiziral vsakoletni lov za tuje diplomate kakor tudi za najvišje jugoslovansko vodstvo v Karađorđevu. Rankovič je bil takrat na najvišji točki svoje politične moči. Naenkrat se je zaslišal zvok sirene. Nihče od prisotnih ni vedel, kaj se dogaja. Izkazalo se je, da je metek prebil ustno votlino Kardelja, ki se je zgrudil na tla. Zrno se je ustavilo na samem začetku hrbtenice. Z rešilcem so Kardelja hitro prepeljali v bolnico, kjer so mu naši najboljši kirurgi nudili pomoč. Deset dni kasneje so Kardelja odpeljali z letalom v London, tam se je zdravil šest mesecev.

O tem dogodku jugoslovanska javnost ni bila obveščena, dokler se tuji tisk ni zelo obširno razpisal o tem. Po nekaterih balističnih podatkih so policijski strokovnjaki dognali, da je Jovan Veselinov, o tem, da je zgrešil divjo svinjo, zadel kamen od katerega se je zrno ali košček zrna odbilo in zadelo Kardelja. Vendar pa se po uličnih vogalih širijo govorice, da je Veselinov takrat uporabljal šibrovko in navaden karabin, zato se ni moglo pripetiti tako, kot je pisalo v uradnih poročilih.

Razen tega je Veselin dal izjavo, v kateri piše, da je streljal divje svinje in to s šibrovko.

Zlobneži so trdili, da je Kardelja hotel ubiti Slobodan Penezić-Krcun, eden od bližnjih Rankovičevih soborcev in njegov intimni prijatelj.

Jovanka menja ministre, šefe kabinetov in veleposlanike

Po zamenjavi generala Žeželja in generala Šumonje je imela Jovanka veliko vpliva. Odločala je o tem, kdo bo Titov šef kabineta ali osebni sekretar, kakšne bodo kadrovske spremembe v JNA. Posebno po letu 1965, po odstopu Rankoviča, se je dogajalo, da nekateri visoki funkcionarji ali osebni prijatelji Tita niso mogli k njemu, ne da bi pred tem prosili Jovanko za dovoljenje. Tako sta npr. črnogorski voditelj Blažo Jovanović ali Svetozar Vukmanović – Tempo morala poslati pismeno prošnjo za dovoljenje obiska Tita.

Eden od prvih žrtev Jovankine kadrovske politike je bil šef kabineta Bogdan Crnobrnja. Nekega jutra mu je zamerila, ker se je vmešaval v njene zadeve. Stegnila

je roko: »Dajte mi ključ od kabineta in lahko greste.« Ko je Crnobrnja protestiral, mu je Jovanka odgovorila: »Lahko se pritožiš samemu ljubemu bogu.«

Medtem ko je to govorila, je ves čas držala stegneno roko. Crnobrnja, ki je nameraval v drugo sobo svojega kabineta, je mahinalno segel v žep, vzel ključe in jih predal Jovanki. Ob tem je Jovanka predrzno rekla: »Imate petnajst minut časa, da spakirate svoje stvari. Dokler se ne razreši vaš status, boste dobivali osebni dohodek iz sredstev kabineta. Lahko gre-

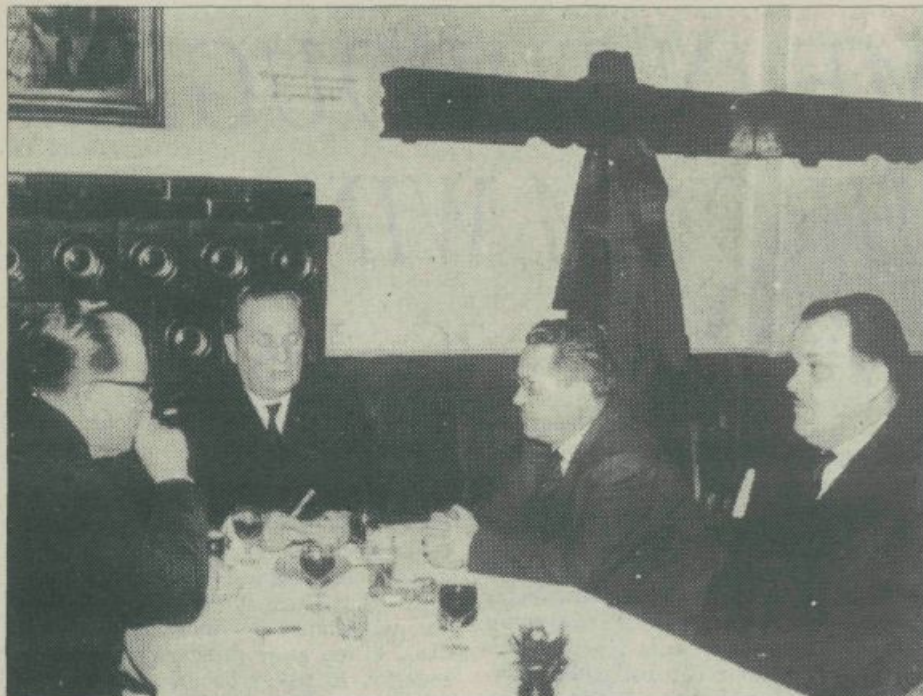

ste. O vsem boste še pravočasno obveščeni.« Bogdan Crnobrnja ni imel sreče, kajti po tej službi so ga premestili na mesto veleposlanika v ZDA. Ni minilo niti leto tega, kar je opravljal naloge veleposlanika v ZDA, ko so ga doletele nove težave. Kajti v tem času se je Tito odpravil v ZDA, Jovanka pa je vztrajala, da se pred Titovim prihodom odstavi Crnobrnja, ker drugače ne bo odšla v ZDA. Tito jo je tokrat poslušal, v tem času je še bil zaljubljen v svojo Ličanko.

Položaj Titovega šefa kabineta po odhodu Crnobrnje zasede Vlado Popovič – Španec. Poslušen je, saj je ta položaj dobil v času odstranitve Rankoviča. Ne glede na to poslušnost tudi on ni imel veliko sreče. Sporekel se je z Jovanko, ker ni delal tako, kot je ona zahtevala.

Ko se je Tito s spremstvom nahajal na Brdu pri Kranju, je Popovič odbil Jovanki ukaz, ki mu ga je prinesel Blaž Mandič, zadolžen za tisk v kabinetu. Ob tem je rekel: »Ona ni moj delodajalec. Jaz poslušam samo Tita in ne bom izpolnjeval njenih ukazov (tu je mislil na Jovanko). To je bilo v času, ko sta se Tito in Jovanka pripravljala za pot v Ljubljano. Blaž Mandič, največji karierist in materialist, kar sem jih kdajkoli spoznal, je pohitel k Jovanki, ter ji reportiral od besede do besede, kajti bil je odličen stenograf. Ker sem se takrat nahajal v bližini, sem opazil, kako je Jovanko občila rdečica, a se je vseeno zadržala, tako da svojo odločitev ni realizirala takoj v rezidenci na Brdu pri Kranju. O tem, da je Mandič obvestil Jovanko o vsem, ni vedel nihče razen Jovanke in Mandiča. Ko sta Tito in Jovanka s spremstvom prispela v Ljubljano, nista minili niti dve uri od njihovega prihoda, ko je Jovanka poklicala Vladimirja Popoviča v svoj kabinet ter mu dejala: »Od sedaj niste več šef kabineta. Predajte mi ključe in jutri ne morete več potovati z nami na Brione. Če imate tam svoje stvari, lahko pridete po njih prvega, ko boste dobili izplačano trimesečno nadomestilo.«

Popovič ni hotel predati ključe, nakar mu eden od Titovih telesnih stražarjev, ki je prišel na Jovankin klic, rekel: »Ne počenčaj neumnosti.« Popovič tako ni mogel storiti nič. Predal je ključe in zapustil Titovo rezidenco v Ljubljani. Na njegovo mesto je prišel Slovenec Marko Vrhunc. Javnost, kakor tudi najbližji Titovi sodelavci, niso bili seznanjeni z odstavitvijo Vladimirja Popoviča, prenekateri so bili presenečeni, ko so naslednji dan prebrali ali slišali v vseh javnih glasilih, kakor tudi na televiziji in radiju, da je z ukazom predsednika Republike izbran za novega šefa kabineta Marko Vrhunc. Kako se življenje poigrava z usodo, je vidno iz primera Popovičeve odstavitve. Razočaran kot je bil, je prišel v eno od ljubljanskih restavracij in pristopil k skupini mladeničev, ki so ga poznali preko medijev. Med temi mladeniči se je nahajal tudi Kopiničev zet Sulejman, ki je živel in delal v Ljubljani kot

lekarnar. Ko je Popovič spil dve merici žganja, se mu je odprlo srce, ni pa vedel, da je med temi mladeniči Kopiničev zet. Govoril je odprto o vsem, kar se dogaja v Jugoslaviji. Ko je v tej zgodbi prišel do sebe, so mu stopile solze v oči in začel je jokati. Kopiničev zet se je spomnil vseh težav, ki jih je imel njegov tast leta 1941 od tega istega Vladimirja Popoviča, vendar se je zadržal in ni hotel razkriti svoje identitete. Odločitev o odstavitvi Vladimirja Popoviča je v veliki meri vplivala na njegovo zdravje in je nedolgo za tem težko zbolel in umrl za rakom.

Marka Vrhunca dobro poznam. Bil je pameten in razumen. Nekateri prijatelji so mu povedali, kaj vse se tam dogaja in kako se zamenjujejo ljudje. Prvih nekaj let je bilo vse v redu. Marko, ki je vedel za vse te zamenjave, je bil »poslušen« fant, tako da je delo potekalo normalno. Vendar je pozneje voz začel drseti navzdol. Vrhunca je doletela enaka usoda kot njegove predhodnike, zamenjala ga je Jovanka. Če se govori o odstavitvi Titovih šefov kabineta, se tu še da tolerirati Jovankino dejavnost, ampak odstranitev nekaterih drugih oseb z visokih funkcij lahko imenujemo predrznost. Menim, da je največ predrznosti Jovanka pokazala pri odstranitvi Ivana Miškoviča – Brke, generalpolkovnika, dolgoletnega voditelja KOS-a JNA takratnega Titovega svetovalca za varnost Jugoslavije. Kot preverjeni KOS-ovec in eden od najbližjih vodilnih iz Titove bližine je občutil, da v našem General štabu in DSNO delajo obveščevalni centri, da se ničesar ne da prekriati, dasiravno bi to bile informacije o najstrožje čuvanih državnih skrivnosti, ne bi pa bile prodane tujim obveščevalnim službam. Od svojih KOS-ovceh, ki so delovali v tujini, je Miškovič dobival informacije, za katere mu ni bilo jasno, od kod so prispеле. Nekaj časa je o tem molčal ter

spremljal informacije, vrhunec pa je bil, ko so iz ZDA prispēle depeše o nameščanju raketnih oporišč ter o gradnji letališča, ki se niso mogle satelitsko posneti in še kup drugih državnih skrivnosti. Ker je bil Titov svetovalec za varnost Jugoslavije, je o tem obvestil svojega vrhovnega komandanta. Tito mu je dal vsa pooblastila. Brko je delal noč in dan ter zbiral okoli sebe le preverjene sodelavce. Bil je zelo presenečen, ko je po mnogih neprespanih nočeh dobil spisek skupine generalov, ki so sodelovali s CIA, kakor drugih, ki so delali za KGB. Ta spisek generalov, ki so delali za CIA, je predal Titu. Nekateri so bili upokojeni, drugi skrivoma obsojeni, v našem tisku sta se pojavila le dva imena oficirjev, enega nižjega čina ter drugega zastavnika, ki sta bila obsojena zaradi izdaje državnih

skrivnosti. Ko je Tito dobil informacijo, da ima KGB vpletene v DSNO in predsedništvo republike, se je zadeva zapletla. Jovanka Broz si je brž izmislila zgodbo, pritr dil jo je polkovnik iz Titove spremljave, pač da je Miškovič nameraval vohuniti Tita. Nasedel je tej zgodbi in odstavil Miškoviča.

Bilo je tudi drugačnih razlog Miškovičeve odstavitve. Tako so si nekateri voditelji izmislili zgodbo, da je Miškovič obveščal Tita, naj se ne vozi po Srbiji, ker mu pripravljajo atentat. No, ta verzija je bila demantirana leta 1976, ko se je izkazalo, da je Miškovič imel prav. Z njegovo odstavitvijo je služba KOS-a lahko nemoteno delovala dalje v naši JLA, tako da so informacije, ki jih je pošiljal KOS v Moskvo, bile iz najzaupnejših virov.

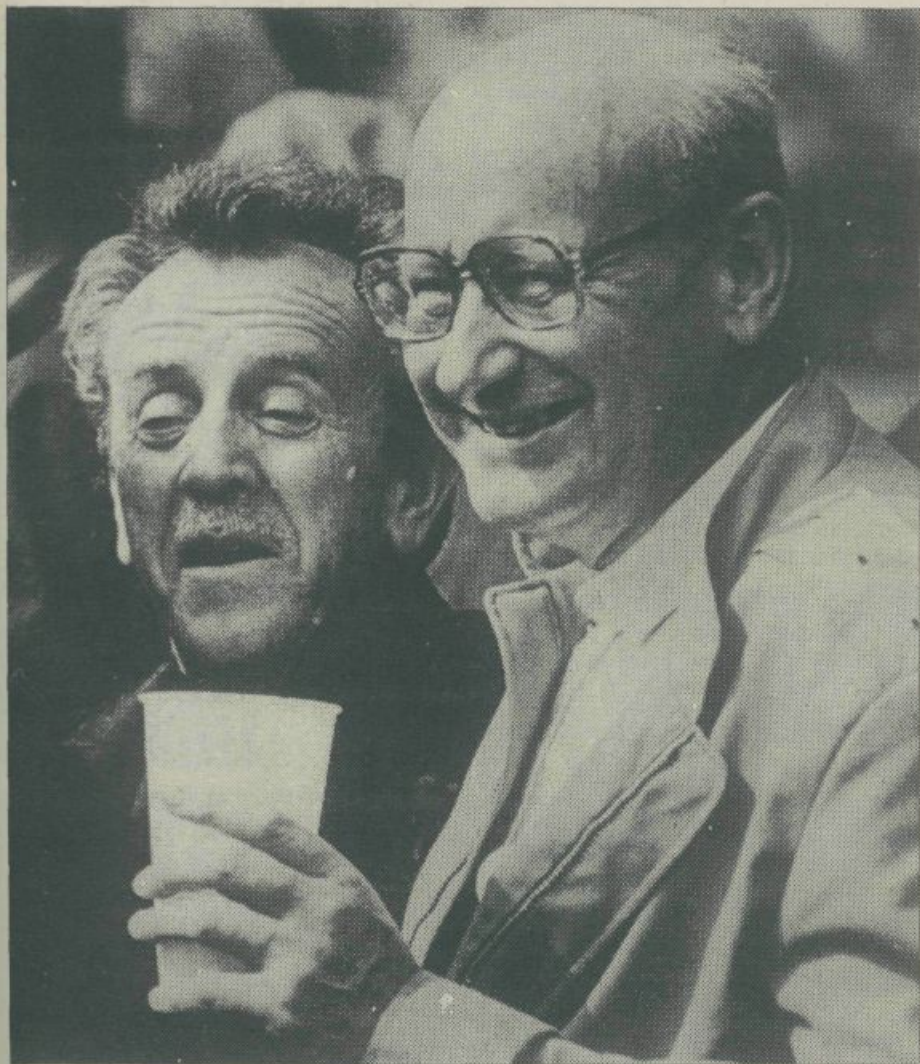
Pričujoči felton sem prenehal pisati junija 1983, ker sem začutil, da me zasledujejo in snemajo. Sedaj, 23. 11. 1983, sem zopet odprl svoj sef ter nadaljujem s pisanjem. Mogoče je to celo bolje, kajti med tem časom sem količino svojih informacij dopolnil in razširil.

Veliko raziskovalcev in zgodovinarjev je od pomladi leta 1976 pa vse do začetka leta 1977 iskala z vseh strani povod ali razlog, zaradi česar je po tridesetih letih dobrih odnosov med Titom in Jovanko prišlo do ločitve.

Vzroki za prepire med zakoncema Broz so veliko globlji od tistih v tujih in domačih tiskih. Čeprav je Tito v nekaterih intervjujih govoril, da to ni nič presenetljivega, saj v vsakem zakonu, torej tudi v njegovem, včasih prihaja do kriz. Tisto, kar se je dogajalo v Belem dvoru, na Brionih ali na potovanjih, ima globlje vzroke. Eden od Titovih bližnjih sodelavcev je nekaj mesecev po njegovi smrti dejal: »Tito ji tega kar mu je Jovanka storila v teh tridesetih letih njihovega zakona ne bo niti v grobu oprostil.«

Tito je bil v zakonu z Jovanko od leta 1952 pa vse do svoje smrti leta 1980, torej

28 let. Vse kar je storila v teh treh desetletjih je apostrofiral navedeni Titov soborec. Redko kdo bi prenesel kaj takega, kot je to lahko Tito.

Tito se ni uradno ločil z Jovanko, vendar ni imel, čeprav je ona bivala na Dedinju od leta 1977 pa vse do njegove smrti, nobenih stikov z njo.

Šele leta 1980, ko so mu odrezali nogo, je Tito zahteval, naj mu pripeljejo Jovanko. Pred njo sta Tita obiskala njegova dva sinova, zatem Aleksandar Ranković, Doronki, Ljubičić in končno Jovanka Broz.

Jovanka je, čeprav ji niso sodili, edini občan Jugoslavije, ki mu je odvzet potni list in drugi osebni dokumenti. Dejstvo je, da je Jovanka dobila pokojnino po Titu, kakor tudi druge prednosti, toda onemogočeno ji je svobodno gibanje, tako da je pod nadzorom ali bolje – v večnem hišnem priporu. Zanimiva je podrobnost, da je Tito leta 1977, ko se je odločil, da ne bo več z Jovanko, poklical svojo do takrat ljubljeno Ličanko, ter ji dejal: »Spokaj se, prekleta Ličanka. Ne želim te videti v svoji bližini.«

Vse to, kar je do sedaj izrečenega, ni toliko pomembno, da bi vplivalo na preki-

nitev odnosov Tito–Jovanka. Tito je vedel, da Jovanka dela za Ivana Krajačića Steva, le da ni vedel, da je tako globoko vpletena v politične igre v Jugoslaviji. Da je to resnica, potrjuje dejstvo, da je Jovanka zahtevala od Tita, da jo izvolijo v CK Jugoslavije. Na desetem kongresu pa ne samo v CK temveč tudi v Izvršni komite. Dostikrat mu je poudarjala primer Mao Ce Tunga in njegove žene, ki je bila član kitajskega politbiroja CK, soprogo Čouseškega, ki je bila v samem vrhu partijskega foruma Romunije, primer Todora Živkova, čigar celotna družina je na vodilnih položajih. Tito ni popuščal, odbijal vse poskuse, da se karkoli naredi v tej smeri ali poskus, da bi Jovanko predlagal za kakšenkoli vodilni položaj. To je Jovanko iritiralo in se je raje posvetila drugim opravilom. Leta po kadrovskih spremembah v Hrvaški, Srbiji, Makedoniji, Vojvodini in Sloveniji je prišlo mnogo nesposobnih kadrov na vodilna mesta. Po triletni analizi so ugotovili, da doktor Vlašković ni primeren za opravljanje funkcije predsednika partije v Srbiji, da je v Hrvaški bilo narejenih veliko napak ... itd.

Tito je zahteval, da se vse to zabeleži ter da se izvršijo kadrovske spremembe v vseh

republikah in pokrajinah, kakor tudi v JNA. Tako je bilo predvideno, da Ljubičić zamenja Vlaškeliča v Srbiji, mesto sekretarja DSNO prevzame Djoko Jovanić, komandant znane šeste ličke divizije. Vse te kadrovske spremembe v republikah in pokrajinah ter JNA so bile državne skrivnosti. V tem času, ko so se dogovarjali o teh kadrovskih spremembah, je Tito imel v načrtu pot na Kitajsko, ZSSR in Severno Korejo. V tem obdobju je bil Jože Smole jugoslovanski veleposlanik v ZSSR. Preko svojih obveščevalcev, ne ve se na kakšen način, je dobil seznam vseh kadrovskih sprememb od enega visokega sovjetskega funkcionarja. Seznamu je bilo priloženo pismo, ki ga je podpisala Jovanka Broz, s prošnjo, da naj sovjetska vrhuška odobri te spremembe v JNA, ter da pove svoje mnenje o spremembah v republiki. Veleposlanik se ni upal sporočiti to informacijo z radiogramom – šifrirano. Odločil se je, da bo celotno dokumentacijo in dokumente predal osebno, preko svoje žene Titu, ki bo odšla v Beograd.

V času, ko je Smole pripravljal ženo za pot, so se v Beogradu dogajale takšne reči, da nihče ni točno vedel, kaj se pravzaprav dogaja v Belem dvoru. Nekateri dobri novinarji tujih agencij so menili, da se v Jugoslaviji pripravlja državni udar, z namenom odstraniti Tita, saj so svojim redakcijam poslali informacije z oznako »čakanje«. No, tokrat so se ušeli. Ni šlo za državni udar, marveč za spor med Titom in Jovanko, kajti Jovanka je od Tita zahtevala, da odloži pot na Kitajsko in Severno Korejo, ker Kitajci niso v dobrih odnosih z ZSSR. Poleg tega je nasprotovala prisotnosti Staneta Dolanca v jugoslovanski delegaciji, ker naj bi bil po njenih besedah »sovjeta-nestrpnež«. Ti spori so dosegli višek, ko je Jovanka v enem trenutku, misleč, da ji bo Tito oprostil, kakor ji je vedno, »opalila šamar Dolancu i štiklom mu dala nogom u dupe.« Vendar se je

tokrat ušela. Tito ni hotel popustiti, niti odložiti svoje potovanje na Kitajsko in Severno Korejo. Da bi preprečila to Titovo odločitev, je odšla brez Titove vednosti k sovjetskemu veleposlaniku ter ga prosila za njegovo pomoč.

Sočasno s temi dogodki v Beogradu so v Moskvi pripravili vse za potovanje Smoletove žene s kompletno dokumentacijo za Tita. Ob prihodu veleposlanikove žene v Beograd ni smel nihče vedeti za njen

takrat dogajalo v DSNO, je še vedno uganka, kajti po mnenju mnogih je veliko nesposobnih generalov zavzelo pomembne položaje, medtem ko so bili sposobnejši upokojeni. Po nekem viru ima pri tem največjo krivdo Djoko Jovanović, ki je skupaj z generalom Šumonjo in Iličem sestavljal seznam, koga vse naj bi upokojili od generalov. Na tem seznamu je bil tudi Nikola Ljubičić, ki je dal svojo odpoved Titu, ko je izvedel, da je njegovo ime na seznamu. Njegovo odpoved Tito ni sprejel, tako da je Ljubičić ostal na dolžnosti sekretarja zveznega DSNO-ja, dr. Vlaškalič pa predsednik srbske partije.

Pozneje je prihajalo do mnogih čudnih reči. Zgodovina bo že izvedela, kakšna je resnica in kakšno vlogo je imel I.K. Stevo v tej »ceremoniji«. Da je to res, dokazuje dejstvo, ki ga je avtor izvedel od najodgovornejših ljudi D. V. I. K. Stevo naj bi decembra, leta 1983 oddal sovjetskemu veleposlaniku celotno dokumentacijo svojega centra, kar je zneslo tri škatle spisov in eno radio postajo.

Po sporu s Titom se Jovanka ni več upala povezovati s centrom v Zagrebu, temveč se je ta zveza odvijala s posredovanjem Vlatka Velebita, ali pravilneje, preko njegove žene.

Ko je leta 1979 eden od Titovih soborcev prišel na Vango pred Titovim odhodom na srečanje neuvrščenih v Havani, mu je Tito kot staremu soborcu zaupal vse te podrobnosti: »Nisem si mislil, da bi me lahko prevarala Jovanka, da sem z njo živel trideset let, ona pa je bila sovjetski vohun.«

pravi vzrok prihoda v Jugoslavijo. Še istega dne je poprosila za sprejem pri Titu in sprejem je bil organiziran še isti dan. Med štirimi očmi mu je predala kuverto z dokumentacijo, ki jo je veleposlanik Smole poslal Titu. Smole je v svojem pismu iz obzirnosti do Tita napisal, da te informacije niso potrjene, a da so verjetno točne, ker je vedel, kako so dokumentacije prispеле v veleposlaništvo. Tito je bil zelo presenečen, a je vseeno hitro reagiral. Poklical je Jovanko, saj je spoznal njen podpis in ji rekel že znani stavek: »Spokaj se, prekleta Ličanka. Ne želim te več videti v svoji bližini.« Nekaj dni zatem je Tito odpotoval v ZSSR ter po pogovorih v Moskvi odšel na Bajkalsko jezero na oddih, saj je bil premagan ne le kot državnik temveč tudi kot človek. Ko je prispel na pekinško letališče, kjer ga je sprejel kitajski predsednik, mu je le-ta bolj v šali kot zares dejal: »Tudi mi smo imeli svojo Jovanko.« S tem je mislil na ženo Mao Če Tunga.

Po vrnitvi v Jugoslavijo je Tito odpotoval v Igalo, saj so ga vsi ti dogodki bremenili, tako da se je tam zdravil ne le fizično, marveč je potreboval tudi malo psihičnega počitka.

To, kar je Jovanka storila, je odložilo kadrovske spremembe za nekaj časa. Djoko Jovanović je črtan s seznama kandidatov za sekretarja DSNO-a. Kaj se je

Ta Titov tovariš je bil tako pretresen nad to izjavo, da je kmalu zatem doživel infarkt, kajti ni mu prišlo niti na kraj pameti, da bi Jovanka lahko delovala zoper Tita.

Ko je Jovanka obiskala sovjetskega veleposlanika pred Titovim odhodom na potovanje, je zahtevala, naj se zanjo napravi novi protokol, kajti ona ne želi potovati na Kitajsko in Severno Korejo. Sovjetski veleposlanik je o tem takoj obvestil Tita, ker je menil da bi bilo za Tita huje, če bi to zamolčal, kakor da bi o tem obvestil jugoslovansko javnost.

Do leta 1972 Jovanka ni usmerjala svoje dejavnosti v smeri, da bi razvrednotila Tita, razen mogoče v primerih odstavljanja funkcionarjev, tako da tudi Tito ni imel kakšnih večjih pripomb nad njeno aktivnostjo. Od leta 1972 naprej pa je Jovanka razpletla pajkovo mrežo okoli Tita, tako da nobena informacija, ki bi jo kompromitirala, njo ali njene sodelavce, ni prispela do Tita. Jovanka se je opogumila ter je na posamezne materiale dopisovala svoj komentar z namenom, da bi tako vplivala na Tita. Po drugi strani je bila formirana komisija s Kardeljem na čelu, v kateri so bili še Bakarič, Dolanc in Ljubičić in je odločala o tem kdo lahko obišče Tita in kdo ne. Predvojni Titovi tovariši so lahko obiskali Tita, le če so dobili soglasje Jovanke ali koga iz komisije. Celo veleposlaniška pisma so šla skozi filter, tako da je Tito dobival le filtrirana poročila. Pogosto so bile te informacije lažne in polne dodanih informacij ter s spremnim besedilom. Če bi kdo poskušal informirati z takšnimi poročili, bi ga kritizirali, da ne želi dobro

Titu, ker je on star in ga ni potrebno obremenjevati s takšnimi in podobnimi problemi.

Jovanka je imela še druga nesoglasja s Titom, posebno še, ko je tekla beseda o njegovi družini. Tito je vedno težil k temu, da se ta nesoglasja zgladijo, ker je menil, da so trenutna in da jih bo Jovanka tako tudi dojela. Posebno veliko problemov je bilo okrog Titovega sina Žarka in njegovih otrok, a na ta spor sta kmalu pozabila. Jovanka je na Stevovo iniciativo dojela, da se ne sme zaradi takšnih malenkosti kompromitirati.

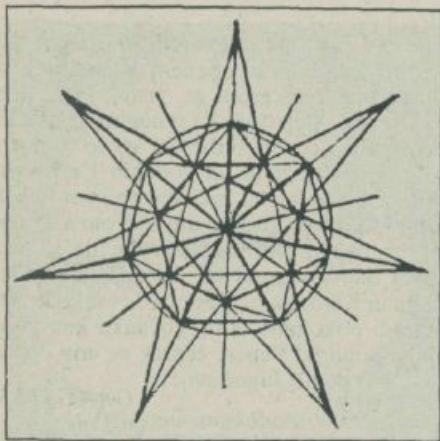
Veliko se je pisalo o Jovankinem skaka-

nju čez plot, kar nima nobene osnove, saj je bila zvesta Titu, obenem pa tudi ni bila nagnjena k escesom te vrste. Pisec teh vrstic se je pogovarjal z mnogimi generali, ki so bili v Titovi bližini in vsi so to potrdili. Nobena žena od vodilnih kadrov ni bila ljubosumna na Jovanko bolj kot Pepca Kardelj. Pred Jovankinim sporom s Titom je ob neki priložnosti izjavila, da je ona prva dama Jugoslavije. Še zdaj, po smrti Tita in Kardelja, se Pepca z Jovanko krega zaradi pokojnine, kajti Jovanka ima višjo pokojnino od Pepce, čeprav se ima Pepca za prvo damo Jugoslavije.

GANGSTER

foto: fotodokumentacija Delo

SEDMEROKRAKA ZVEZDA

SEDMEROKRAKA ZVEZDA je božje znamenje, ki predstavlja planet Zemljo, katere vse kontinente povezuje Bog. Predstavlja zemeljsko ustvarjalnost, svobodno izražanje idej, besed in dela, domovinsko pravico Naroda do lastne države. Idejno-kreativno Življenje vsakega Naroda, pravico biti človek. Kralj svojega duha, svobodno izražanje lastne in Narodove besede, svoje kulture in identitete. Pomeni ustvarjati in pustiti druge ustvarjati, ohraniti Zemljo, biti korekten.

PREDSTAVLJA BOŽJO MOČ bele magije, Hermetizem, Deset Božjih zapovedi z družbenimi normami. Ta moč je nenasilna in osvobaja narode in posameznike zatiranja, preganjanja, iskoriščanja poniževanja, ubijanja, trpinčenja. Je izraz kritike brez orožja, (nasilja), osvobaja ljudi in narode režimov, diktatur, organiziranega kriminala, imperializma. Aktivna uporaba te moči je usoda; s srcem in ljubeznijo reinkarnira in osvobaja ljudi zlih duhov, njihovih zlih namenov in zlih dejanj.

MOČ BOGA je življenje in ljubezen.

Boris Valenčič
Mokrška 42

Ljubljana Slovenija (YU)

Ljubljana, 13. VII. 1989

ZA LEGALIZACIJO MARIHUANE

AZS ANTIPROHIBICIONISTIČNA ZVEZA SLOVENIJE deluje v okviru ZSMS in Študentske zveze, svoje stike navezuje tudi z mednarodno antiprohibicionistično sekcijo Transnacionalne radikalne stranke.

Pri AZS prevladuje splošno prepričanje, da zakoni s svojo represivno formo in vsebino ne morejo reševati problemov zasvojenosti z drogami, kajti potreben je human in argumentiran pristop osveščanja in informiranja. Najboljša preventiva je odpravljanje in nadzor črnega trga s trdimi drogami. AZS pri reševanju te problema-

tike ponuja alternativno preventivo: legalizacijo doma pridelane trave, ravo zato, da črni trg izgubi svoje potrošnike. Potencialni potrošniki, ki na črnem trgu kupujejo travo, so de facto soočeni tudi s ponudbo trdih drog, zato bi legalizacija trave imela tak učinek, da bi se zmanjšalo število potrošnikov trde droge oz. vseh zdravju škodljivih drog, ker bi tovrstni črni trg izgubil monopol nad MARIHUANO. Dosedanje raziskave niso dokazale posebne škodljivosti trave, bolj ali manj prevladuje strokovno prepričevanje, da je marihuana celo manj škodljiva od alkohola. Marihuana se uporablja tudi v medicinske namene, je najučinkovitejše sredstvo proti migreni, bronhitisu, preprečuje celo nastanek tumorjev. Zaradi antibakterijskega antibiotičnega delovanja se uporablja pri zdravljenju glakoma epilepsije, je hkrati tudi nadomestek za škodljiva pomirjevalna sredstva.

Kot je znano, je trava legalizirana v Španiji, na Nizozemskem, Švici ter v posameznih državah ZDA.

Pri nas je okoli 50.000 potencialnih ilegalcev, ki kadimo travo. Ali ni že potemtakem čas, da nekaj storimo? Za legalizacijo marihuane, za demokracijo in za svoje pravice se mora človek boriti v vsakem sistemu. Pri AZS se tega dejstva prav dobro zavedamo, zato bomo še naprej pridno zbirali petičije za legalizacijo MARIHUANE.

Če ste za legalizacijo trave ali pa tudi proti, se oglasite na naslov AZS Tyrševa 23, (062) 212-004 MARIBOR.

KONCILJA BRANE

KRIVI IN NEKRIVI

Po 44 letih se je Slovenija prvič spomnila Vetrinskih žrtev. Množica ljudi se je poklonila spomenu mučenih in pobitih rojakov na Žalah. Spominska lipa je posajena.

Zelo smo hvaležni vsem, ki so to komemoracijo po tolikih letih omogočili. Ker gre za do sedaj največjo tragedijo naroda, za ključni zgodovinski dogodek, bi radi dodali še par misli.

V vabilih na komemoracijo 27. junija 1989 so označeni »krivi in nekrivi«. Takšen odnos do pokojnikov, take oznake na grobovih niso običajne nikjer na svetu, in so seveda žaljive. Pod označbo »krivi« se skriva opravičilo za kazni. Kar ostane je samo usmiljenje in pomilovanje za smrt brez pravnega procesa.

Neumestno je tudi, da glavni organizatorji te proslave, znane osebnosti, še danes žaljivo govore in pišejo o opoziciji 1941-45 in domobrancih. Njihova prisotnost in govori na vidnem mestu kršijo bistvena pravila krščanske pietete in obnašanja.

Še posebej presenetli Rev. K. Humar KG (13. julij 89); ko piše o komemoraciji, pravi o pobitih slovenskih proti-komunistih dobesedno: »Niso se zavedali, da ni dovolj boriti se proti komu ali čemu, temveč, da se je treba boriti za koga in za kako vrednoto. Kristus se ni prišel bojevati zoper Satana, temveč je prišel graditi božje

kraljestvo. Pozitivne vrednote morajo biti v vsakem programu. Ni dovolj boriti se zoper plevel, če ne veš, kaj boš na njivi sadil.«

Z drugimi besedami je bila torej borba dela slovenskega naroda za osebno preživetje, proti zlu in terorju komunizma dvomljive vrednosti in na duhovnem polju izenačena z revolucijo in njenimi grehi. In Kristus se proti grehu in zlu ni boril...!?

V Sloveniji pripravljajo komemorativno ploščo v spomin naših žrtev. Bojimo se, da bo vsebina besedila napačna. Poskusi izenačitev žrtev s krivci na duhovnem polju postajajo vse bolj očitni. Naj velja enkrat za vselej: narod, in še posebej slovenska opozicija iz let 1941-45, ne rabi in ne prosi za komemoracije ter izjave usmiljenja in pomilovanja, če v tem ni vsebovana in poudarjena neomadeževana narodna čast nedolžnih žrtev revolucije. Na to čakamo že 44 let, in če bo potrebno, bomo čakali še enkrat toliko.

Dr. PETER URBANC

KMEČKA ZVEZA O MITINGU

V jugoslovanski javnosti se vsak dan izve kaj novega o načrtovanem vsejugoslovanskem kmečkem (traktorskem) mitingu v Beogradu. Slišati je bilo tudi, da sta Slovenska kmečka zveza in Zveza slovenske kmečke mladine – legitimni stanovskopolitični organizaciji kmetov v Sloveniji – miting podprli. Vendar to ne drži. Nobena od obeh organizacij doslej ni sodelovala niti pri pobudah niti pri pripravi programa za izvedbo mitinga v Beogradu.

Tudi mi ne odobravamo nekaterih ukrepov Zvezne vlade na področju kmetijstva – kot zaščitna cena pšenice, ki to ni, prazen rezerv na način, ki ni prinesel ne tržnega in ne socialnega učinka – so takšni, kot bi jih nekdo slabo prepisal iz ameriške srednješolske vadnice za agrarno ekonomiko. Tudi novi zvezni kmetijski minister nas še zdaleč ni prepričal in še manj dokazal, da je kos tako zahtevni nalogi, kot je prenova jugoslovanskega kmetijstva. Markovičeva vlada pa kljub vsemu z nekaterimi ukrepi na drugih področjih obeta, da se je temeljito lotila reforme gospodarskega sistema.

Plusi in minusi vlade so torej znani – manjkajo pa pravi pogajalci in prvi vzvodi, ki bi take napake odpravljali. Zato je potrebno politično in stanovsko organiziranje.

Naj torej povemo, da nikomur ne želimo vsiljevati svojih mnenj, še manj pisati recepte za kogarkoli, ali pa morda odrekati pravico do javnega nastopanja.

Izhod vidimo v stanovskem in tudi političnem organiziranju kmetov, kajti le v organizacijah s programi lahko neodvisno in brez strahu pred tem, da bi bili izrabljeni, SKUPNO nastopamo, se pogajamo, organiziramo protestne akcije...

Jugoslovansko kmetijstvo je napačno za-

stavljeno in organizirano ter slabo vodeno. Zato Slovenska kmečka zveza in Zveza slovenske kmečke mladine od svojega nastanka (12. maja 1988) dalje zahtevata:

- da družinska kmetija postane temelj našega kmetijstva;

- ponovno uveljavitev zadružništva, organiziranega na klasičnih zadružnih principih;

- da agrarna reforma omogoči, da zemlja obdeluje tisti, ki jo je sposoben učinkovito (poceni) in okolju prijazno obdelovati;

- da ima kmet enakopraven gospodarski, socialni in kulturni položaj v družbi.

Zavedamo se, da zahteve po gospodarski in družbeni rehabilitaciji ter uveljavitvi kmeta niso uresničljive brez političnih sprememb, brez demokracije, pravne države, varstva človekovih pravic in parlamentarne demokracije na osnovi političnega pluralizma.

Za doseg te ciljev pa je miting v Beogradu po naši oceni premalo pretehtana poteza in zato v Beograd ne bomo prišli, kar pa ne pomeni, da ne podpiramo demokratske iniciative in gibanj v Jugoslaviji.

Slovenska kmečka zveza
predsednik
IVAN OMAN
Zveza slovenske
kmečke mladine
predsednik
MARJAN PODOBNIK

POBUDA ZA AMNESTIJO

Skupščini SRS oz. organu, ki je za to pristojen, dajem

pobudo

za razglasitev **amnestije za povzročitelje napak in ekscesov pri graditvi socializma**. Ta amnestija naj velja za tiste državljane SR Slovenije, ki v določenem roku od njene razglasitve javno zaprosijo zanjo, pri tem navedejo dejanja, na katera naj se nanaša, in nepreklicno odstopijo s političnih funkcij, če jih imajo. Amnestija jih oprošča kazenske, materialne in moralne odgovornosti. Amnestirani obdržijo vse pravice, lahko kandidirajo in so na splošnih, neposrednih in tajnih volitvah izvoljeni na katerikoli položaj. Dejanja, na katera se nanaša amnestija, je dopustno omenjati v prikazih naše novejšje zgodovine, pri čemer je treba navesti, da je bil storilec amnestiran, ni pa jih več dopustno uporabljati kot sredstvo za osebno diskvalifikacijo.

To pobudo sem že sprožil v alternativni organizaciji, katere član sem bil, a je bila zavržena kot neprimerna in neresna. Kljub temu sem sklenil vztrajati pri njej in jo predstaviti širši javnosti, to pa zato:

- ker me argumenti, s katerimi je bila pobuda zavržena v omenjeni alternativni organizaciji, niso prepričali, dve pripombi pa sta bili celó pod nivojem tistih, ki sta ju izrekla;

- ker vidim v amnestiji prispevek k narodni spravi. Pridružujem se tudi pobudam Spomenke Hribar - sprava naj bo čim popolnejša;

- ker se mi zdi taka pobuda dostojnejša metoda za doseganje demokratičnih ciljev kot pa neprestano udrihanje po političnih nasprotnikih;

- ker v pravni državi, civilni družbi itd., za kar se zavzemamo, ne more biti prostora za sprenevedanje in zatiskanje oči. Storiteli morajo za svoja dejanja odgovarjati ali pa biti oproščeni/pomiloščeni. S pragmatičnega vidika je druga možnost realnejša;

- ker lahko postane ta amnestija zgled drugim, posebno v primerih, ko ni mogoče najti izhoda iz začaranega kroga nasilja in sovraštva.

Glede na ugovor, ki sem ga slišal, da je razpravljati o amnestiji nesmiselno že zato, ker ti ljudje sploh niso bili obsojeni za svoja dejanja, je treba povedati, da amnestija lahko pomeni tudi o(d)pustitev kazenskega pregona. Oproščanje moralne odgovornosti sicer ni v domeni prava, vendar bi se ti ljudje oprali s svojim priznanjem - vzemimo to kot nekakšno civilno spoved. Tudi kaka druga pomanjkljivost v predlaganem besedilu naj ne bo ovira, saj ga lahko pravniki ustrezno popravijo. In tudi če bi se zdelo, da na amnestijo ne bo odziva, ker storilci ne čutijo krivde ali še vedno zaupajo v svojo (nad)moč, naj jim bo možnost vseeno dana. Skratka, marsikaj neverjetnega lahko postane uresničljivo, če se znebimo predsodkov, s katerimi smo včasih kar malo preveč obremenjeni.

TOMAŽ PETAUER,
Ljubljana

SLOVENSKO AVSTRALSKO DRUŠTVO V CANBERRI

se je dne 25. septembra 1988 na izredni članski seji enoglasno odločilo za moralno in denarno pomoč Slovincem, ki se zagovarjajo pred vojaškim sodiščem v domovini in Odboru za varstvo človekovih pra-

vic, ki se je ustanovil v Ljubljani v obrambi obtoženim.

Za koordinacijo te pomoči je društvo izvolilo Slovenski odbor za varstvo človekovih pravic v Canberri.

V ta namen je izredna seja društva odločila, da:

1. Člani Slovenskega društva Canberra izražamo ogorčenost nad protizakonitim procesom vodilnih Slovincem v Ljubljani, ki je potekel v tujem jeziku, pred vojaškim sodiščem v času miru in je spravil te Slovence v zapor. Z obtoženimi in z Odborom za varstvo človekovih pravic v Ljubljani izražamo solidarnost in jim nudimo našo moralno podporo.

2. Člani Slovenskega društva Canberra poklanjamo Odboru za varstvo človekovih pravic denarno pomoč v znesku 10.000 avstralskih dolarjev za njihovo delovanje pri varstvu človekovih pravic v Sloveniji in izrecno za zaščito obtožencev Zavrla, Borštnerja, Janše in Tasiča.

3. Izvoljeni Slovenski odbor za varstvo človekovih pravic v Canberri naj povabi in pridobi vse Slovence, njih organizacije in društva v Avstraliji k posnemanju in sodelovanju pri obrambi človekovih pravic v Sloveniji. Isti odbor naj koordinira bodoče akcije, bodisi v obliki protestnih shodov, pri nabiranju podpornih podpisov in pridobitvi avstralskega političnega in javnega mnenja.

Člani Odbora za varstvo človekovih pravic v Canberri so bili izvoljeni v sledečem redu:

Cvetko Falež, Marjan Kovač, Alojz Kavaš, Vivien Zontsich, Eric Fras.

ODPRTO PISMO G. ERTLJU!

Kot dvojni agent na meji ne morem kaj, da Vam ne čestitam ob priznanju oziroma odličju, ki ste ga za svoje neumorno delo za SDV dobili ob jubileju OZNE in UDBE ter sedanje SDV.

Ob tej priložnosti se obračam na Vas s prošnjo, da mi prenehate pošiljati plačo v devizah meni osebno, kej jo poklanjam Bavčarjevemu Odboru za zaščito človekovih pravic in jo od sedaj naprej pošiljate na njihov žiro račun. Osebno mi zadostuje dohodki od hotela pa tudi CIA me dobro plača.

Ob tem pa upam, da mi bo Bavčarjev Odbor toliko hvaležen in mi bo izposloval pravico, da se bom lahko svobodno vračal v domovino.

Gorica, 21. maja 1989.

Vaš agent
VINKO LEVSTIK

DEMOKRACIJA

INTERVJU IVAN OMAN

GETTING BETTER

Gospod Oman, vi predstavljate Slovensko kmečko zvezo, ljudje jo radi imenujejo kar stranka, kar pa vendar še ni. Ali sploh ima ambicije to postati?

Če bi imeli normalno demokratično državo, potem ne bi bilo nobenega razloga, da Kmečka zveza postane stranka. Postala bi sindikat, kar je bistvo Slovenske kmečke zveze, ki je dejansko stanovska organizacija. Sedaj, ko stranke uradno sploh še niso dovoljene, se obnašamo kot stranka in smo odločeni, da se na prvih kolikor toliko spodobnih volitvah, kot taka tudi preizkusimo. Seveda le v primeru, če bodo volitve take, da bo to imelo sploh kakršenkoli smisel, torej v večstrankarskem sistemu, ki bo strankam omogočal normalno delo. Če ne bi bilo nobene stranke, ki bi bila pripravljena zastopati naš program, nam ne preostane drugega, kot da postanemo prava stranka.

Če prav razumem, se torej pripravljate na koalicijo s katero od drugih zvez?

Mislím, da se bo alternativa zedinila, oziroma pričakujem dve alternativni. Eno okoli Žižka (Slavoja, op.p.), torej RK ZSMS, Klub '88 itd., kako se bodo formirali drugi, pa je sedaj težko reči. Tudi kam se bomo priključili mi, je sedaj še negotovo. Zaenkrat je bistveno to, da smo med seboj povezani; tudi mi smo podpisali Majniško deklaracijo skupaj z ostalo alternativno.

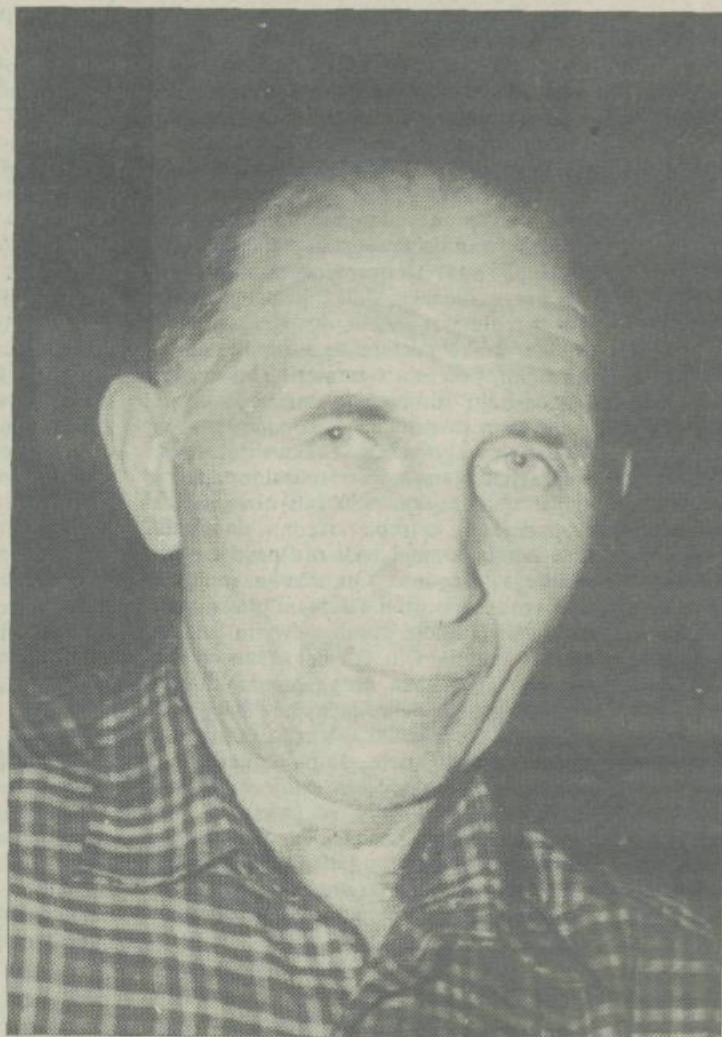
Ko sva že pri koalicijah, ali ne bi bilo kmetom, ideološko gledano, še najbližje krščansko gibanje, ki pa očitno razpada zaradi notranje nezrelosti?

Najbrž ja. Sicer pa, kar se razpadanja tiče, oni ves čas razpadajo, se pobirajo in znova razpadejo. Toda tudi to se bo uredilo.

Če vam danes ponudijo mesto ministra za kmetijstvo, ali bi sprejeli?

V tem trenutku, v tem sistemu, gotovo ne. Jaz si ministra ne morem predstavljati s kompetencami, ki jih ima sedaj, ko jih praktično nima. Jaz od ministra pričakujem, da ima pooblastila in finančna sredstva ter neko odgovornost. Če v svoji politiki ne uspeva, naj pač odstopi!

V normalni državi bi pa

Kakšne bodo posledice krize slovenskega alternativnega gibanja ve samo Bog, prišla pa je gotovo ob najbolj nepravem času: pred jesenjo, ki bo še kako vroča, in pred spomladanskimi volitvami, ki jih bo tako skoraj gotovo dobila Kučanova partija v koaliciji z zelenimi in ob uslugah, ki jim jih Republiška konferenca ZSMS očitno ne misli odreči. Ključni problem novoustanovljenih zvez ali strank – ali kakorkoli jih že imenujemo – je, da v svojih vrstah nimajo oseb, s katerimi bi se bili njihovi potencialni volilci pripravljani identificirati. Izjema, če je, je ena sama: Slovenska kmečka zveza s svojim predsednikom Ivanom Omanom, ta trenutek prav gotovo najlegitimnejšim predstavnikom populacije.

premisli.

Torej, če Slovenija postane »normalna« država?

Če postane normalna država, potem ne rečem »ne«. Pristal bi pod pogojem, da bi si lahko izbral ekipo strokovnjakov, s katerimi bi delal. Jaz ne bi valil vse krivde na ljudi; kriv je nemogoč sistem, ki je te ljudi naredil neučinkovite, neodgovorne, apatične. Danes je za ljudi služba samo služba, ne pa zavzetost za stvar, kar bi človek od ljudi na odgovornih položajih pričakoval.

Kaj za vas pomeni normalna država? Ali k temu sodi tudi referendum za odcepitev?

Podpisali smo Majniško deklaracijo... Najprej želimo suvereno državo, ki je Slovenci z izjemo enega meseca še nismo imeli. Ko bomo to imeli, se lahko pogovarjamo naprej. Jugoslavija lahko obstoji, če bo postala demokratična.

Kje vidite glavne slabosti slovenske alternative?

Poglejte. Kmečka zveza združuje kmečko prebivalstvo. Nobena druga zveza nima takšnega pristopa, ker so res prave stranke, ne glede na to, kako se imenujejo. Za kmete je program vedno jasen; če je kaj zapisano ali pa ne, kmet ve kaj hoče. Kmet si hoče izboljšati svoj ekonomski in politični položaj; k temu lahko zapišemo še stran ali dve programa, a tega noben kmet ne bo bral. Kdorkoli bo nastopil s tem programom, bo uspel. In zato imamo več kot dvajset tisoč članov, z nami pa tako ali drugače sodeluje več kot 90 % kmečkega prebivalstva; nobena druga zveza tega ne zmore. Tudi Partija (komunistična, op.p.) bo prisiljena postati normalna stranka. Partija se strašno boji, da bi morala na volitvah nastopiti kot stranka, ni pa zanjo tako kritično, če mora nastopiti s partijskimi kandidati.

Koliko slovenskih kmetov je članov Komunistične partije?

Par jih je, tudi v Kmečki zvezi jih je nekaj. Po koncu vojne je bilo to število večje, čeprav ni bilo nikoli prav veliko.

Na Gorenjskem je bilo po vojni med kmeti in državo precej nasprotij, če se ne motim?

O tem do sedaj nismo debatirali, ker je dovolj tekočih problemov. Sicer pa mislim, da pogrevanje starih grehov ne vodi k narodni spravi. Samo odpuščanje vodi k spravi.

In vendar kmetje tega niso preboleli; odvzeli so jim zemljo ipd. Ali Kmečka zveza kaj pripravlja tudi na tem področju?

Pripravili smo zahtevo in jo bomo tudi realizirali. Gre predvsem za montirane odvzeme zemlje? in rehabilitacijo tistih, ki so bili kdaj, po vojni oškodovani takrat, bodisi ker niso hoteli v zadrughe, ali ker niso mogli izpolniti zahtevane previsoke oddaje, za kar so jih potem obsodili. Največji pritiski so bili po objavi resolucije Informbiroja, ko so tukajšnji komunisti hoteli dokazati, da so pravoverni komunisti, zvesti Stalinu ipd., čeprav so začeli kasneje z vsemi kanoni streljati po Stalinu. Na vse kriplje so začeli ustanavljati kolhoze. To je bil prvi val, drugi val tega pritiska socializacije pa je sledil v 60. letih, v obliki takoimenovanega zaokrožanja posestev, kjer so z nemogoče visokimi davki prisilili kmete, da so državi takorekoč zastonj prodali zemljo. Uveden je bil takoimenovani rotacijski postopek in kmetu, ki ni hotel sprejeti ponujenega zneska, so zemljo enostavno vzeli, ali lepše rečeno, zamenjali za neuporabno.

Ste bili tudi vi, oziroma vaši starši, ob tem prizadeti?

Da. Je pa stvar bolj zapletena, kot izgleda na prvi pogled. Krivico bi odpravili na ta način, da bi kmetom vrnili odvzeto zemljo, kar pa zaradi rotacij in odkupov ni enostavno. To je naša dolgoročna akcija.

Aktualna akcija pa je bil bojkot mleka. Kako ste zadovoljni z izidom?

Politično gledano, smo lahko zelo zadovoljni; kakšen ekonomski učinek je imel bojkot za kmete, pa bo pokazal čas. Res je, zaščitna cena mleka se je tisti hip dvignila s 1600 na 6500 dinarjev za liter, vendar bo učinek inflacije isti kot doslej, ker dobimo kmetje mleko plačano komaj po 45 dneh. Veseli me pa ugotovitev, da so nas ljudje podprli. Delitev mleka zastonj je bilo simbolično dejanje, s katerim nismo mogli nobenemu ne vem koliko pomagati, toda ko sem prisostvoval delitvi v Ljubljani, sem videl upokojence, ki so si enkrat lahko privoščili dva litra mleka namesto enega.

Dolgoročna rešitev je samo v solidnem gospodarstvu brez inflacije, ki ne bo sproti uničevala dohodka kmetov, že tako skromnih plač in pokojnin občanov.

Meni je prišlo na uho, da so ponekod kmetje prodajali mleko direktno in ne preko mlekar, mislim na čas bojkota?

To slišim prvič. Tukaj pri nas smo vsega razdelili zastonj. Če so ga že, so ga prodajali svojim stalnim direktnim odjemalcem. Pri nas smo ga tudi tem delili zastonj in prav na ta način pridobili nove odjemalce.

Slišal sem za primer v Zasavju, ko je kmet namesto preko mlekarne mleko pro-

dajal direktno preko Šiptarja z zelenjavo, dnevno bojda po petsto litrov. Volk sit koza cela, pa še boljše mleko je bilo, sem slišal. Vi veste za ta primer?

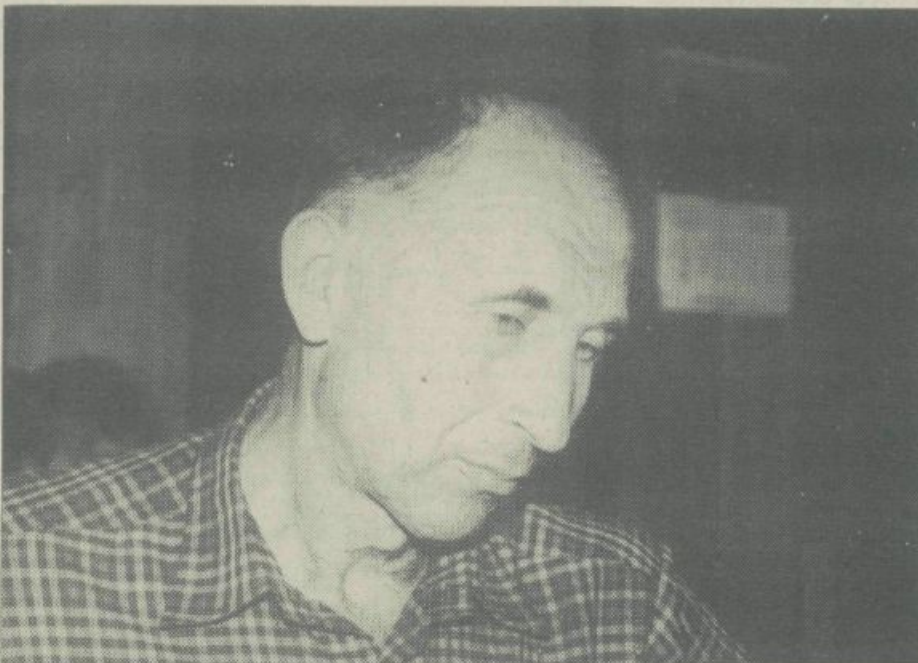
Ne. Sicer je pa to dovoljeno, če obstaja potrdilo o higienski neoporečnosti.

Kaj pa bojkot mesa?

Še traja. Tu je zadeva lažja.

Ima kmet dovolj rezerve, da zdrži dolgotrajen boj z državo?

Če bo trajalo predolgo, se bomo pač solidarnostno organizirali. Zahtevali bomo tudi, da se vrne vse zadržano premoženje, ki je bilo z raznimi reorganizacijami odvzeto, na tak ali drugačen način. Naša zahteva je, da nam vrnejo mlekarne in klavnice oziroma njihov združni del; kar je državnega kapitala, se bo pač reorganiziralo v mešana podjetja.

Zanimivo. Ali je lahko član Kmečke zveze tudi nekmet?

Lahko, če zveza meni, da je lahko član, se pravi da bo zvezi koristil bodisi z znanjem ali s čim drugim.

Ali ima slovenski kmet znotraj Jugoslavije sploh kakšno perspektivo?

Da, če Jugoslavija izvede agrarno reformo oziroma politiko na podlagi slovenskih interesov. Tak primer je v EGS, kjer diktirajo agrarno politiko razvite države, od česar pa imajo korist tudi manj razvite članice, saj prejemajo subvencije ipd. Tako bi morala cela Jugoslavija oblikovati zaščitne cene za pridelke po slovenskih cenah, kar pomeni, da bi imela predelovalna industrija povsod surovine po istih cenah, in bi lahko Slovenci tam plasirali npr. mleko, ko ga tam doli ni. Stvar pa postane v trenutku drugačna, če predvidimo razvoj kmetijstva v južnih republikah; čeprav počasneje kot v Sloveniji, bo Srbija vendar v nekem trenutku pridelala

toliko, da slovenski kmet na jug ne bo prodal ničesar. Lani sem bil junija v Srbiji in sem videl vse travnike še nepokošene. Če bi oni delali tako kot mi in spravili kvalitetno krmo, organizirali odkup mleka, potem mi tam ne bi imeli več kaj iskati. Pri nas spravljamo krmo z ogromnimi stroški in težavami...

Na primer grozdje: Slovenci uvažamo ogromne količine južnega grozdja, domače pa ostaja, ker se odkupuje po takšnih cenah, da ne pokrije niti stroškov; da je mera polna, uvažajo tudi vino, na primer Rizling s Kosova, prodajajo pa ga pod štajersko znamko – kaj to pomeni za dobro ime štajerskih vin, si lahko sami predstavljate. Štajerskih vin ni težko prodati na zahtevnem tujem trgu, a ko si bomo umazali ime, bo enkrat za vselej tega konec. Naj bo Avia, naj bo kar hoče, samo na steklenici

naj piše Rizling s Kosova. Da pa cenovno slovenski vinogradniki ne morejo biti konkurenčni južnim, je jasno vsakemu bedaku. Tam raste trta na ravnini, pri nas v hribih, kar pomeni dvojno razliko v ceni pridelave.

Če bi kmetijstvo pametno prestrukturirali, bi pridelali dovolj žita, mleka, mesa, izvažali pa bi lahko hmelj, vino in sadje.

Gospod Oman, ali bi se po vsem tem še enkrat odločili za poklic kmeta?

Meni ni bilo nikoli v življenju žal, da sem postal kmet, kljub temu, da je treba »fejst delat«. To je najbolj naraven poklic. Če nimaš zemlje, je težko postati kmet; če pa imaš kmetijo, bi bil največji greh, če bi jo zapustil.

Koliko dopusta, gospod Oman, ste si privoščili v svojem življenju?

Če ne štejem, da sem šel nekajkrat za par dni v hribe, sem bil dvakrat po en teden na morju.

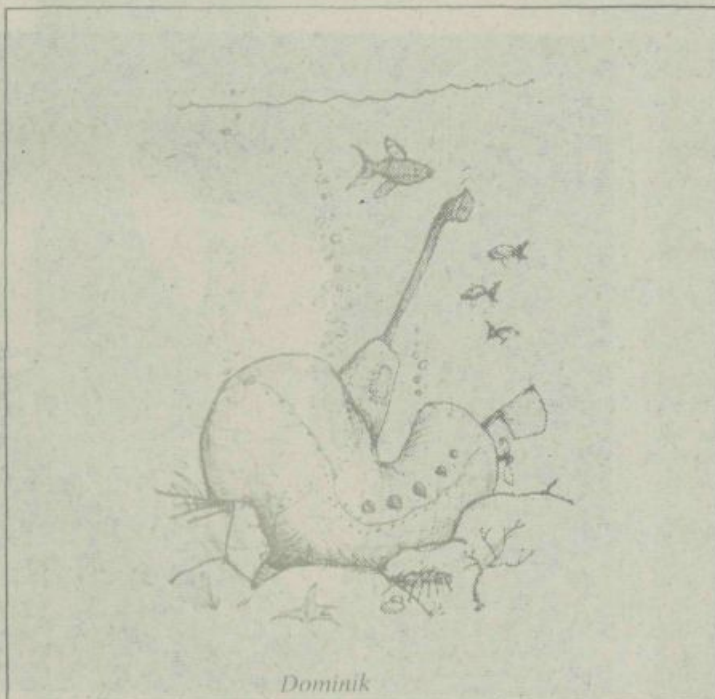
tekst in foto
Tomi Droz

Država, ki lahko v svoji ne predolgi zgodovini niha med skrajnim centralizmom in konfederalizmom, med unitarizmom in separatizmom, je problematična. Če nam sedaj določeni levičarski ideologi prodajajo novodobni unitarizem pod firmo **človekovih pravic**, potem nam vsiljujejo z obljubljenemo demokracijo tudi **vneprejšnje omejitve**. O filozofskem temelju, ki je izključujoč do drugih in konkurenčnih teorij, in ki zagotavlja tako vizijo bodoče ureitve države, si moramo seveda misliti, da je protisloven. Tudi ko večrajšji marksisti (od resničnih »ortodoksov« do »brezobzirnih kritikov vsega obstoječega«) čez noč postajajo prepričani demokrati, se moramo spomniti **različnih obrazov političnega liberalizma**. Splošna volilna pravica ni bila vedno programska zahteva liberalcev. Politična moč, politični vpliv in volilna baza strank, kakršni sta bili v stari Jugoslaviji Slovenska ljudska stranka ali Radićeva HSS, so temeljili na tem, da so te stranke predstavljale tudi in predvsem **aventične interese**.

Dediščina Titove Jugoslavije je v tem, da revolucija v resnici ni prinesla nič novega, **nič zgodovinsko novega**. Komunistična vladavina in enopartijski sistem sta nastala v državljanski vojni tako, da so predstavniki »naprednih množic« zapustili »buržoazne stranke« in po AVNOJ-u, Dolomitskih izjavah in podobnih manifestacijah varno pristali v Ljudski fronti in partijskem cekaju. Uničenje kakršnegakoli parlamentarnega življenja je bilo predpogoj za dokočno razglasitev enega samega človeka za »predsednika republike z nomejenim mandatom.« Ni mi znano, če še kje obstaja ustava, ki bi bila napisana tako, da en sam državljani, pa če je še tako zgodovinsko zaslužen, postane sam po sebi kar ustavnopravna kategorija.

Komunistična vladavina je od sporazuma Tito - Šubašić naprej vzpostavila ne le **državnopravno kontinuiteto**, ampak tudi politično kontinuiteto. Le da poveljstvo Ljudska fronta pomeni na glavo obrnjeno predvojno »združeno opozicijo«. Če so leta 1935 komunisti »kritično

KOMENTARČEK

YELLOW SUBMARINE
IN PEPPERLANDJUGOSLAVIJA MED
KONFEDERACIJO IN
MONARHIJO

Dominik

Po dobrih sedemdesetih letih svojega obstoja se Jugoslavija še vedno nahaja na začetku. Zdi se, da jugoslovanska državnost ni nekaj organskega in samoraslega, saj so nasprotujoče si silnice in vizije jutrišnje podobe skupne države povsem nezdržljive. Jugoslavija se nahaja »med dvema ognjema«. Na eni strani je zborovanje v Cankarjevem domu, na drugi kosovopoljsko gibanje in politični vzpon Slobodana Miloševića. Jugoslovanska državnost je spet postala poligon za teoretske konstrukte. Tako se po eni plati zanika zgodovinska organska rast državne tvorbe in državnopravnih tradicij, po drugi pa so ti konstrukti plod »domače pameti«. Jugoslavija je več kot samo »versajska tvorba«, saj razne ilirske, trialistične, južnoslovanskobalkanske, podonavske in podobne ideje pomenijo tisti substrat, na katerem sodobni državnopravni programi lahko rastejo.

podpirali« Vladka Mačeka, je po 1944. letu bivši ban Šubašić le še nemočni sopotnik Ljudske fronte. Toda taktika politične »diferenciacije« na tem mestu komunistom zavda. Z oblikovanjem Ljudske fronte zamrznejo predvojno »združeno opozicijo« v stanju, ko ji lahko dominirajo. Toda namesto ustvarjanja novega ekonomskega sistema in namesto politike svobodnega razvoja federacije dobimo samo še poenotenje vodstva, apatijo množic in serijo Rog - Goli otok - Nagodetov proces - Dachauski procesi. Stavek: »Odnali so me na prostovoljno delo«, kaže na absurdnost situacije.

Sistem, ki ga je uveljavila ustava iz 1974. leta, razpada pred našimi očmi. **Ustavobraniteljstvo**, ki je bilo značilno za (miselno) ujetost slovenskih partijskih »liberalcev«, se je izkazalo za zgrešeno, saj se ne da braniti nekega racionalnega jedra, če je sam sistem neproduktiven in iracionalen.

V ustavi iz 1974. leta namreč ni tistega »ubranljivega« ustavnega konfederalizma, ki ga srbska politika danes izpostavlja za krivca za gospodarsko neučinkovitost in politično blokado v državi. Tisto »racionalno« je odšlo s smrtjo J. B. Tita, ki je imel dejanski status monarha, saj ga zaradi zgodovinskih zaslug ustava postavlja iznad in s tem **izven** ustavnega sistema. Toda njegova vloga je bila, kot je v svojem intervjuju za »Le monde« ugotovil prav Slobodan Milošević, »pozitivna«. J. B. Tito je lahko odločal **suvereno**. Ko to sedaj poskušajo početi posamezne republike in se medsebojno blokirajo, se izkaže pravo racionalno jedro ustave iz 1974. leta. Problematičnost te še vedno veljavne ustave sploh ni v nekem uničujočem konfederalizmu. Problematičnost je v tem, kdo je suveren v državi. Obe možnosti, torej uresničitev nacionalne suverenosti posameznih narodov na eni in uveljavitev nove centralizacije na drugi strani, sta še odprti. Toda kam bi pripeljala ponovitev krize iz leta 1929 ali 1971 in ponovitev ustanovnopravnih rešitev iz leta 1931 ali 1974, si lahko predstavljamo samo v **morastih sanjah**.

MLADEN A. ŠVARC

Ko sta me lansko pomlad obiskala Bavčar in Janša, sem ju med drugim opozoril na omenjeni proglas »Črne roke«, ki bi ju utegnil kot publicista zanimati. Bežno sta ga pogledala ter vprašala, če lahko fotokopijo iz knjige vzameta s seboj.

Vendar je Bavčar kasneje v svojem nerazumljivem pisanju v Mladini (17. 2. 89), »Emigranti: med represijo in kolaboracionizmom s SDV?« tudi to mojo povsem dobrohotno gesto prikazal kot zlohotno. Ali Bavčarju res lahko zaradi okoliščin, v katerih je bil v začetku leta, kar tako oprostim njegovo paranoično natolčevanje o meni? Kdor bo bral njegov zgoraj omenjeni tekst v Mladini, bo takoj videl, da v njem še zdaleč ne gre zgolj za neko paranoično pisanje v stiski, ampak za pravo podobo diskvalifikacijskega natolčevanja najbolj nesramne vrste. Če je že Bavčar zapisal, da me ob obisku ni poznal, zakaj pa je potem po obisku že čez nekaj minut fotokopijo proglasa »Črne roke« v nekem lokalu v Gorici vrgel v stranišče?! Bavčar piše, da sta z Janšo kar naenkrat posumila, da sem sodelavec SDV, in da sem jima hotel podtakniti to fotokopijo, na osnovi katere bi ju lahko kasneje bremenili... ne vem česa? Bavčar s svojimi zlohotnimi konstrukcijami kar tekmuje, saj opiše celoten scenarij, kako da naj bi jima že na meji zasegli to fotokopijo, če ne tam, pa seveda doma... To pisanje seveda pušča vodo na vseh koncih in krajih, saj naprej zapiše, da kasneje na meji nista imela nobenih težav. Tudi tu se Bavčar ujame v svoje nasprotje, saj jaz npr. nisem mogel vedeti, da sta fotokopijo, potem ko sta odšla od mene, vrgla v stranišče, in če bi bil sodelavec SDV ter javil na mejo, naj ju pregledajo, bi to menda tudi storil, mar ne? Ali pa vsaj doma. In nenazadnje, ali Bavčar res misli, da bi se šla slovenska policija osmesiti s čim podobnim? Res bolna fantazija; in ne le bolna, ampak predvsem zlohotna in spletkarska.

Zaradi opisanega naprosam Tribuno, da »sporno« fotokopijo proglasa »Črne roke« objavi, da bodo lahko bralci z lahkoto videli, s čim

REVOLUTION 9

ali

»LO STERMINIO MONCATO«

Slovinci!

GOVORI VAM „ČRNA ROKA“!

Živalstvo pokončanje trpetega slovenskega naroda, katerega priča ste vi sami, ter neznančno uničevanje našega narodnega premoženja tira v največjo nesrečo, ki je kdaj doletela naš narod. „Črna roka“ zbira radi tega vas poštnice in narodno čuvarje slovenske može, da jih redijo krepiljev komunistične stranke, ki odina in sama izvaja po nalogu Moskve gospodarstvo v osvobodilni fronti. „Črna roka“ odklanja sodelovanje z okupatorji.

Njeni ideali so sledeči:

- 1.) Varnost slovenskega ljudskega življenja in narodnega premoženja.
- 2.) Osvoboditev.
- 3.) Združitve Slovenije v novi, socialno urejeni, federativni, nacionalni Jugoslaviji.

„Črna roka“ spoznava kot najnevarnejšega sovražnika Slovenije, krvoločne boljševičke ravnje, ki pustit naš narod krvaveti in umirati na svoja, od Moskve predpisane cilje:

SLOVENCII!

„Črna roka“ ne uporablja dosti besed. „Črna roka“ deluje. Dali smo se spoznali rdečim voditeljem Titovih tolp, ki sodaj trepetajo pred našim znakom. Nad njimi bomo maščevali vso nedolžno kri, ki se je prelila v Sloveniji. „Črna roka“ ne pozna milosti. Smešna sumničenja njihovih pripadnikov v hujšakofem listu „Črna roka“, katerega je izdal info... „čijaki in propagandni odsek pri predsedništvu SNOS-a, ne ovirajo maščevanja. Lažnivci in izdajci osvobodilne fronte, ki smerjajo borbo „Črne roke“ z partizanskimi ubežniki, ne bodo ubili svoji usodi.

Vsem dobrovoljnim Slovincem, vsem pravim narodnjakom, kliče mo: Na plan iz skupit slojci in boljševičke ravnje Tit! Borite se z nami za pravo svobodo! Nočemo da bi Nemcem sledil liščkvat grožnejši okupator, kateremu utira pol svojai brezdomcev.

„Črna roka“ sviri in bo delovala!

je Bavčar manipuliral. Računal je seveda na popolno nerazgledanost bralecev glede te teme ter na svoj monopolni položaj glede »informacij«, ki jim jih je ponujal, seveda ob takrat še velikem zaupanju v njegovo osebnost.

Na srečo Bavčar ne poseduje več tiste moči, da bi, podobno kot slovenski komunisti 44 let, utišal moj glas in moje reakcije na pisanje o meni.

S spoštovanjem!
VINKO LEVSTIK

LEVSTIK

Na to knjigo sem postal pozoren, ko sem med pregledovanjem nemških medvojnih fotokopiranih dokumentov v njej odkril tudi slovenskega, in še zelo zanimivega povrhu. Gre za proglas »Črne roke«, na katerega so med vojno Nemci postali pozorni, verjetno zaradi protinemške vsebine, saj je v njem navedeno odklanjanje slehernega sodelovanja z okupatorjem. Kakorkoli že, Nemci so ga arhivirali in odkril ga je šele omenjeni italijanski zgodovinar.

Dominik

INTERVJU

HELLO, GOOD-BYE

Švica kot ena najbolj razvitih zahodnoevropskih držav se seveda ne ukvarja z ekonomskimi težavami, kar pa ne pomeni, da so ji socialni in politični problemi tuji.

Eden izmed problemov so imigranti. V času ekonomske krize se je meja za tujce zaprla, začelo se je obdobje restriktivne politike. Tako smo v tem obdobju dobili tri kategorije imigrantov. V prvo kategorijo spadajo sezonski delavci, ki dobijo šestmesečno dovoljenje za delo, v tem času pa ne smejo s seboj pripeljati svojih družin. Druga kategorija so delavci, ki so zaposleni v restavracijah, z eno- do dvo-mesečnim dovoljenjem in nimajo nobenih pravic. Tretja skupina imigrantov je privilegirana, v glavnem gre za visoko izobražene profesorje zahodnoevropskih držav.

Za Švicarje je značilen ekstremen strah pred tujci, saj se jih velika večina ukvarja s prostitucijo in preprodajo mamil. 80% prostitutk je azijske iz Južne in Vzhodne Azije ter Malezije. Zaradi visokega odstotka uživalcev mamil, od katerih jih samo v Kantonu Bern 10-15% uživa trde droge, so se v parlamentu kantona odločili za legalizacijo hašiša in marihuane.

Poleg tovrstnega kriminala pa je v Švici prisoten tudi finančni kriminal, saj je veliko bank vključenih v pranje denarja. Preteklo leto je prišlo do znane afere, ko je morala ministrica za pravo odstopiti, ker je njen mož sodeloval pri pranju denarja.

Prav tako naraščajo socialni problemi. Trenutno je v Švici 1,5% prebivalcev brez zaposlitve, pol milijona švicarjev živi pod normalnimi življenjskimi pogoji.

Večina švicarskih državljanov se ne zanima za politiko, zlasti ženske, ki jim je še vedno dodeljena zgolj tradicionalna vloga v družini. V strankah še vedno prevladuje ideologija moškega...

Tudi v Zeleni stranki?

V Zelene stranki je trenutno 30% članic in 70% članov, vendar želimo to razmerje s prihodnjimi volitvami spremeniti. V interesu stranke je, da se delež članic poveča. Ženske se tudi raje odločajo za Zeleno stranko, saj je v njej že dolgo časa

TO NI WELFARE STATE - TO JE ŠVICA

Država s petimi milijoni prebivalci in milijonom tujcev, kot bi rekli njeni avtohtoni prebivalci, simbol zglede federativne ureditve, država z visoko razvito tehnologijo, dežela politično apatičnih državljanov, bank, ki se ukvarjajo s pranjem denarja, turizma za petičneže, država, v kateri je še vedno glavna zaposlitev žensk »Küche, Kindern und Kirche«, država, ki je silno občutljiva na mamila, pa so jih v enem njenih kantonov vseeno legalizirali, država, kjer so se sklepale usodne politične odločitve in kjer ni evforije zaradi bližajočega se leta 1992... To ni Welfare State. To je Švica.

O tem in še čem drugem smo se pogovarjali z Ullijem Affolterjem, sedanjim sekretarjem Zelene stranke »Svobodna lista« v kantonu Bern.

razvito feministično gibanje. Zelena stranka v kantonu Bern ima tudi že svojo prvo ministrico za izobraževanje.

Švica se leta 1992 ne bo priključila EGS. Kakšne bodo posledice?

EGS ni sprejemljiva za Švico iz vsaj treh razlogov. Po zakonih, ki bodo uveljavljeni v EGS, bo dovoljena migracija delavcev v katerokoli državo, ki je vključena v EGS, po sprejetih švicarskih zakonih iz obdobja ekonomske krize pa je pritok tuje delovne sile omejen, poleg tega pa je tudi zaposlitev za tujce časovno omejena.

Prav tako je tudi kulturni sistem EGS zasnovan na masovni produkciji, torej proizvajati tam, kjer je ceneje, kar pa ni v interesu Švice, saj država podpira kmetovalce, katerih kmetijski stroški so sicer visoki, toda gre za proizvodnjo bio hrane, ki zdravju ni škodljiva.

Seveda pa bo imela ne vključitev v EGS tudi določene posledice, predvsem za majhne tovarne, ki ne bodo mogle v korak z velikimi korporacijami, vendar se po drugi strani tudi majhnim proizvajalkam ponuja priložnost, če bodo ponudile izdelke, ki jih EGS ne bo imela na svojem trgu, npr. hladilnike, ki ne povzročajo polucije, bio hrane...

Kljub številnim prednostim, ki jih ponuja EGS, pa sem mnenja, da bodo najpomembnejše odločitve sprejete na nedemokratski način.

Kakšno je trenutno razmerje političnih sil v Švici?

Švicarski parlament sestavljajo tri takoimenovane buržoazne stranke, to so Švicarska stranka, Liberalna in Katoliška stranka. Poleg omenjenih pa v političnem prostoru nastopajo še Socialdemokratska stranka, ki z 200.000 volilci predstavlja resno opozicijo ostalim trem vladajočim strankam, in Avtomobilska stranka, ki ima na svoji strani 10-15% volilnih upravičencev. Svoj prvotni »avtomobilski« program (gradnja novih cest, ukinitvev zakona o omejeni hitrosti...) je spremenila, in tako lahko govorimo o nacionalistični stranki, ki po mojem mnenju v prihodnosti ne more pričakovati večjega uspeha. In nazadnje še Zelena stranka, ki ima po podatkih iz leta 1987

7% volilcev v dvanajstih kantonih, na letošnjih septembrskih volitvah pa so se člani stranke odločili za koalicijo s Socialdemokratsko stranko.

Ekološko gibanje v Švici deluje od leta 1973 in je v začetku osemdesetih let preraslo v Zeleno stranko. Danes je vanjo vključenih 30.000 članov, torej 7% volilcev, trije predstavniki pa so v parlamentu dveh kantonov. Kakšne uspehe beležite v času njenega delovanja?

Aktivnost našega delovanja smo usmestili predvsem na področje prepovedi uporabe nuklearne energije. Trenutno je v Švici pet nuklearnih elektrarn, od katerih ena ne obratuje. Na volitvah o nadaljnji gradnji jedrskih elektrarn se je večina volilcev odločila za moratorij ter za ukinitve obratovanja obstoječih.

Prav tako smo delali in še vedno delamo na področju onesnaženosti zraka, katerega glavni vzrok je vedno večji promet.

Pomembno prelomnico v našem delovanju pomeni leto 1986, ko so potekale volitve za sestavo novega parlamenta v kantonu Bern. Takrat smo pridobili številne nove člane in možnost vpliva na pomembnejše odločitve v kantonu. Razlogov je več; med njimi je gotovo najpomembnejši ta, da so bile vse stranke v parlamentu kantona vpletene v finančni škandal, kar je seveda vplivalo na povečano članstvo v Zelenu stranko, ki takrat ni imela svojih predstavnikov v parlamentu. V tem času smo pridobili tudi nekatere znane politike iz buržoaznih strank. Na oblikovanje bolj ekološko usmerjene javnosti je seveda vplival tudi Černobil, podatki o visokih od-

stotkih bolnih dreves, onesnaženost tal, zlasti v kantonu Bern, kjer večina kmetovalcev še vedno uporablja velike količine škodljivih kemičnih sredstev, ter pojav erozije v smučarskih turističnih centrih.

Kot stranka v opoziciji se srečujete s finančnimi težavami. Na kakšen način pridobivate denarna sredstva za svoje delovanje?

Trenutno razpolagamo z vsoto 300.000 frankov, kar pa je seveda zelo malo, če pomislite, da je potrebno za nastop v javnih medijih odšteti kar 2000.000 frankov. Največ denarja dobimo od svojih članov, poleg tega pa tudi od svojih treh predstavnikov v parlamentu dveh kantonov, ki morajo od svoje plače odšteti 10% za delovanje stranke, kar pomeni 150.000 frankov letno.

Kot sem že omenil, smo leta 1986 pridobili v ekološke vrste tudi številne znane in premožne člane, ki prispevajo večja finančna sredstva, seveda pa obstaja določena nevarnost, da ne bi petični člani pričeli krojiti ekološke politike po svojih interesih in ji tako odvzeli njen trenutno velik radikalni naboj.

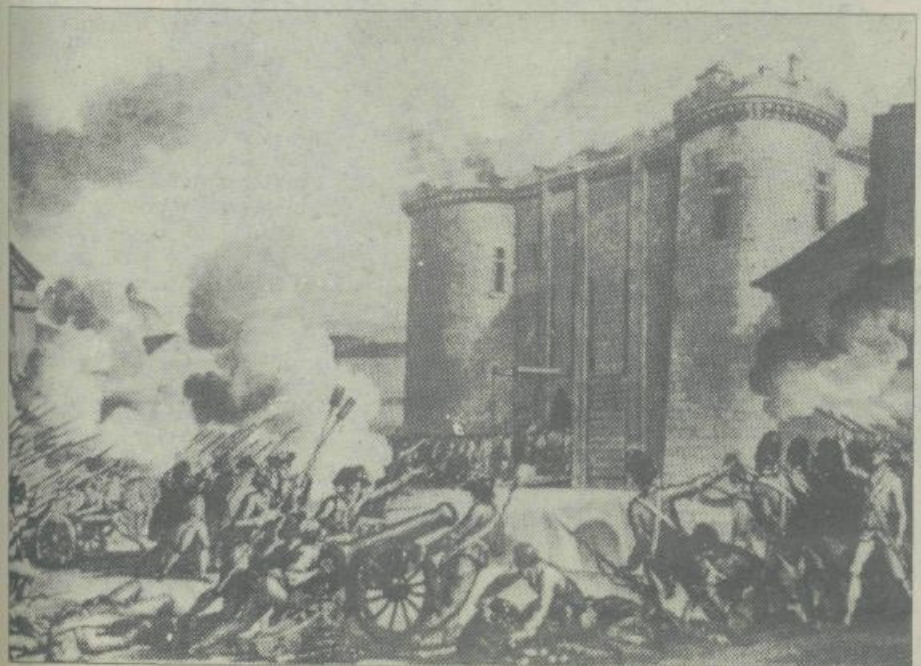
Denar pa si želimo pridobiti tudi na drugačen način. Znano je, da gibanja povsod po svetu ustanavljajo banke, ki niso v službi izkoriščanja, in tako se je tudi naša Zelena stranka odločila, da bo prihodnje leto ustanovila svojo banko. Poleg tega imamo v načrtu tudi ustanovitev alternativnih objektov, kjer se bodo ukvarjali z izkoriščanjem alternativnih virov energije, s proizvodnjo bio hrane, kar tudi vlada v zadnjem času zelo podpira, saj imajo kmetovalci, ki proizvajajo hrano brez zdravju škodljivih kemičnih substanc večje olajšave od ostalih proizvajalcev hrane.

V Švici še vedno delujejo ekološke skupine, ki niso včlanjene v Zelenu stranko. Kakšno je sodelovanje?

Moram se vrniti nazaj, v obdobje sedemdesetih let, ko pride v zahodnoevropskem prostoru do porasta številnih gibanj, od katerih so bila med najbolj radikalnimi pacifistično, feministično in ekološko gibanje. Veliko njihovih članov se je potem priključilo Socialdemokratski stranki, kasneje v osemdesetih letih tudi Zelenu stranki, precej akterjev tedanjih gibanj pa je ostalo izven strank, saj zanje parlamentarni sistem, takšen kot je, ni sprejemljiv. Tako so v Švici prisotne številne skupine, med njimi tudi ekološke, ki sicer z Zelenu stranko sodelujejo, niso pa njeni člani. Ponavadi delajo samo na enem konkretnem problemu, nikakor pa ne globalno kot Zelena stranka. Nekaj finančnih sredstev dobijo tudi od Zelene stranke.

Kako potekajo volitve v Zelenu stranko?

Skupino dvanajstih članov in predsednika stranke voli celotno članstvo stranke. O pomembnih odločitvah razpravljamo vsaka dva meseca in vsak član stranke ima možnost sodelovati pri oblikovanju odločitev, seveda pa je jasno, da člani, ki bolj aktivno delujejo v stranki, razpolagajo z več informacijami, in tako bolj vplivajo na njen program.

Zelena stranka ima tudi svoje predstavnike v parlamentu dveh kantonov. V kantonu Bern sta to ministrica za izobraževanje in minister za policijo, v drugem kantonu pa je to prav tako minister za policijo. Kljub temu, da imamo svoje predstavnike v parlamentu, pa seveda vse odločitve, ki se sprejemajo v parlamentu, niso v redu in niti niso v interesu Zelene stranke. Tako se pojavlja diametralnost. Predstavniki Zelenih v parlamentu se z odločitvijo ne strinjajo, vendar jo morajo kljub temu sprejeti.

Septembra bodo potekale volitve v federalni parlament. Kakšen program ponujate svojim volilcem in kakšne so možnosti uspeha?

Na prihodnjih volitvah seveda ne bomo nastopali sami, temveč smo se odločili za koalicio s Socialdemokratsko stranko, saj nam njihov program trenutno najbolj odgovarja, pa tudi možnosti uspeha na voli-

tvah so večje. V šestdesetih letih je bila sicer Socialdemokratska stranka tista, ki se je borila za večje pravice delavcev, ponášali so se celo s povečano proizvodnjo avtomobilov, za ekološko problematiko pa se niso zanimali. V zadnjem času, ko se je struktura članstva znatno spremenila, saj so v njej aktivni nekdanji člani študentskega gibanja iz leta 1968, pa se je odnos do ekoloških vprašanj spremenil.

Program bo seveda ekološko in socialdemokratsko usmerjen, njegove posebnosti pa bodo predvsem naslednje:

- odločitve, ki so pomembne za celotno državo, morajo biti bolj ekološko usmerjene;

- šele potem ko je jasno, kakšno je javno mnenje prebivalcev kantona, so lahko sprejete dokončne odločitve na ravni kantona;

- stranke morajo javno objaviti, od kod

pridobivajo denarna sredstva za svoje delovanje;

- ženske morajo imeti možnost aktivne udeležbe v politiki.

V politiko želimo uvesti nov stil, drugačen način diskusije, drugačen način sprejemanja odločitev. Smo proti politiki, ki ustvarja politično apatične državljane!

Torej večine potencialnih volilcev politična situacija v Švici ne zanima?

Vzrokov apatije je seveda več. Glavni vzrok je gotovo dokaj visok življenjski standard, kar gre seveda z roko v roki s konzervativnostjo in nezanimanjem za spreminjanje obstoječega. Posebno se ta konzervativnost odraža v položaju žensk in v odnosu do tujcev. Prepogoste volitve, kar šestkrat letno, prav tako nespodbudno vplivajo na volilce. Tako dobimo končni rezultat: 50% politično apatičnih državljanov.

BISERKA KARNEZA

RADIKALNI PREDLOGI

COME TOGETHER

No 1: Projekt AZS (antiprohibicionistične zveze) legalizacije marihuane je očitno običal v praznem prostoru.

Za LM (legalizacijo »trave«) je oddalo svoj glas več tisoč podpisnikov. Kot je znano, je »trava« manj škodljiva od alkohola, in torej razen moralističnih dušebrižniških predsodkov ni nobenega razloga (niti zdravstvenega), da bi bila marihuana še naprej prepovedana na absurden način, tako da je kajenje »dovoljeno«, posedovanje pa je že inkriminirano.

Če RK ZSMS računa na volilce, ima potencialnih 50.000 »ilegalcev«, ki bi gotovo glasovali za ZSMS.

Predsedstvu RK ZSMS predlagam, da preučijo AZS PROJEKT LM, po možnosti pa naj ga uvrstijo v kongresne dokumente.

No 2: Slovenski opozicionalci in domnevni alternativci naj se namesto medsebojnih preprirov in blatenj rajši skupno angažirajo za dejansko ekonomsko in politično suverenost, in sicer:

a) za takojšnjo ukinitve sklada za nerazvite

b) za brezpogojno znižanje celotnega slovenskega deleža v zveznem proračunu za 50–60%. Sedanja ekonomska pozicija Slovenije še najbolj spominja na kolonialni položaj, ki ga ima v YU.

c) za to, da se že jeseni izvedejo splošne volitve poslancev SRS za Evropski parlament

d) za splošen republiški referendum, na katerem naj bi vsi prebivalci Slovenije preverili pravico do samoodločbe. (ali ta pravica sploh še obstaja???)

No 3: Delegatom in vsem odgovornim v Skupščini SRS predlagam uvedbo slovenske nacionalne valute (LIPA), kajti vzrok za hiperinflacijo je ravno nerentabilnost YU gospodarstva (izjema je vsaj relativno Hrvaška) in zgrešena monetarna politika. Z uvedbo nacionalne valute bi Slovenija uveljavila svojo ekonomsko suverenost na monetarnem področju.

Pogoj za ekonomsko suverenost Slovenije je odpiranje skupnega ekonomskega prostora, predvsem mislim na ekonomsko sodelovanje z zamejskimi Slovenci in slovenskimi izseljenci v skupnem ustanavljanju podjetij in investiranju.

Namesto da dajemo denar nerazvitim, ki v zahvalo bojkotirajo slovenske proizvode, ga raje investirajmo na Avstrijsko Koroško; tako homo na najboljši način pomagali zamejcem.

No 4: Naslednje predloge pošiljam skupščinski ustavni komisiji: slovenska ustava naj bo izraz volje slovenskega naroda, seveda tudi italijanske in madžarske manjšine in vseh drugih prebivalcev. Slovenska ustava ne sme biti omejena z okviri zvezne, ker je bil celotni postopek sprejemanja zvezne ustave nelegitimen. V dejanski federalni državi bi morali najprej sprejeti republiške, šele nato zvezno ustavo kot skupno voljo vseh narodov YU.

a) Z novo ustavo SRS naj se ukinejo vsa zakonska določila, ki so v nasprotju z deklaracijo OZN o človekovih pravicah in s konvencijami ter načeli mednarodnega prava.

Zato predlagam ukinitve 133., 134., 136. člena ZK prav tako pa člena 244 o vojaških sodiščih.

b) Z ustavo SRS naj se sprejme zakon, po katerem bi bila skupščina dolžna, da petkrat na leto (po možnosti tudi večkrat) razpiše referendum o vseh vprašanih širšega družbenega pomena.

c) Nova ustava SRS naj zagotovi delavcem legitimno in ustavno pravico do samoiniciativnega organiziranja neodvisnih sindikatov v skladu s konvencijo št. 87 mednarodne organizacije za delo – ILO. Omenjeno konvencijo je podpisala tudi YU, zato jo je po mednarodnem pravu tudi dolžna upoštevati. Prav tako mora biti ustavno zagotovljena pravica do sindikalnega pluralizma.

d) Na podlagi sklepov 12. kongresa naj se ustavno legalizira pravica do ugovora vesti in civilnega služenja vojaške obveznosti. Oparečnikom naj se ponudi dve izbiri možnosti, ki seveda ne smeta biti obvezni, ker je potrebno upoštevati pravico do popolne odklonitve orožja.

Vsakemu sloven. .emu naborniku naj bo dana možnost, da se usposablja v enotah teritorialne obrambe ali civilne zaščite.

No 5: Slovenija naj vodi samostojno zunanjo politiko, vsem slovenskim državljanom naj se izda slovenski potni list. In nenazadnje, Slovenija naj postane polnopravna članica OZN in Evropskega sveta.

Čas je, da Slovenci zahtevamo tisto pravo suverenost in demokracijo; vse to pa nas obvezuje, da upoštevamo in spoštujemo etnični pluralizem, torej enakopravnost manjšin, ter z mednarodnim pravom zajamčene pravice ekonomske in politične emigracije, ki živi in dela v Sloveniji.

No 6: Predlagam temeljito reformo osnovnega in srednjega šolstva ter Univerze.

V celotni šolski sistem naj se že od prvih razredov osnovne šole uvedeta dva svetovna jezika – angleščina in nemščina – in izbirni jezik; v višje razrede osnovne šole pa naj se namesto domovinske in moralne vzgoje uvede sociologija, in sicer klasična, ne pa marksistična.

V srednješolski program naj se uvede filozofija in psihóanaliza. Univerze pa naj bodo neodvisne, da bodo študentje enakopravno odločali o programu in delovanju Univerze, slednja pa naj bo zastopana tudi preko RTV medijev (recimo posebni radijski program)

No 7: Širšo družbeno solidarno akcijo za pospešeno širitev slišnosti Radia Študent.

Zeleni Slovenije ugotavljamo, da je 80.000 ogroženih ljudi ob tej naravni katastrofi ostalo brez nujnih, pravočasnih in strokovnih informacij o obsegu, nevarnosti in vzrokih zastrupitve pitne vode, kot tudi o količinski vsebnosti strupov v njej. Ob skoraj popolni odpovedi tistih, ki so dolžni takšne informacije zagotoviti, pa prihajajo v javnost tudi podatki, ki pritrjujejo naši trditvi: da je namreč vzrok tej naravni katastrofi prav kemizacija kmetijstva. Pri tem sploh ni bistveno, ali gre v tem konkretnem primeru za točkast vir onesnaževanja (nepravilno odloženi nevarni odpadki) ali pa za izpiranje pesticidov in herbicidov iz humusne plasti v podtalnico. Prav na Dravskem polju so se kemična zaščitna sredstva v kmetijstvu začela v Sloveniji uporabljati najprej in sicer že pred vsaj 30-timi leti. Tako tudi v zasebnih vodnjakih, ki se nahajajo izven glavnega vala zastrupljene podtalnice, beležijo povišane koncentracije pesticidov.

Velika ekološka katastrofa na Dravskem polju je torej posledica industrijskega načina pridelovanja hrane, zabeleženega s tipično slovenskimi posebnostmi (melioriranje zamočvirjenih in poplavnih območij in hkratna pozidava prvovrstne kmetijske zemlje, betoniranje potočnih in rečnih korit...). Zato je povezovanje vodovodov med občinami na Dravskem polju le kratkoročna (vendar trenutno nujna) rešitev oskrbe prebivalstva z zdravo pitno vodo, nikakor pa neodpravljanje vzrokov sedanje zastrupitve. Podobno usodo kot Dravsko polje lahko jutri doživijo tudi Sorško ali Krško polje, Pomurje, Celjska ali Ljubljanska kotlina itd. Potencialno je ogrožena skoraj vsa podtalnica v Sloveniji in kot kažejo zadnji rezultati meritev, je ta ogroženost postala že dejstvo. Zato ostro nasprotujemo, da bi s kakršnimkolik zviševanjem z normativi določenih dopustnih koncentracij pesticidov in herbicidov v pitni vodi poskušali »rešiti« zastrupitev podtalnice Dravskega polja!

Zato Zeleni Slovenije predlagamo in zahtevamo:

1. Zagotovitev pravočasnih, razumljivih in stalnih in-

MOTHER NATURE'S SON

ALI O EKOLOŠKI KATASTROFI NA DRAVSKEM POLJU

Zeleni Slovenije smo svoj odnos do oskrbe s kvalitetno pitno vodo in melioracijskega urejanja vodotokov ter močvirij izrazili v pobudi Skupščini SRS (Delo, 21. 6. 1989). V njej smo predlagali takojšnjo uvedbo moratorija na nadaljevanje melioriranja zaradi NUJNE potrebe po ZAVAROVANJU DOBRIN in LJUDI. To zahtevo smo zagovarjali in utemeljevali tudi na skupni seji Sveta za varstvo okolja in Sveta za družbeno ekonomske odnose v kmetijstvu pri RK SZDL, 20. junija 1989 na Janževem vrhu. Naša opozorila, da lahko z regulacijami uničeni vodotoki ob večjih nalivih povzročijo katastrofalne poplave, da lahko strupi s prekomerno kemiziranih melioriranih polj zaidejo v potoke in podtalnico, da je potencialno ogroženo veliko družbeno bogastvo, narava in ljudje... so bila nestrpnost zavržena. Mandat je bil ponovno podeljen strokovnjakom in tistim »varuhom narave«, ki so s svojimi posegi v temelju spremenili naravna razmerja na teh območjih.

Teden dni po naših opozorilih na Janževem vrhu se je žal zgodilo natanko to, kar smo napovedovali: katastrofalne poplave in zastrupitev voda na Dravskem polju.

formacij o kvaliteti in sestavi pitne vode ter o posledicah zastrupljene podtalnice za živilstvo in rastlinstvo.

2. Sistematične analize vsebnosti pesticidov, herbicidov in ostalih zdravju škodljivih snovi v podtalnicah in plodni zemlji na vseh ravninskih področjih, posebno tistih z intenzivnim kmetijstvom (Podravje, Krško – Brežiško polje, Sorško polje, dolina Save nad Kranjem, Ljubljanska in Celjska kotlina, Vipavska dolina, Pomurje).

3. Evidentiranje in sanacijo vseh divjih odlagališč odpadkov na teh področjih, posebno opuščeni gramoznih jam, preverbo obratovanja vseh legalnih odlagališč in čimprejšnjo izgradnjo regionalnih in republiške depozitne posebnih odpadkov z ustreznimi zažigališči.

4. Omejitev uporabe kemičnih sredstev na kmetijskih površinah nad rezervati podtalnice na najmanjšo možno mero, temu ustrezno zaostriitev normativov, hkrati pa pospešen prehod na zdravju manj nevarna zaščitna sredstva.

Na najbolj ogroženih področjih naj se prepove uporaba kemičnih in drugih zaščitnih sredstev, kmetijstvu pa naj se zaradi manjših donosov prizna ustrezne odškodnine. Ravno tako je nujno takoj raziskati posledice melioracij na kvaliteto podtalnice. Končni cilj je jasen: prehod iz industrijskega kemiziranega kmetijstva na okolju prijazno nekemizirano (biološko) kmetijstvo.

5. Naj se na osnovi odkritih točkastih virov sedanjega velikega onesnaženja podtalnice v Podravju poiščejo in kaznujejo krivci, ki morajo poravnati vso nastalo škodo in stroške sanacije.

6. Izgradnjo regionalnega vodovoda kot trenutne rešitve za oskrbo krajanov Podravja z zdravo pitno vodo podpiramo samo ob pogoju, da se hkrati oblikuje in prične izvajati program za sanacijo podtalnice na celotnem Dravskem polju, na katerem mora vsak vodnjak postati ponovno uporaben. Regionalni vodovod mora zagotoviti oskrbo z zdravo pitno vodo vsem krajanom Podravja in ne samo urbanim središčem.

7. Republiškomu komiteju za varstvo okolja in urejanje

prostora predlagamo, da sproži preverbo predvidene trase Pyrinske magistrale, ki naj bi potekala ravno nad ali v neposredni bližini vodnih zajetij v Ptujski občini (črpalnice Skorba).

Te zahteve in predloge smo ZELENI Slovenije preko delegatov RK ZSMS v Družbenopolitičnem zboru postavili na zasedanju slovenske Skupščine 26. julija 1989.

Ljubljana, 27. julija 1989

Podpredsednika Izvršnega odbora
ZELENIH Slovenije:
Mauricio Olenik
Vane Gošnik

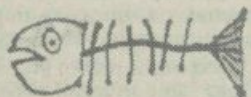
Dominik

PRESEDNIK PREZIDIJA ZVEZE ZELENIH NA SLOVENSLEM (in hkrati baje edini član omenjene zveze), je našemu novinarju izjavil, da njegove zveze ekološka katastrofa na Dravskem polju ne zanima, ker »so skregani« s štajerskimi ekologi. Po njegovem mnenju je voda, ki smrdi po pesticidih, čisto O.K., po evropskih merilih, saj so naši predpisi dosti strožji od zahodnoevropskih.

Naši ljudje se bodo pač morali navaditi, da voda ni pijača brez vonja in okusa.

Ko smo mu predlagali, da bi svojo tezo podkrepil s pitjem vode na javnem mestu, na primer v Slov. Bistrici, je vodja ekologa izjavil: »V Slovenski Bistrici so sami pijanci, ki vode sploh ne potrebujejo.« Na vprašanja, zakaj na njegovem ekološkem »stantu« prodajajo knjige pravljic in zbirko knjig »Moj vrt«, pa dr. Marek ni odgovoril. Našega novinarja je »fizično zaprosil«, da zapusti Plečnikov trg in okolico stojnice ZVEZE ZELENIH.

TRIBUNA

KDO JE KDO V EKOLOŠKEM GIBANJU?

Društvo za zdravo življenje iz Ljubljane, ki se v javnosti pojavlja tudi kot Ekološki zbor Ljubljana, se v zadnjem času predstavlja še z enim imenom: Zveza zelenih na Slovenskem. Ker s tem vnaša v ekološko gibanje in javnost določeno nejasnost, želimo opozoriti na nekatera dejstva. Kot nam je znano, se je s tem imenom Ekološki zbor Ljubljana (alias Društvo za zdravo življenje) pričel v javnosti pojavljati v času priprav na ustanovno skupščino Zelenih Slovenije (v nekaterih gradivih smo do ustanovitve uporabljali delovno ime Gibanje zelenih Slovenije, nekateri novinarji pa nas napačno označujejo kot Zvezo zelenih). Na sam dan ustanovne skupščine pa je bilo na Valu 202 prebrano tudi naslednje sporočilo: »Poklicali pa so nas tudi predstavniki Zveze zelenih, ki deluje v okviru SZDL. Ti napovedujejo svoj zbor 8. julija v Kočevskem Rogu.«

Ekološki zbor Ljubljana (alias...) v svojih proglaših objavlja, da je prva tovrstna politična zveza v Sloveniji, da ne sodeluje z drugo takšno novo ustanovljeno zvezo (Zeleni Slovenije) niti z Zvezo društev za varstvo okolja Slovenije.

Zeleni Slovenije podpiramo vse ekološke iniciative na Slovenskem in želimo z njimi tesno sodelovati. To našo pripravljenost smo osebno izrazili tudi Mareku Lenardiču, ki je spiritus movens Ekološkega zbora Ljubljana (alias...). Lenardič ponujenega sodelovanja ni sprejel. Nasprotno, večkrat je celo protestiral proti naši napovedani ustanovitvi. Stojnice Ekološkega zbora Ljubljana (alias...) pred ljubljansko Metalko in Maximarketom, s katerih poleg ostalega bruha tudi ogenj in žveplo na Zelene Slovenije, so le nadaljevanje njegovega početja.

Ne glede na to smo Zeleni Slovenije z Lenardičem in Ekološkim zborom (alias...) še vedno pripravljeni sodelovati na posameznih konkretnih projektih. Odločno pa odklanjamo izrabljanje ekologije za uresničevanje prestižnih ambicij. Varstvo okolja za Zelene Slovenije namreč ni stvar prestiža, ampak vprašanje preživetja. Občanom, ki so se na stojnicah Ekološkega zbora (alias...) zeleli članiti v Zelene Slovenije sporočamo, da homo obsürnejšo organizirano akcijo včlanjevanja sprožili letošnjo jesen. Do takrat pa so pristopne izjave k Zelenim Slovenije dostopne na naslovu: Zeleni Slovenije, RK ZSMS, Dalmatinova 4, Ljubljana, telefon (061) 312-381, 312-659.

V Ljubljani, 26. julija 1989
Podpredsednika Izvršnega odbora
Zelenih Slovenije:
Vane Gošnik in Mauricio Olenik

Človek je svoboden ko se ničesar ne boji in si ničesar ne želi

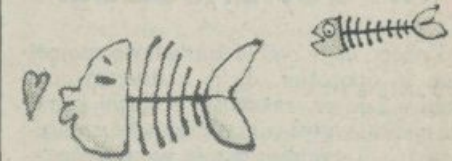
Malo tega se naučiš iz zmag, mnogo tega iz porazov

Preveč besed je premalo misli

Vsak čas ima svoje knjige (citat iz korana)

Nekaj najbolj groznega na svetu je pravičnost brez usmiljenja

Nekateri ljudje imajo veliko ognjišč v svoji duši, a nikoli nihče, ne pride, da bi se ob njih ogrel (Van Gogh)

Najboljše kar pričakujemo od ljudi je pozabljanje

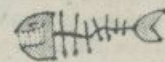
Lahko je biti odkritosrčen, če ne govoriš vse resnice

Nezrelega človeka spoznaš po tem, da hoče za kakšno stvar slavno umreti, medtem ko zrelega moža spoznaš po tem, da hoče za isto stvar skromno živeti

Svet je gledališče v katerem najslabši igralci igrajo največje vloge

V ljubezni je beg edina zмага

(Napoleon)

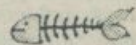

Strahopetec je tisti človek, ki v nevarnosti misli z nogami

Literatura je posel v katerem moraš pokazovati svoj talent ljudem, ki ga nimajo

Pokopališče je edina dežela v kateri vlada ena

Skrivnost moči je v spoznanju, da so drugi strahopetnejši od nas

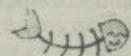

Danes so ženske in pijače tako drage, da človeku ostane komaj kaj denarja za zabavo

Ambicija je pravzaprav pohlep po moči

Samo mlad palmin poganjek verjame, da bo zrastel do neba

Pekel - to so drugi

CIRIL ŽEBOT
**STRAWBERRY
 FIELDS
 FOREVER**
 ali
**NARODNA VSTAJA
 NA GORENJSKEM**

Končno naj v zvezi z Ehrlichovo spomenico še opozorim, da je v drugem delu citatov Saje oz. založniški politični komisar njih celovitost trikrat prekinil z označenimi (...) – in morda s še več neoznačenimi – izpustitvami. Po smiselni zvezi pa je moč sklepati, da so izpuščeni deli Ehrlichove obtožnice morali biti politično še posebej neprijetni Edvardu Kardelju in drugim nosilcem povojne stalinistične diktature, ki so bili zapleteni v umor tega vzornega duhovnika in izrednega Slovenca.

*

To je priložnost, da izrazim svoje na dolgih neposrednih izkušnjah temelječe mnenje o prof. Ehrlichu kot pisatelju in govorniku. Njegove izjave, pa naj so bile vnaprej pripravljene ali kar sproti ustno oblikovane, so izžarevale prepričevalnost in dostojanstvenost, ki sta jim ju dajali resničnost podatkov in pravilno sklepanje na njihovi podlagi. Za prepričevalnost svojih mnenj ni iskal izvirnosti ali privlačnosti uporabljenih besed in gesel ter se ob njih ni naslajal, čeprav se je odlikoval tudi po njih. Ni uporabljal pretiranih izrazov obsojbe ali pohvale. Pavšalno napadanje, hvalisanje ali prilizovanje so mu bili povsem tuji, čeprav jih je sam bil obilno deležen.

V zasedeni Sloveniji je bil prof. Ehrlich tako v vsebinskem kot slogovnem oziru svojega izražanja visoko nad političnimi in drugimi predstavniki vseh smeri, ko so v tej ali oni zvezi izmensko ali brezimno, javno ali podtalno, pismeno ali ustno govorili o okupatorjih in domačih nazorskih ali političnih nasprotnikih. Kdor bi se želel o tem podrobneje prepričati, bi moral primerjati poklonitvene in podobne izjave raznih slovenskih predstavnikov in članov v zakonitem in podtalnem – komunističnem in nekomunističnem – tisku vojne dobe.⁴⁰ Kakor Lambertu Ehrlichu v življenju ni bilo treba obžalovati izražanih besed ali mu zaradi njih biti nerodno, tako mu njegove zapisane izjave delajo čast tudi po smrti.

Ko bi bilo v času sovražne zasedbe Slovenije to Ehrlichovo pravilo veljalo za vse slovenske glasnike na obeh (vseh) straneh – za politične in druge predstavnike in aktiviste ter časnikarje vseh vrst – bi bila Slovenija iz druge svetovne vojne lahko izšla človeško manj pohabljen, gospodarsko manj razrvana, ozemeljsko zedinjena

in politično samoodločevalna. Toda večini glasnih Slovencev je v času sovražne zasedbe zmanjkalo osnovne človeške kreposti skrbno premišljenega izražanja. Pri demokratično usmerjenih Slovencih, ki so med vojno ostali doma, se je to zgodilo tudi zato, ker je med njimi brez stvarne osnove prevladalo skoraj brezmejno zapanje v begunsko jugoslovansko vladno »pri merodajnih zaveznikih«. To pretirano zanašanje na »delegirano« zunanje odločanje o slovenski usodi je v okoliščinah večletne vojnopolitične in strateške odmaknjenosti zahodnih zaveznikov od Slovenije in od Evrope sploh pomenilo na Slovenskem odvisnost od milosti več različnih zasedbenih režimov. Od teh je v prvih mesecih okupacije samo italijanski v Ljubljani iz taktičnih razlogov nepogodbeno (in zato preklicno) dopuščal mero lastnega slovenskega narodnega življenja.⁴¹

Omenjena odvisnost, ki je bila še večja zaradi vala beguncev iz poteptane Štajerske in Gorenjske v Ljubljano, je v prvem razdobju italijanske zasedbe sprožila baročno zahvaljevanje Italiji. To osladkano govorjenje ni spremenilo vojnih ciljev in osnovnega zadržanja okupatorjev, je pa olajšalo komunistično propagandno potvarjanje – doma in pri zahodnih zaveznikih – o »narodnih izdajalcih« in »kolaboratorjih z okupatorji«. To je mojstrsko vršila manjšinska KP, odkar se je po nemškem napadu na Sovjetsko zvezo popolnoma predala prevratniškemu ciljem in nasilju, fanatično dogmatskega leninizma stalinizma; kateremu je tedanje komunistično vodstvo podredilo potrebe in koristi slovenskega naroda. Prav ta podredivost je tudi povzročila, da so po partizansko-italijanskem pokolu slovenskih Vaških straž ob kapitulaciji Italije septembra 1943 podobnega zahvaljevanja kot nekoč Italijani poslej bili deležni novi, nemški okupatorji v Ljubljani in na Primorskem. Le-ti so zaradi že napol izgubljene vojne močno spremenili svoje prvotno okupacijsko ravnanje s Slovenci.⁴² Takrat pa prof. Ehrlich že leto in pol ni bilo več med živimi.

Kdo je prof. Ehrlich resnično bil, je potrdil njegov pogreb, ki je bil veličastna manifestacija odločnosti za življenje sredi brezprimerne narodne stiske v zasedeni Sloveniji. Ne vem, da bi bil pogreb katerega drugega velikega Slovenca, gotovo ne v času vojne in okupacije, spontano pritegnil toliko izobražencev, študentov in dijakov, kot jih je pogreb Lamberta Ehrliche. Eden izmed njegovih mlajših učencev, študent tehnične fakultete Mirko Simčič, je ob krsti v imenu te mladine prebral pretresljivo preprosto izjavo zvestobe krščanskim izročilom in višarski viziji slovenstva, kot jih je v slovenski študirajoči mladini utrjeval prof. Ehrlich. Množica mladih ljudi je ob tej objavi pokleknila kot v versko potrdilo, da bo ohranila Ehrlichovo duhovno zapuščino.

Ko smo se po pogrebu s pokopališča pri Sv. Križu razhajali, je pristopil k meni starejši profesor s pravne fakultete, ki je prišel na pogreb kot Ehrlichov kolega, ne

kot njegov privrženec, in mi je zaupal: »Ehrliche sem spoštoval kot uglednega kolego, razgledanega Slovenca in dobrega človeka. Danes pa sem dojel, da je on bi še dokaj več: skoraj kot kak svetopisemski prerok. Ob njegovem grobu sem spoznal, da je pritegnil srca in razum mladih ljudi, ki jim je bila dana priložnost, da so ga srečali.«

*

Po Vosinem umoru prof. Lamberta Ehrliche 26. maja 1942, so se razmere v Ljubljanski pokrajini še bolj zaostrile. General Robotti je že v začetku maja 1942 začel izvajati svoj novi načrt, da se italijanska zasedbena vojska pregrupira tako, da bi se iz krajevnih posadk po deželi osredotočila na manjše število utrjenih postojank ob treh železniških progah (Zalog–Ljubljana–Logatec; Ljubljana–Grosuplje–Novo mesto–Črnomelj–Metlika in Grosuplje–Kočevje). Utrjena vojaška središča naj bi varovala omenjene železnice, s svojimi premičnimi enotami pa bi po izpraznjenem podeželju preganjala partizanske skupine (resnične ali namišljene), kadar in kjer bi to šlo Robottiju v račun. Ljubljanski pokrajini je hotel ohraniti značaj »vojnega ozemlja« v smislu kraljevega odloka z dne 3. okt. 1941, ki je kot tako proglasil vso pokrajino. Italijanski vojski je bilo pač ljubše ostati in se menjavati v zasedeni Ljubljanski pokrajini z malenkostnimi izgubami in z Italijo v zaledju kakor pa oditi na resnično fronto v daljno Sovjetsko zvezo.

Prva posledica spremenjene zasedbene taktike je bila, da so s koncentracijo vojske na utrjene postojanke ob železnicah Italijani dejansko partizanom prepustili glavnino podeželja. Komunistična partija je to nepričakovano italijansko darilo takoj zagrabila z obema rokama. Partizani so se odtlej mogli neovirano premikati po vojaško izpraznjenih predelih (med tremi železniškimi pasovi), ki so jih domišljavo imenovali »osvobojeno ozemlje«. Na njem so strahovali, prisilno mobilizirali in rekvirirali, kar so našli⁴⁴, vodilnejše pripadnike verskih in bivših demokratičnih združenj pa, večkrat sadistično, pobijali kot vnaprej izbrane »izdajalce-kontrarevolucionarje«. ⁴⁵ Oddelki italijanske vojske so sporadično vdirali na različne predele »osvobojenega ozemlja«, partizane pregnali drugam, a nad ljudstvom se znašli s še hujšimi represalijami kot prej, nakar so se zopet vračali v svoja utrjena središča. Za Italijani pa so se ponovno pojavili partizani in nadaljevali s svojim nasiljem.

Razmere so kmalu postale tako neznosne, da so konec julija 1942 začele po deželi spontano nastajati prve »vaške straže« kot iz izgubljenega upanja za zunanjo pomoč započeta ljudska smooobramba proti dvojnemu nasilju zdaj partizanov, zdaj Italijanov: ropanju, odvajanju, pobijanju in požiganju. Šele po Vosinem umoru bivšega bana in predsednika prvotnega NSS dr. Marka Natlačena 13. okt. 1942 je pričela italijanska vojska uradno

dopuščati nadaljevanje obstoječih in nastajanje novih Vaških straž; obenem pa jih je omejevala na krajevne okoliše: niso se smele širše povezovati pod priznanim slovenskim vodstvom, kot je to predvidevala Ehrlichova spomenica. Proti koncu leta 1942 so Vaške straže zrasle skoraj po vsej razdejani Dolenjski in Notranjski.⁴⁶

Kakšna je bila dvojna stiska, ki je rodila Vaške straže, je razvidno celo iz (po vojni odkritega) Graziolijevega poročila rimski vladi konec marca 1942, ki ga obširneje navaja Mikuž. V tem poročilu je Grazioli opozarjal na porazne posledice Robottijeve nove taktike vojaškega umikanja v utrjena središča, temu sledečega partizanškega nasilja v izpraznjenih predelih («osvojenem ozemlje») in italijanskih represalij nad prizadetim prebivalstvom:

«Prebivalci, ki so (z represalijami) bili nepravilno kaznovani, nam postajajo popolnoma sovražni in se sprašujejo, zakaj vojska ne uniči oboroženih uporniških skupin in zakaj (namesto teh) kaznuje prebivalce... Odposlanstva... iz krajev, od koder je vojaška oblast potegnila posadke... nas rotijo, naj jih ne puščamo na milost in nemilost komunističnim oboroženim skupinam... da potem trpijo še od naših represalij... Iz tega se jasno razvidi, da prebivalci nimajo ničesar skupnega z uporniki.»⁴⁷ (Podčrtal C. Ž.)

Namen Vaških straž je bil samoobramba pred vdirajočimi partizanskimi skupinami, ki so mobilizirale, plenile in pobijale po vaseh osvobojenega ozemlja, na katerem je komunistična partija takrat s stalinističnim nasiljem uveljavljala svojo «revolucionarno oblast».⁴⁸ Z Vaškimi stražami se je krajevno prebivalstvo, izpostavljeno nasilju partizanov in Italijanov, poslej samo varovalo pred partizani,⁴⁹ s tem pa preprečevalo tudi italijanske represalije v svojih okoliših, ki jih je italijanska vojska dotlej opravičevala s trditvijo, da krajevno prebivalstvo «pomaga» partizanom. To italijansko pretvezo za represalije proti slovenskemu ljudstvu so Vaške straže prav tako učinkovito razgalile kot nasilniški značaj komunistične OF. Žal, da je do tega prišlo šele po uničenju tolikih slovenskih življenj in vasi. Leto strahot v Ljubljanski pokrajini – 1942 – je bilo zlodelo okrutnega italijanskega generala Maria Robottija in slovenskih stalinističnih fanatikov v KP.⁵⁰

ni pa v svojih spominih njenega besedila objavil, pa tudi v številnih režimskih kronikah okupacijske dobe ga nisem zasledil. Od Koblarja navdahnjena spomenica Grazioliju je pač le en primer več tedanjega splošnega prepričanja v Ljubljani, da je italijanska zasedba in priključitev Ljubljanske pokrajine aprila 1941 preprečila siceršno nacistično okupacijo Ljubljane, ki bi bila neprimerno usodnejša od italijanske. – Zato je še tem primerneje, na tem mestu pripomniti, da ob prihodu italijanske vojske ali kdajkoli pozneje ni ne prof. Ehrlich ne katerikoli stražarski starešina smatral za potrebno ali koristno, da bi poslal ali dal kakršnokoli poklonitveno izjavo italijanskim zasedbenim oblastem. To velja tudi zame osebno. Ne zato, ker bi bil tedaj kak pomemben predstavnik. Toda pred vojno sem bil eno leto na katoliški univerzi v Milanu in sem pred vrnitvijo domov dva meseca iskal po rimskih uradih nadaljnje podatke o fašističnem korporativnem sistemu. Ta je namreč bil predmet mojega kritičnega prikaza v predvojni knjigi (C. Ž., *Korporativno narodno gospodarstvo*, Celje 1939), ki je služila kot habilitacijsko delo za mojo docenturo na ljubljanski univerzi. V tej zvezi sem si bil nabral lepo število vplivnih italijanskih poznanstev, disidentskih in režimskih, v Milanu in Rimu. Vkljub temu sem ves čas italijanske okupacije vztrajal v svoji odločitvi, da z italijanskimi oblastmi v času njihove zasedbe ne bom iskal nikakih zvez. Enako zadržanje sem zavzel tudi do nemških zasedbenih oblasti v Ljubljani po italijanski kapitulaciji jeseni 1943, le da sem se tedaj umaknil iz Ljubljane v Rim oz. Vatikan. Tudi prof. Ehrlich (razen svoje obtoževalne aprilске spomenice 1942 italijanski vladi) ni italijanskim zasedbenim oblastem dal ali poslal nikake poklonitvene ali drugačne izjave.

⁴¹ O ogromnih razlikah med začetno italijansko in nemško zasedbo Slovenije spomladi 1941 ter med nemško zasedbo Štajerske in Gorenjske aprila 1941 in njihovo zasedbo Ljubljane septembra 1943 je bilo dosti napisanega, čeprav je komunistična propaganda o vsem tem rajši molčala oz. razlike zmanjševala. Kratko in najbolj jedrnat po je o tem pričal ob svoji 85-letnici prof. dr. Janez Janžekovič v razgovoru z urednikom Jožetom Ramovšem. Ramovš je v razgovoru Janžekoviča spomnil: «... Ko ste bili vi mlad profesor, ... ste tedaj kot filozof, kristjan in Slovenec temeljito analizirali Hitlerjevo knjigo Mein Kampf; morda nihče v tedanji Evropi ni tega dela tako temeljito raztrgal... in na enak način... Rosenbergovo nacistično filozofijo, oziroma 'pasmoslovje', kot pravite vi.» K temu je Janžekovič pripomnil: «Meni se zdi, da so me za to naprosili Stražarji.» Ramovš: «Ko sem bral... ti dve razpravi, sem se spraševal, kako da je ostal Janžekovič živ?» ... Janžekovič: «To je bilo zelo preprosto: Italijani so nas zasedli. Potem pa, ko se je Italija zrušila in so prišli Nemci v Ljubljano, so bili že tako oslabiljeni, da so imeli druge skrbi.» (*Družina*, Ljubljana, priloga št. 11, november 1986, str. 137.)

⁴² «Mohorjeva in Križ s križi». *Vestnik*, op. cit., 1983, št. 2, str. 93–94. Članek je označen kot uredniški. Slišal pa sem, da ga je napisal pokojni inž. Janez Ložar, eden prvih študentov v prvotnem krogu prof. Ehrlicha. Sodeč po vsebini in slogu bi rekel, da je J. L. pri članku gotovo bil soudeležjen. Članek kot celota se nanaša na polemiko ob označenju Poljanškovi knjigi v celovškem Mohorjevem koledarju 1983. O. J. L. glej 3. poglavje, op. 7.

⁴³ *Zgodovina Slovencev*, op. cit., razlaga tako imenovano «osvojenem ozemlje» kot izpolnitev «stražarskega cilja» slovenskih partizanov, da dosežejo »postopno osvoboditev slovenskega ozemlja izpod okupatorjevega jarma« (op. cit., str. 763). To propagandno prikazovanje

v knjigi, ki naj bi bila avtoritativni prikaz slovenske narodne zgodovine, toliko bolj preseneča, ko je celo Fajfar v svojih spominih deset let pred izidom *Zgodovine* v zvezi z nastankom tako imenovanega osvobojenega ozemlja zapisal, da je »okupator začel izpraznjevati podeželske postojanke in se zbirati v utrjenih krajih ob železnicah...« (op. cit., str. 87). Mikuž pa je že skoraj dvajset let poprej dokaj podrobno opisal načrtno izvajanje Robottijevega strateškega načrta *Primavera* (*Pregled* I, str. 278–280 in 356 sl.). Prav tako T. Ferenc, ki tudi pravi, da je od Italijanov izpraznjeno ozemlje omogočilo, da je število partizanov narastlo od 710 (konec marca 1942) na »približno 2500« maja 1942. (Op. cit., str. 93 in 214.)

⁴⁴ Glej Mikuž, *Pregled* I, str. 205, 300 in dr. ter. seveda. *Črne bukve*.

⁴⁵ Prva Vaška straža je nastala pri Sv. Joštu nad Vrhniko 17. jul. 1942, ko so komunisti že pobili visoko število nekomunističnih Slovencev s terorističnimi atentati v Ljubljani in s partizanskim nasiljem po deželi. Nobenega dvoma ni, kdo je začel z bratomori in kdo se je branil. Še Kardelj je moral priznati, da je oborožena »bela garda« nastopila šele jeseni 1942. (*Ljubljana v ilegali*, Ljubljana 1967, str. 243.)

⁴⁶ Mikuž, *Pregled* I, str. 357.

⁴⁷ O tem glej *Črne bukve* in Tone Ferenc, op. cit., str. 352–385 («Napake narodnoosvobodilnega gibanja na osvobojenem ozemlju...», med katerimi so bile pglavitne »vojskovodstvo« partizanskih komandantov, »sektastvo« članov KP, posebno pa dejstvo, da »sta se neupravičeno usmrtitvam pridružila usmrčevanje celih družin, tudi mladoletnih otrok, skupin Ciganov... in neustrezen način usmrtitev«), posebno str. 359 (kjer priznava, da so v kratkem razdobju na »osvobojenem ozemlju« usmrtili 13 duhovnikov, in da je Kardelj v pismu prvaku jugopartije [»Loli« Ribarju] dne 14. jul. 1942 zaupal, da je npr. 2. grupa odredov »likvidirala mesečno samo na majhnem odseku povprečno do 60 oseb [in da] so se zgodile še hujše reči, o katerih ti pismeno ne bom govoril«).

⁴⁸ Glej T. Ferenc, op. cit., posebno str. 524 (kjer priznava, da so »tudi nekatere napake narodnoosvobodilnega gibanja... imele za posledico... naglo širjenje oboroženih belogardističnih odredkov [Vaških straž – C. Ž.]... [ki] so najhitreje in najgostejše rasli ravno tam, kjer so bila središča osvobojenega ozemlja«), str. 530 (kjer beremo, da »sta vojno in notranje ministristvo [v Rimu] šele 1. oz. 8. dec. 1942 dali soglasje za ustanavljanje MVAC = Vaških straž) in str. 577 (kjer zvemo, da »je skupno število belogardistov [Vaških stražarjev] še vedno naraščalo, saj... jih je do konca maja 1943 bilo 6132«).

⁴⁹ V najnovejši režimski knjigi o partizanstvu nadalje pravi Tone Ferenc, »da je vodstvo narodnoosvobodilnega gibanja na Slovenskem šele s Kardeljevimi prihodom na osvobojeno ozemlje (10. jul. 1942 – C. Ž.) poostrilo boj proti napakam narodnoosvobodilnega gibanja... da (pa) so v nekaterih enotah in organizacijah malo zalegli ukrepi vodstva... za odpravljanje napak...« (Tone Ferenc, op. cit., str. 380, 383, 384; pa tudi 352 sl.). Iz konteksta se tudi vidi, da Kardelju seveda ni šlo za ukinitve bratomorne politike KPS (in prek nje OF), temveč za to, da utrdi avtoriteto njenega vodstva proti samovoljnemu poveljniškemu »vojskovodstvu« in razdiralnemu partijskemu »sektastvu«, ki sta demoralizirala komuniste in »zaveznike« ter krepili nasprotnike.

(Nadaljevanje prihodnjič)

I DON'T WANT TO SPOIL THE PARTY

Načelstvo Slovenske ljudske stranke je junija 1989 izdalo svojo izjavo ob dogodkih v Evropi in Sloveniji. Izjava je bila objavljena v tedniku Svobodna Slovenija, v Buenos Airesu, dne 20. 7. 89.

SLS o dogodkih v Evropi in Sloveniji

V juniju, ko se demokratični Slovenci spominjamo izdane in pobite slovenske narodne vojske in nešteti drugih žrtev komunizma na Slovenskem, so bile letos v dvanajstih državah zahodne in srednje Evrope volitve v evropski parlament, ki pomenijo nov dosežek pri uresničevanju pomembnega in v zgodovini doslej edinstvenega načrta povezave evropskih držav za obrambo skupnih interesov. Izraz evropske politične zrelosti je opomin, da je tudi za nas skrajni čas spet stopiti v korak z narodi svobodne Evrope.

Leta 1992, ko bo zaživela Združena Evropa, bo poteklo sto let delovanja Slovenske ljudske stranke. Do leta 1945 je bila SLS večinska demokratična stranka na Slovenskem, po nastopu komunističnega totalitarnega režima pa nadaljuje iz emigracije s prizadevanji za demokratično ureditev slovenske družbe. Ob tej priložnosti želi ponovno opozoriti na nekatere poglede iz svojega programa, ki temelji na krščansko demokratičnih načelih.

Osnova tega programa je zahteva po lastni državi, do katere ima slovenski narod pravico po naravnem pravu, da more demokratično urejati življenje po svoji volji, enakopravno sodelovati v družbi narodov ter suvereno odločati o vstopu ali izstopu iz državnih zvez. Tako odločanje je namreč temeljna pravica, kateri se ni mogoče dokončno odpovedati, ter jo ljudstvo more in mora uporabljati tolikokrat, kolikokrat uvidi, da je to potrebno za narodov obstoj in rast.

Delovanje stranke stremi k dosegu polnih pravic slovenskega človeka. Njene zahteve po politični, verski, kulturni in gospodarski svobodi ob zagotovitvi družbene pravičnosti temelje na prepričanju, da so le na ta način dani pogoji za mir in blaginjo in da bo po tej poti mogoče v domovini uveljaviti državnost z demokratičnim parlamentarnim sistemom in z evropsko usmerjenostjo, kot je bilo poudarjeno v »Poslanici Slovenskega narodnega odbora« novembra 1988.

Gornje postavke postajajo vedno močnejša zahteva vseh demokratično mislečih rojakov. Zato z odobravanjem pozdravljamo zahteve »Majniške deklaracije 1989«, kot so jo podpisali letos 8. maja v Ljubljani člani Društva slovenskih pisateljev in nekatere novonastale politične skupine in gibanja. To nam je dokaz, da naš pred leti zastavljeni narodnopolitični program srečuje tudi v domovini zamisli z enako vsebino.

Prav tako smo veseli pobude skupine nekdanjih partizanskih borcev in kulturnih delavcev, ki so preteklega 27. junija na ljubljanskih Žalah priredili žalno slovesnost, posvečeno tudi domobrancem, njihovim svojcem, somišljenikom in drugim, ki so bili v maju 1945 izročeni, mučeni in pobiti.

V dobi, ko se nezadržno ruši politični monopol totalitarne komunistične partije, čeprav se mu ta noče odpovedati in išče novih načinov, kako bi si ga ohranila, ima slovensko ljudstvo vedno več skupnih točk, ki predstavljajo zdravo izhodišče za skupne napore. Slovenci bomo dosegli utrditev svoje državne suverenosti in politično svobodo le s povezavo vseh samostojnih, demokratičnih in narodno zavednih sil, ne da bi pri tem kakorkoli okrnjevali značilne posebnosti gibanj ali političnih smeri med nami.

V tem smislu sodelujeta že desetletja v okviru Slovenskega narodnega odbora, najprej v domovini in nato v emigraciji, Slovenska ljudska stranka in Slovenska demokratična stranka kot dokaz, da ob skupnih vrednotah demokratične različnosti niso ovira za pravo vzajemnost v narodu.

V juniju 1989

Načelstvo Slovenske ljudske stranke

FILM

SPORED LJUBLJANSKE KINOTEKE

Torek, 15. 8. 89

RICHARD LEVJE-SRČNI (KING RICHARD AND THE CRUSADERS). ZDA. 1954. Scenarij: John Twist. Režija: David Butler. Fotografija: Paverell Marley. Glasba: Max Steiner. Glav. vl.: Rex Harrison (kot Saladin). Virginia Mayo. George Sanders. Laurence Harvey. Robert Douglas (v barvah).

Sreda, 16. 8. 89

OB ZORI (LE JOUR SE LÈVE). Francija. 1939. Scenarij: Jacques Viot. Jacques Prévert. Režija: Marcel Carné. Fotografija: Curt Courant. Philippe Agostini. André Bac. Glasba: Maurice Jaubert. Glav. vl.: Jean Gabin. Jules Berry. Arletty. Jacqueline Laurent.

SEDEM SREČNIH LET (SIEBEN JAHRE GLÜCK). Nemčija. 1942. Scenarij in režija: Ernst Marischka. Fotografija: Wenzel Vich. Glasba: Oskar Wagner. Glav. vl.: Wolf Albach-Retty. Hannelore Schrott. Theo Linggen. Hasn Moser. Paolo Stoppa.

Četrtek, 17. 8. 89

OPERACIJA GROM - James Bond 007 (THUNDERBALL). Vel. Britanija. 1965. Scenarij: Richard Maibaum. John Hopkins po romanu Iana Fleminga. Režija: Terence Young. Fotografija: Ted Moore. Glasba: John Barry. Glav. vl.: Sean Connery. Adolfo Celi. Claudine Auger. Luciana Paluzzi. Rik Van Nutter. Bernard Lee. Lois Maxwell. Martine Beswick (v barvah).

Sobota, 19. 8. 89

MR. MAJESTIK. ZDA. 1974. Scenarij: Elmore Leonard. Režija: Richard Fleischer. Fotografija: Richard Kline. Glasba: Charles Bernstein. Glav. vl.: Charles Bronson. Linda Cristal. Al Lettieri. Lee Purcell. Paul Keslo (v barvah).

Nedelja, 20. 8. 89

ARRIVEDERCI ROMA (SEVEN HILLS

OF ROME). ZDA-Italija. 1957. Scenarij: Art Cohn. Giorgio Prosperi. Režija: Roy Rowland. Fotografija: Tonino Delli Colli. Glasba: George Stoll. Glav. vl.: Mario Lanza. Renato Rascel. Marisa Allasio. Peggie Castle (v barvah).

Ponedeljek, 21. 8. 89

200 let francoske revolucije: VOJNA IN MIR (WAR AND PEACE). ZDA-Italija. 1956. Scenarij: K. Vidor. Ennio de Concini. Mario Camerini s sodelavci po romanu Leva N. Tolstoja. Režija: King Vidor. Mario Soldati vojne prizore. Fotografija: Jack Cardiff. Aldo Tonti vojne prizore. Glasba: Nino Rota. Glav. vl.: Audrey Hepburn. Henri Fonda. Mel Ferrer. Herbert Lom. Oscar Homolka. Vittorio Gassman. Anita Ekberg. Barry Jones. John Mills (v barvah).

Torek, 22. 8. 89

VESELI KLUB MLADIH (THE YOUNG ONES). Vel. Britanija. 1961. Scenarij: Peter Myers. Ronald Cass. Režija: Sidney J. Furie. Fotografija: Douglas Slocombe. Glasba: Stanley Black. Glav. vl.: Cliff Richard. Robert Morley. Carole Grey. Richard O'Sullivan. Melvyn Hayes. Gerald Harper (v barvah).

Sreda, 23. 8. 89

PLAČILO ZA STRAH (LE SALAIRE DE LA PEUR). Francija-Italija. 1953. Scenarij (po romanu Georgesa Arnauda) in režija: Henri-Georges Clouzot. Fotografija: Armand Thirard. Glasba: Georges Auric. Glav. vl.: Yves Montand. Folco Lulli. Peter Van Eyck. Charles Vanel. Vera Clouzot. William Tubbs.

PRI ČRNEM KONJIČKU (IM SCHWARZEN ROSSL). Zah. Nemčija. 1961. Scenarij: Kurt Nachmann. Režija: Franz Antel. Fotografija: Hans Matula. Glasba: Johannes Fehring. Glav. vl.: Karin Dor. Hans von Bor-

sody. Peter Kraus. Lotte Kristine. Ines Gerti (v barvah).

Četrtek, 24. 8. 89

ŽIVIS SAMO DVA KRAT (YOU ONLY LIVE TWICE) - James Bond 007. Vel. Britanija. 1967. Scenarij: Roald Dahl po romanu Iana Fleminga. Režija: Lewis Gilbert. Fotografija: Freddie Young. Bob Huke. Glasba: John Barry. Glav. vl.: Sean Connery. Tetsuro Tamba. Akiko Wakabayashi. Karin Dor. Bernard Lee. Lois Maxwell. Charles Gray. Donald Pleasance (v barvah).

Petek, 25. 8. 89

SKRIJ SE (GIU LA TESTA!). Italija. 1970. Scenarij: S. Leone. Sergio Donati. Luigi Vincenzoni. Režija: Sergio Leone. Fotografija: Giuseppe Ruzolini. Glasba: Ennio Morricone. Glav. vl.: Rod Steiger. James Coburn. Maria Monti. Romolo Valli (v barvah).

Sobota, 26. 8. 89

OD POLDNEVA DO TREH (FROM NOON TILL THREE). ZDA. 1976. Režija in scenarij: Frank D. Gilroy po lastnem romanu. Fotografija: Lucien Ballard. Glasba: Elmer Bernstein. Glav. vl.: Charles Bronson. Jill Ireland. Dougl's Fowley. Stan Haze. Damon Douglas (v barvah).

Nedelja, 27. 8. 89

PRINC ŠTUDENT (THE STUDENT PRINCE). ZDA. 1954. Scenarij: William Ludwig. Sonya Levien po drami Wilhelma Meyera-Förstera in opereti Dorothy Donnelly. režija: Richard Thorpe. Fotografija: Paul C. Vogel. Glasba: Sigmond Romberg. Glav. vl.: Edmund Purdom. Ann Blyth. Louis Calhern. Edmund Gwenn. John Ericson. John Williams (barvni).

Ponedeljek, 28. 8. 89

BILO JE NEKOČ V AMERIKI (ONCE UPON A TIME IN AMERICA). ZDA. 1984. Scenarij: S. Leone s sodelavci po delu Da-

vida Aaronsona. Režija: Sergio Leone. Fotografija: Tonino Della Colli. Glasba: Ennio Morricone. Glav. vl.: Robert de Niro. James Woods. Elizabeth McGovern. Danny Aiello. William Forsythe. Tuesday Weld. Treat Williams. Burt Young (v barvah).

Torek, 29. 8. 89

EXPRESSO BONGO. Vel. Britanija. 1959. Scenarij: Wolf Mankowitz po lastni komediji. Režija: Val Guest. Fotografija: John Wilcox. Pesmi: David Heneker. Monty Norman. Glav. vl.: Laurence Harvey. Sylvia Syms. Cliff Richard. Yolande Donlan. Meier Tzelniker. Gilbert Harding (v barvah).

Sreda, 30. 8. 89

ALFREDO. ALFREDO. Italija. 1971. Scenarij: P. Germi s sodelavci. Režija: Pietro Germi. Fotografija: Aiace Parolin. Glasba: Carlo Rustichelli. Glav. vl.: Dustin Hoffman. Stefania Sandrelli. Carla Gravina. Saro Urzi (v barvah).

STARI GREŠNIK (DER ALTE SINDER). Avstrija. 1950-51. Scenarij: F. Antel. Martin Costa. Režija: Franz Antel. Fotografija Hans H. Thayer. Glasba Hans Long. Glav. vl.: Paul Hörbiger. Maria Andergast. Inge Konradi. Susi Nicoletti. Rudolf Carl.

Četrtek, 31. 8. 89

CASINO ROYALE - James Bond 007. Vel. Britanija. 1967. Scenarij: Wolf Mankowitz. John Law. Michael Sayers po romanu Iana Fleminga. Režija: John Huston. Ken Hughes. Val Guest. Robert Parrish. Joe McGrath. Richard Talmadge. Fotografija: Jack Hildyard. Glasba: Burt Bacharach. Glav. vl.: David Niven. Deborah Kerr. Orson Welles. Peter Sellers. Ursula Andress. Woody Allen. William Holden. Charles Boyer. John Huston. Daliah Lavi. Jacqueline Bisset. George Raft. Peter O'Toole. Jean-Paul Belmondo (v barvah).

Cankarjeva »košata bela krizantema« tudi nas čaka v umazanem cestnem prahu. Čaka, da jo pobere in zatakne v gumbnico.

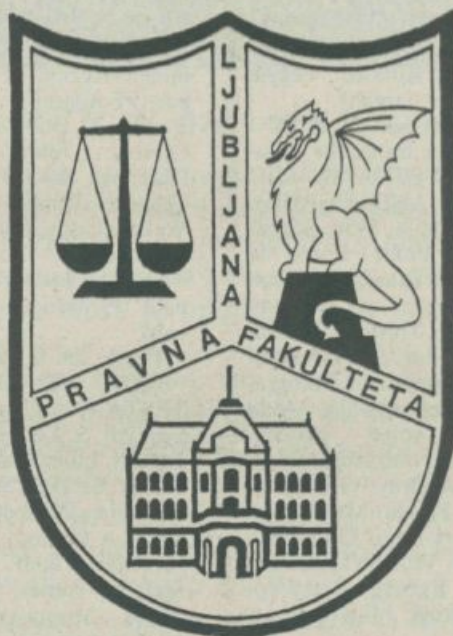
Naša »bela krizantema« ni le (kot npr. Cankarjeva) umetnost. Z njo razumemo mnogo več. Pomeni nam poseben način vzgoje in življenja na naši fakulteti; vzgojo, ki je zgrajena na upoštevanju medsebojnih razlik in katere namen je iskanje skupnega imenovalca le-teh in življenje in dihanje skupaj s fakulteto – t. im. fakultetni duh! Zavedamo se, da postati dober jurist ne pomeni le dobro ali odlično razumeti snov in opraviti izpite! Tega dela nikakor ne zanikamo! Vendar pa smo prepričani, da brez širšega poznavanja, problemov našega časa, sodobnih gibanj v svetu in doma, pravičnega vrednotenja kulture (takšne ali drugačne) in umetnosti, zavzemanja svojih lastnih stališč in še mnogokaterih majhnih delčkov intelektualnega obzorja ne bomo uspeli sestaviti celotnega mozaike jurista – pripravljenega, da začne delo, oz. boj za prevlado pravice nad krivico!

Pravice in resnice ni – slišimo iz dneva v dan tudi na naši fakulteti. Splošno gledano – že mogoče. Toda tukaj smo zato, da bomo nekč znali najti pravico v preprostem sodnem sporu med dvema kmetoma zaradi določenega zemljišča.

Morda zveni tole precej idealistično in dostojno le kakšnega Martina Kačurja, ki se še ni srečal z Blatnim dolom. Morda se bo nekoč izkazalo, da smo bili preveč zaleto prepričani v dobro in pošteno plat vsakega človeka in človeškega razmerja. Da smo lebdeli v zraku in pozabili na trdna tla. Vendar smo prepričani, da je čas, v katerem živimo in študiramo – torej edini čas, ki nam je na voljo, namenjen ravno temu: lebdenju in letenju. Le s takšne višine lahko spoznamo meje našega obzorja in se pripravimo na mnogo bolj naporno in počasno pot, ki vodi po trdnih tleh!

Vemo, da bomo kot juristi hodili po kamniti poti; toda če danes ne bomo poskusili leteti nad to potjo, nikoli ne bomo vedeli ali sploh znamo. In kasneje nam nikoli ne bo uspel noben poskus!

Dr. ROBERT

OSNUTEK PROGRAMA OO ZSMS
Pravne Fakultete v Ljubljani
Šolsko leto 1988/89

»... Izmed vsega dišečega blagoslova je njegove oči najlepše pozdravila košata bela krizantema (*chrysanthemum indicum* L.). Neutegoma si jo je vtaknil v gumbnico, nato pa je položil na mizo grmaden kup zelenih bankovcev ter je dejal prodajalcu: *Dokler bom živ, pridem sleherni dan po belo krizantemo! Kupčija je bila dogovorjena in potrjena – vsak sleherni dan je prišel razsipnik po svojo belo krizantemo. Ali sreča je kakor sonce: kadar je najlepša, zatone. Komaj je bil razsipnik uganil tisto prešerno kupčijo, je usahnila zala voda na njegovi dlani. Ni se še prav ozrl, pa je bil berač in potepuh. Kaj bi tisto! – je rekel; če vse mine in izgine, krizantema le ostane. Hodil je po gosposkih cestah, razcapan, bos, nepočesan in neobrit – ali v gumbnici prelepo belo krizantemo. Bogataši in imenitniki so se temno ozirali nanj: Tak berač, pa tako krizantemo! Toda razsipnik je nosil glavo pokonci ter se smehljaj po kraljevsko: Kaj berač, kaj potepuh, kaj lačen, kaj žejen – da imam le krizantemo, kakor ji na svetu ni enake...«*

Ivan Cankar, *Bela krizantema*

Pravo ni obrt, ki se je je moč izučiti pri mojstru kot vajenec! In kaj je tisto, kar nam pomaga, da se dvignemo nad konkretne primere, polne in prepolne čustvene vezanosti in si z veliko mero samozaupanja ustvarimo lastne poglede in pravila?!

V prvi vrsti gotovo občutek pripadnosti nekemu, neki ideji, ki jo je potrebno spoznati v mladosti in jo doumeti neobremenjeni z raznimi predsodki in idejami življenjsko krute prakse.

In ravno zaradi vsega doslej omenjenega smo pripravili nekaj ključnih točk, na katerih bo slonel dokočno izdelan program dela mladinske organizacije na naši fakulteti;

- vzpostavitev drugačnih – kvalitetnejših odnosov med študenti, predvsem pa med profesorji in študenti;

- razbiti monotonost ex cathedra načina predavanj, za kar pa je seveda potrebno poprejšnja priprava na predavanje in zastavljanje vprašanj. Vse to pa nujno vodi v kvalitetnejše izobraževanje;

- v skladu s prejšnjo točko ustrezno stimulirati ali nagraditi boljše in prizadevnejše študente; upoštevati njihovo delo tudi pri izpitih – vendar po kriterijih, ki jih bodo prej izdelali skupaj profesorji in študentje;

- formirati »študentsko katedro«, ki bo skrbela za pravočasno uveljavitev idej najnaprednejših in najuspešnejših študentov, ter njihovo predstavitev širši javnosti v obliki predavanj. Ima »katedra« seveda ne ustreza popolnoma, saj se ne bo ukvarjala z vsemi s Statutom predpisanimi dejavnostimi;

- študentskim plesom, spoznavnemu večeru in brucovanju vdihniti novo vsebino oz. v nekaterih primerih le obuditi lepe stare običaje pravnih fakultet, na katere so naši kolegi študentje v bližnji preteklosti pozabili;

- še aktivneje sodelovati z drugimi fakultetami iz Jugoslavije, kot tudi iz tujine – zlasti preko ELSA-e;

- ponuditi mlajšim študentom pomoč v obliki usmerjanja njihovih študijskih (predvsem pa izpitnih) priprav v obliki moderatorjev diskusije o najtežjih problemih pri posameznem predmetu;

- v okviru fakultete organizirati tečaje tujih jezikov, plesa in drugih uporabnih znanj;

- v okviru t. im. študentske katedre organizirati sklop predavanj o življenju na naši fakulteti v različnih obdobjih. Za pomoč pritegniti profesorje različnih starosti, da prikažejo življenje takratnih mladih juristov;

- organizacija predavanj in okroglih miz oz. debat o najaktualnejših dogajanjih v družbi;

- pripraviti se na organizacijo t. im. »Tedna Pravne fakultete.« ki naj bi ga izvedli v začetku naslednjega šolskega leta in s katerim bi predstavili zunanjim interesentom (občanom, srednješolcem, ki

foto: Božidar Dolenc

imajo namen študirati pravo...) s čim se sploh ukvarjamo med našim študijem. Tako bi predstavili najuspešnejše diplomske naloge, magistrska dela in druge raziskovalne naloge, prikazali potek kazenskega postopka (v obliki tekmovanja študentov v znanju kazenskega materiala in procesnega prava)...

Takšne vrste prikaz bi olajšal tudi začetek študija v vsakem letniku, saj bi bili v strnjeni obliki že v oktobru seznanjeni z njim! (Ideja je še nedodelana, je pa podprta s strani študentov!)

Kot smo že pri prvi predstavitvi izhodišč programa omenili - le ta niso za vsakogar najpomembnejša. Pomembno je, da so izvedljiva!! Ogromno bi nam pomenila pomoč in podpora s strani profesorjev in še večjega števila študentov, kajti mnenja smo, da bi bil to prvi in odločilen korak k vzpostavitvi novih odnosov na naši fakulteti.

Za zaključek smo sklenili zapisati tole: Karavana gre svojo pot v noč, čeprav psi tulijo in lajajo za njo. Ko še zadnji njen mož izgine v temo, je lajež še močnejši. Psi, ki so navajeni tuliti na novoprihajajoče, so vztrajni v svojem početju. A tudi vse ostale karavane gredo mirno mimo njih naprej!

Psi pa ostajajo z verigo okrog vratu gospodarji svojih prašnih dvorišč! Besede so sestavljene po našem receptu, ideja pa je dosti starejša od nas vseh!

Poskrbeli bomo, da bo ta osnutek prišel v roke slehernega profesorja in študenta, ki mu ni vseeno, kaj se na Pravni fakulteti dogaja in želimo, da se le-ti odzovejo nanj - tako ali drugače! Namen pa je, da končno najdemo tisto, kar nam je skupno; kar je skupno, kot pravi Kundera v Neznosni lahкости bivanja, vsem juristom, ne glede na to, oč kod prihajajo in kam gredo!

PEKLAR Leonardo

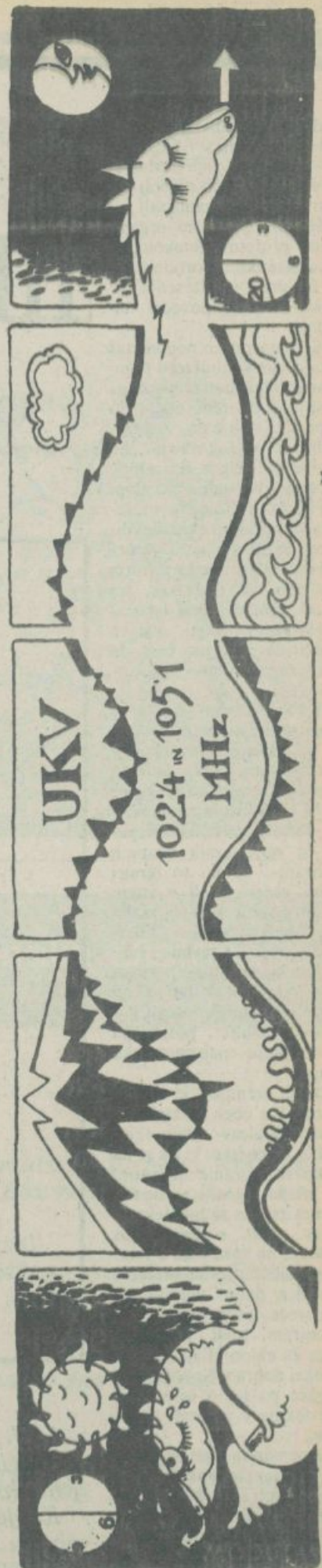
GRB PRAVNE FAKULTETE V LJUBLJANI je po zamisli skupine študentov izdelala akad. slikar Jože Vantur.

Osnovni barvi: zelena podlaga (barva svobode in simbolna barva mesta Ljubljana) in zlat tisk.

Na fakulteti je že nekaj časa v prodaji kot našitek; do pričetka naslednjega študijskega leta pa bodo pripravljene tudi nalepke, značke in sponke za kravate z grbom.

Upamo, da bodo študentje in profesorji grb vzeli za svojega in ga kot simbol naše fakultete pripeli na suknjič, jopo...

Za izdelavo grba smo se odločili, ker imamo čez glavo vzdihovanja po podobnih znakih in simbolih pripadnosti univerzam širom po svetu, namesto da bi storili en sam korak na svoji fakulteti. Če je bil naš korak pameten in upravičen, bo pokazal čas. In če nas bo povozil - nič zato, grb je kljub temu simpatičen.

STEREO * * * V ŽIVO * * * TUDI O VAŠIH PROBLEMIH

radio GLAS ljubljane

✂

'jaz _____ (ime in priimek) stanujoč v _____
 _____ (ulica, vrata) želim postati
 naročnik TRIBUNE! _____ (podpis)
 (izreži in nalepi na dopisnico)

FUZBAL

HEY BULDOG

UNIVERZITETNI ŽOGOBRCAČI
ZOPET PRIBRICALI PRVO MESTO

Ideja se je rodila na lanskoletnem srečanju v Bologni in ker so bili medicinci iz Marseille za vso zadevo najbolj zagreti, so oni organizirali letošnji turnir. Glavni organizator, profesor ginekologije in obstetrike (porodništva) na fakulteti v Marseilleu B. Blanc, nam je povedal naslednje:

»Sem navdušen nogometaš in zato sem se tudi lotil organizacije tega univerzitetnega turnirja, v katerem sodelujejo ekipe iz Alzira v Alžiriji, Ljubljane v Jugoslaviji, Le Louviera v Belgiji, Barcelone v Španiji, dve italijanski ekipi iz Firenz in Bologne in seveda naša ekipa, ekipa medicincev iz Marseillea. Del denarja za organizacijo turnirja sem dobil od Univerze, del pa od farmacevtskih laboratorijev na Univerzi. Vsi so menili, da je za nas čast, da lahko organiziramo tak turnir.«

Treba je dodati, da so se organizatorji sicer zelo potrudili pri osnovnih organizacijskih zadevah, toda manjkalo je ravno tistega, zaradi česar naj bi bil tak turnir organiziran, to je prijateljskih klepetov in neobveznih skupnih »žuriranj«. Še ko so igralci zadnji večer sedeli v istem prostoru, se je stiskala vsaka ekipa za svojo mizo. Glasnejši so bili seveda naši igralci, ki so istega popoldneva po odlični igri proti Marseilleu najprej dosegli neodločen rezultat, potem pa po streljanju enajstmetrovke zmagali.

Zadnji trenutek je šlo za dobre živce obeh vratarjev in seveda igralcev obeh ekip, naše in marsejske, ki sta se na veliko razočaranje florentinske ekipe uvrstili v finale. Glavna zvezda zadnje tekme, vratar naše ekipe Denis Perše, je na vprašanje o tem, ali so bile uspešne branitve posledica dobre tehnike ali gola sreča, odgovoril takole: »Treniram mali nogomet, igram za ekipo Hlapi hec, ki je dokaj dobra v Novi Gorici, drugače pa je to šele moja peta tekma v velikem nogometu.«

Za penale za mali nogomet sem mojster, to lahko rečem, samo, nikoli si ne bi mislil da bom branil dva na velikem. Ko sem branil prvega, sem dobil neko zaupanje vase; zdelo se mi je, da bomo zma-

gali«.

Vratar marsejske ekipe Stéphan Monaco, lahko bi rekel glavni poraženec v finalnem srečanju, je za Tribuno povedal tole: »Razočaran sem, ker smo izgubili. Dal sem vse od sebe, vendar ni bilo dovolj. Ljubljanci so bili, in to je bilo jasno, boljši od nas. Najprej zato, ker so mlajši, imeli pa so tudi boljšo tehniko. Zmaga je bila logična, ni kaj.« Igralci vseh ekip so bili mnenja, da je bil turnir v bistvu preveč tekmovalen in da bi lahko zadeva izgledala drugače. Pauluzzi Claudio, eden od igralcev ekipe iz Bologne, ki je bila v bistvu najbolj coubertinovska, je menil: »Dve tekmi na dan, to je preveč. Preprosto ni bilo časa in mislim, da se bi dalo turnir organizirati tudi na drugačen način. Mogoče smo mi lani uspeli vse skupaj narediti bolj prijetno. Bili smo več časa skupaj, postali smo prijatelji. Tukaj smo preveč tekali za žogo in se premalo sprehajali«.

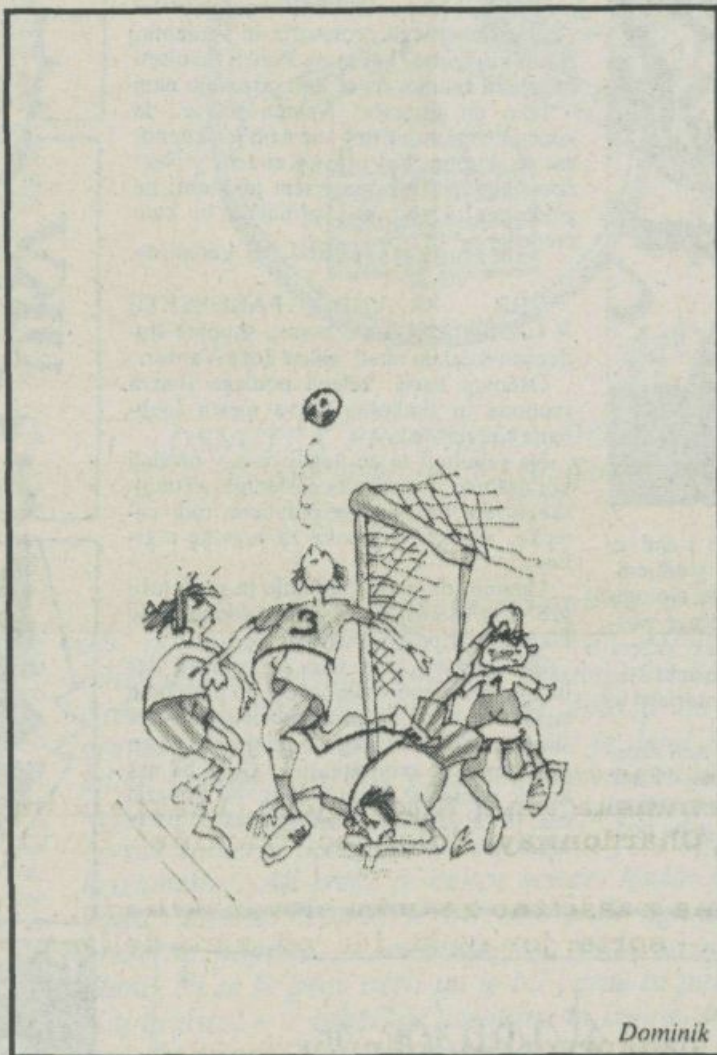
Toliko o samem turnirju. Za mnenje o naši ekipi in sploh za več podatkov o njej smo zaprosili profesorja Julijana Staniča.

Tribuna: Kako je prišlo do sodelovanja z ekipo iz Marseillea?

J. Stanič: Lansko leto je prišlo v študentsko naselje povabilo za sodelovanje na nogometnem turnirju, ki ga je ob svoji obletnici prirejela bolonjska univerza. Ker je povabilo prišlo pozno, so poklicali na pomoč učitelje telesne vzgoje na Univerzi in ker se jaz že dolga leta ukvarjam z nogometom, so me prosili, naj bom selektor ekipe ljubljanskih študentov. V ekipi so bili študentje različnih fakultet, večinoma s FTK-ja. V Bologni smo zmagali v konkurenci štirih ekip, od katerih je bila ena iz Marseillea. Ker smo se lani, če po učeljsko rečem, lepo obnašali, so nas letos povabili v Marseille.

Tribuna: Kako pa ste letos izbrali ekipo in koliko časa so potem fantje skupaj trenirali?

J. Stanič: Letošnja ekipa je nastala malo bolj načrtno, ker smo že aprila vedeli, da bomo šli v Marseille. Da bi ekipo lažje sestavili, smo »porabili« prvenstvo ljubljanske Univerze v nogometu, ki ga organizira UZŠSO (Univerzi-

6., 7., in 8. julija je v Marseilleu potekalo srečanje univerzitetnih nogometnih moštev, večinoma sestavljenih iz študentov medicine in njihovih profesorjev.

Kaj je tam počela naša ekipa in zakaj je v našem moštvu tako malo medicincev, bodo poskušali pojasniti naši sogovorniki...

tetna zveza študentskih športnih organizacij) pri UK ZSMS (Univerzitetni konferenci ZSMS). Igralce smo izbrali izmed tistih ekip, ki so se uvrstile v polfinale in finale, potem pa so prišli zraven še nekateri študentje, ki so igrali že v srednji šoli, kasneje pa v klubih in so jih poznali učitelji in njihovi kolegi kot dobre igralce. Igralci so z vseh ljubljanskih fakultet, so solidni študentje, ker so vsi redno vpisani, nekateri so tudi absolventi.

Tribuna: Ali nameravate sedaj, ko imate za sabo že nekaj uspehov, poiskati poleg UZ ŠŠO-ja tudi kakšne druge financirje?

J. Stanič: Letos so se finance razdelile na več delov. Na UK so nam bili pripravljene dati tretjino denarja za pot, tretjino so bili pripravljene dati sami igralci, zadnjo tretjino smo dobili od delovnih organizacij. Pri UK smo izprošili majice; opremo, razen čevljev, ki jih mora imeti vsak sam, so nam posodili ljubljanski klubi.

Tribuna: Kaj pa bo z vašimi udeleževanji na turnirjih v prihodnosti?

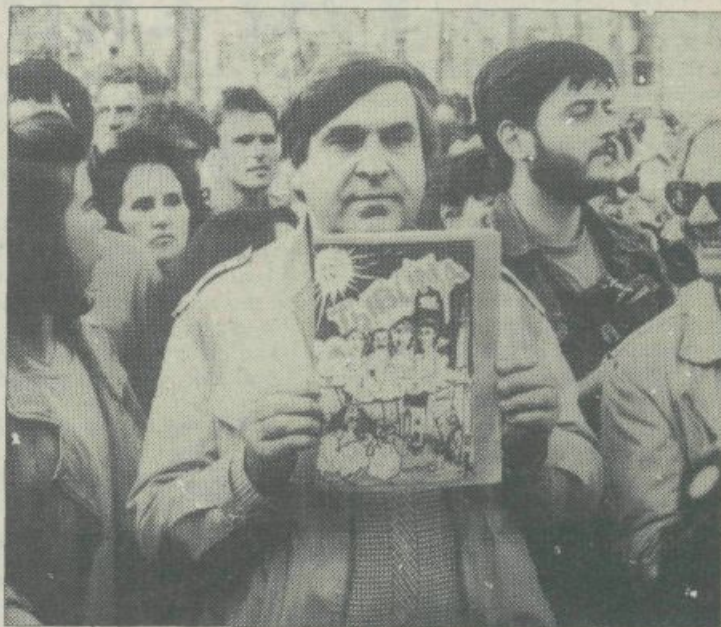
J. Stanič: V prihodnje se bomo seveda teh srečanj še udeleževali, saj imamo prehodni pokal, ki ga moramo naslednje leto braniti, zato bomo prav gotovo povabljeni na naslednji turnir. Mogoče bi ga lahko organizirali celo sami, vprašanje, katera varianta bi bila cenejša!

In kaj dodati? Mogoče to, da si v prihodnje želimo, da bi tudi pri nas profesorji in študentje skupaj brcali žogo, mogoče bi se tako naša okostenela univerza reformirala, profesorji bi končno postali svojim študen-

tom kaj več kot samo strah in trepet. Tega si lahko želimo, vendar pa ne moremo niti sanjati o tem, da bi imeli ekipo medicincev (tako kot ekipa iz Marseilla in Alžirije, profesorji in študentje skupaj), ki bi brcala žogo, saj v naših krajih na žalost še vedno

velja, da je nogomet šport »za primitivce«. Mogoče je uspeh naših fantov v Marseillu in tudi v Bologni dokazal, da se počasi osvobajamo tega predsodka? Da, tako upata

Lensi in Senli

KIMA Kmetijski kombinat Slovenska Bistrica

n. sol. o.

PRIDELUJE

V enoti vinogradništvo – vinarstvo – sadjarstvo:

– kakovostna in vrhunska vina: Ritoznojčan, Laški rizling, Renski Rizling, Šipon, Beli pinot, Chardonnay, Rulandec, Traminec, Sauvignon, Modra frankinja.

Vsa vina so zaščitena z zaščitno znamko slovenskih vin.

– namizna jabolka – sorte: jonagold, idared, zlati delišes, jonathan, gloster, mutsen.

V enoti poljedelstvo:

– koruzo, pšenico, sladkorno peso, oljno ogrščico.

Kot postransko dejavnost imajo še gozdarstvo, trgovine in gostinstvo.

Vsem ljubiteljem dobre kapljice na zdravje!

KIMA Kmetijski kombinat Slovenska Bistrica

n. sol. o.

FILM

John Landis (letnik 1950) je v ameriškem filmu obveljal za »čudežnega dečka«, saj je imel pri tridesetih letih za sabo že štiri filme (od tega tri neverjetno uspešne). Začel je kot kaskader v Evropi pri »spageti vesternih«, z enainvajsetimi leti pa je s 60.000 dolarji, ki si jih je sposodil od staršev in prijateljev, naredil svoj prvenec – grozljivko SCHLOCK – in z njim zmagal na tržaškem festivalu znanstveno-fantastičnih filmov. Ko se mu je potem odprlo, je šlo vse kot po maslu. Če se mu ne bi pripetila resna tragedija (na snemanju njegovega filma so umrli igralec Vic Morrow in dva mladoletna otroka, zaradi česar je bil tudi na sodišču in pretila mu je velika kazen), bi se lahko popolnoma strinjali z njegovo izjavo v tem intervjuju »da je res najsrečnejši človek, kar jih pozna«. Kakorkoli že, posnel je kopico gledljivih, zabavnih filmov in v to se bodo lahko gledalci (znova) prepričali.

Intervju je nastal leta 1982 in v njem Landis govori o svojih dotedanjih filmih in izkušnjah v zvezi z njimi. Ob Landisovi filmografiji naj dodamo še to, da je on režiral tudi sloviti videospot Michaela Jacksona **Thriller**, ki je spet dosežek svoje vrste, a je to že druga zgodba.

Filmografija: (v oklepaju so naslovi filmov v jugoslovanski distribuciji)

1973 Schek

1977 **The Kentucky Fried Movie** (Film na žaru ali kakor želite)

1978 **National Lampoon's Animal House**

1980 **The Blues Brothers** (Brata Blues)

1981 **An American Werewolf in London**

1982 **Into the Night**

1983 **Trading Places** (Kolo sreče)

1983 **Twilight Zone – The Movie** (Landis je režiral eno epizodo, ostale pa Spielberg, Dante in Miller)

1985 **Spies Like Us** (Vohuna kot midva)

1986 **Three Amigos** (Trije amigosi)

1987 **Coming to America** (Princ osvaja Ameriko)

Miran Koritnik

– Ste sploh kdaj pričakovali tako ogromen uspeh na

INTERVJU – JOHN LANDIS

PAPERBACK WRITER

Dominik

Ljubljanski kinematografi so predstavitev »velikega Spielberga« v Malem kinu Union prignali do tretjega dela. Ta režiser je bil najprej (seveda s projekcijami večine njegovih filmov) predstavljen kot avtor, v drugem delu retrospektive kot producent, zdaj pa so na vrsti filmi, ki so jih posneli »njegovi učenci, vajenci in prijatelji«. Tako bodo večji del avgusta na ogled štirje filmi zelo zanimivega (in uspešnega) ameriškega režiserja **JOHNA LANDISA: Vohuna kot midva** (od 10. do 15. 8.), **Trije amigosi** (od 16. do 20. 8.) **Princ osvaja Ameriko** (od 21. do 24. 8.) in **Kolo sreče** (od 25. 8. do 2. 9.). Skupaj z Landisovim filmom **Brata Blues**, ki je bil letos v istem kinu že reprizno prikazen, smo tako dobili kar lepo malo predstavitev tega režiserja, a je treba takoj poudariti, da le-ta nikakor ni najboljša (gleda na izbor filmov) in seveda tudi ne vseobsegajoča. Ker nekaj njegovih boljših filmov nikoli ni bilo odkupljenih za prikazovanje pri nas, te »napake« tudi ni mogoče popraviti. Torej, bo v našem filmskem vedenju ostala luknja, če nas ne reši res skrbno brskanje po videotekah širom Jugoslavije, skriva nekaj »pogrešanih« naslovov.

kakršnega ste naleteli s svojimi zadnjimi štirimi filmi? (še enkrat opozarjamo, da je bil intervju narejen leta 1982, ko je bil v obtoku film **An American Werewolf in London** – op. prev.)

Landis: Nikoli nisem pričakoval ne uspeha ne neuspeha. Nikoli nisem pričakoval ničesar, ker me je Kentucky Fried Movie ujel tako nepripravljenega. Nisem bil pripravljen na film, ki bo narejen tako hitro in umazano, s skupino norcev, in ki bo zaslužil po svetu 40 milijonov dolarjev.

Animal House je bil fenomen. Nihče si ni mislil, da bo uspešen, še najmanj pa mi. Vsekakor ne Universal. Oni so naredili raziskavo tržišča in odkrili, da film ne bo sprejemljiv za množice, ker večina Američanov ni doživela študentskega življenja na collegeu. Z Georgeom Folseym sva naredila desetminutno promo-filmček, ki pa je bil še bolj pretiran. »odtrgan« kot sam film, ker smo ga prikazovali distributerjem – prikazovalcem.

– Ali ni bilo podobnih problemov, ko ste film **The Blues Brothers** prvič prikazali prikazovalcem (lastnikom kinodvoran, ki v ZDA skrbijo za predvajanje filmov – op. prev.)?

Landis: Da. Ta film sva si z Dannyjem Aykroydom zamislila kot veličasten film, pravi ep. Bil sem zelo ponosen na našo verzijo, bila je dolga dve uri in pol in je imela odmor. Film je bil zelo skrbno narejen. Toda tisto poletje smo se potegovali za dvorane z novim Clintom Eastwoodom, novim Robertom Redfordom, novim Burtonom Reynoldsom, novim Johnom Travolto, s filmom Imperij vrača udarec (Empire Strikes Back), z Modro laguno (The Blue Lagoon). Trg je bil res preplavljen in prikazovalci so rekli: »Ne bomo vrteli filma z odmorom.« V tem primeru ste ob polnočno predstavo in to je veliko denarja, če je film hit. Tako smo morali film pred začetkom prikazovanja skrajšati za 30 minut. Mislim, da je s tem film zelo oškodovan in da je zdaj to okorna, neuravnotežena stvar. Ne glede na to, je prinesel bogastvo, in Universal je zadovoljen.

- Zaledje Bratov Blues, z vsemi preganjanji z avtomobili in kaskaderji, je moralo biti neverjetno zapleteno. Nem lahko poveste kaj o tem?

Landis: Že na začetku sem se odločil, da bo vse resnično. Na primer, v filmu je prizor - gledano nazaj lahko rečem, da najbrž nisem imel prav, a sem se odločil, da ne bomo pustili kamere teči hitreje, ampak bomo snemali prizor pri 125 miljah na uro z glavnimi igralci v avtu. Imeli smo otroke z walkietalkieji na vsakem vogalu, na vsakem možnem dostopu do ceste. Bilo je malo časa, ker smo morali snemati med sedmo in osmo uro zjutraj ob nedeljah. Najeli smo 550 milijonov policajev in voznikov. Bilo je zelo drago, ker je ta pregon skoraj ves nedeljski.

- Konec filma *An American Werewolf* in London je podoben, z vrsto spektakularnih trčenj Piccadilly Circusu. Vendar nekateri kritiki pravijo, da ta prizor ni v skladu z drugimi deli filma, ki so narejeni za smeh.

Landis: Mislim, da *Werewolf* ni »narejen za smeh«. Namen filma, pa tudi dejanski razlog, zakaj je film smešen, ni v tem, ker je komedija, ampak v tem, ker obravnava absurdno zadevo popolnoma resno. Prizor pri Piccadilly Circusu je zrasel iz zapleta. Vedel sem, da mora pošast umreti. Načrt je bil naslednji - pošast je v kinu in pridivja ven. Film je konzervativen, zelo tradicionalen: Pošast na svobodi. Se spomnite zgodbe o tem, kako je pes stekel na Sandieško avtocesto in je zaradi tega umrlo okrog 17 ljudi? Ljudje so vozili 50 milj na uro, pes je pritekel pred avtomobil, ljudje so skočili na zavore in »bang« - to je bila ta strašanska stvar. Tak je bil tudi moj vzorec. Ta sekvenca v filmu traja 47 sekund, kar je zelo kratko. Mislim, da je to naredilo tak vtis zato, ker je bilo zelo malo ljudi napadenih od volkodlakov, skoraj vsak človek pa je že doživel trčenje ali bil blizu temu. Tudi sicer na filmu nismo vajeni videti prometnih nesreč zelo realistično narejenih, vidimo le take, kjer nihče ni poškodovan. Tukaj pa je nasilje zelo slikovito predstavljeno in mislim, da zato deluje tako dobro.

- Je bil prizor ves posnet na pravem prizorišču?

Landis: Ne. Londonska policija je preprosto rekla: »Ne. Žal nam je. Hvala«. Zgradili smo kulise, pet lažnih pročelij Shaftsburyjske avenije na dirkališču in tam posneli najbolj napete prizore, medtem ko smo mirnejše zadeve snemali na Piccadillyju.

- Ko ste šli v Chicago snemat Brata Blues in ste jim rekli, da želite uničiti središče mesta, so vam najbrž odgovorili enako kot britanske oblasti. Kdo se je dogovarjal s Chicagom?

Landis: Predvsem to, mi nismo zares uničevali stvari. Kot na primer pri prizoru v pasaži trgovine, ko ljudje pravijo: »Fant, vi ste uničili ta prostor.« Ne, nismo, razbili smo le veliko stekla in to je vse. Prostor je izgledal boljše, ko smo odšli, kot pa, ko

smo prišli tja. Brez heca. Bila je le zapuščena zgradba. To je film in filmi so niz iluzij.

Želite zgodbo? V redu. Chicago ima županjo, trdno, pametno žensko, ki se imenuje Jane Byrne. Včasih v Chicagu sploh niso snemali filma, filmarje so odganjali. No, zdaj je tu Jane Byrne in novi Chicago. Na kaj se spomnite, ko pomislite na Chicago? Na Caponeja? Na demokratično zborovanje leta 1968? »To niso dobre prisposobe za moje mesto«, je rekla županja. »In kaj bom storila glede tega? Rekla bom Hollywoodu: Pridite v Chicago in naredite Navadne ljudi (Ordinary People) in Brata Blues in Lovca (The Hunter). Imamo policijo, ki bo spravila ljudi s poti in naredila, karkoli boste hoteli.« In tako smo šli v Chicago: Jonh (Belushi - op. prev.) in Danny (Aykroyd - op. prev.) sta bila veliki zvezdi, vkorakali smo v županjino pisarno in rekli sem: »Rad bi spustil avto skozi Daleyev zgradbo.« In ona je rekla: »Kdaj?« Razumela je tudi, da želimo snemanje, čim hitreje končati, da to stane veliko denarja in da ne onesnažuje okolja.

- Je res, da so vas odkrili na »The Tonight Show«?

Landis: Nečamerno, da. Moj prvi film *Schlock* je bil narejen leta 1971 in dan v predvajanje leta 1973. Bob Shane, ki je bil iskalec talentov za Johnnija Carsona, je slišal moj intervju na radiu, videl film in ga pokazal Carsonu, takrat sem bil star 23 let. Toda, ko sem šel na show, so mi svetovali: »Reci, da si star 21 let, saj si pri teh letih naredil film.« Tako sem torej šel na show Johnnija Carsona kot enainvajsetletni režiser. David Zucker iz Kentucky Fried Theatra iz Los Angelesa me je videl na showu, me poklical in smo se spoznali. Rekli so mi: »Tudi mi želimo posneti film.« Producent Bob Weiss je predlagal, naj posnamemo njihov show. Oni so imeli zelo uspešno odrsko predstavo v Los Angelesu. Z njimi sem delal naslednje leto in film je bil narejen za 650 tisoč dolarjev.

Animal House sem pravzaprav dobil za režiranje zaradi Filma na žaru (Kentucky Fried Movie) še preden je bil ta končan. Skriptgirl pri našem filmu je takrat hodila z mladim »izvršilnim« pri Universalu. Ko je prišla s snemanja domov, je rekla. »No, danes smo imeli črnkega bodybuilderja v bikini spodnjem perilu in gola dekleta, ki jih je bičal pritlikavec v kolivnovski obleki, razstrelji smo avto in imeli karate morilce.« On je rekel: »Kaj za vraga pa je to?« Želel je videti film še preden je bil končan in ker mu je bil tako zelo všeč, me je najel za film *Animal House*. Pravzaprav sta bila ta dva filma narejena istega leta.

Trije člani Kentucky Fried Theatra - David Zucker, Jerry Zucker in Jim Abrahams - so kasneje naredili film *Ali je pilot v letalu?* (Airplane!). Sean Daniel (ki me je najel za *Animal House*) pa je zdaj podpredsednik družbe Universal Pictures in je odgovoren za Rudarjevo hčerko (Coal Miner's Daughte) in Pogrešanega (Missing).

- Maska in posebni efekti v filmu *An American Werewolf* in London so bili osupljivi. Kdo jih je ustvaril?

Landis: Rick Baker. On je naredil masko tudi v mojem prvem filmu. Z dvajsetimi leti v tem filmu sem jaz igral pošast, opico, in on me je maskiral. Zahteva pri *Werewolfu* je bila, da stvar izgleda realno. V metamorfozi ni smelo biti optičnih efektov, vse se je moralo odvijati pred kamero, zares. In on je to izvedel že leta 1971. Scenarij za film sem napisal leta 1969 in čez deset let sem mu rekel: »Naredili bomo ta film.«

Scenarija nihče ni maral. Dobival sem dva odgovora: »To je preveč grozljivo, da bi bilo smešno« ali »To je preveč smešno, da bi bilo grozljivo«. A to je bilo le zato, ker sta filma *Brata Blues* in *Animal House* toliko zaslužila in to se je pričakovalo tudi od *Werewolfa*.

- Nameravate posneti kakšen resen film ali boste vedno snemali komedije?

Landis: Sebe sploh ne smatram za režiserja komedij. Imam se za režiserja, ki je naredil, je delal komedije. Pred kratkim sem prebral scenarij Rona Koslowa z naslovom *Into the Night*. To je drama, ki se vsa dogaja v Los Angelesu in to večinoma ponoči. Odlična zgodba, res sem jo želel posneti. Toda, če film stane 5 ali 6 milijonov dolarjev, grem in rečem: »Hej, dajte mi 5 ali 6 milijonov!« Ni problema. Toda film bo stal 10 milijonov in pol. In za te denarje bodo v studiu rekli: »Oho, zaslužiti moramo najmanj 26 milijonov, da pokrijemo stroške in imamo dobiček.« Če bi bila to komedija in bi jaz rekel: »Želim narediti komedijo s svojo mamo v glavni vlogi«, bi oni rekli: »Tu imaš 20 milijonov dolarjev, John«. Toda to je bila drama in oni so rekli: »Hočemo veliko filmsko zvezdo, da se zavarujemo«. Ker je neka čudna logika, saj takšna zvezda danes stane od tri do pet milijonov. A pravijo, da se spleča zaradi prodaje televiziji, pa kabelski televiziji itd.

Približno pet mesecev smo se trudili, da bi lahko posneli ta film. Lahko bi ga naredil, a nisem imel igralcev, ki sem jih želel. In sem vse skupaj opustil.

- Se vam zdi končna verzija filma *Brata Blues* dobra? Ste zadovoljni?

Landis: Ne, ker je neuravnovešena. Toda čez milijon let bo film na nek način moral delovati. Rečete si: »Ne delam filmov za vakuum«. Ali je torej film dober, ali funkcionira? Da, če si ga gredo milijoni gledalcev po svetu ogledat. Zaslužek od filma je neposreden pokazatelj tega, koliko ljudi si ga je ogledalo. Če je film narejen dobro, je gledljiv, komunikativen - in s tem se mi preživljamo. Hočem reči, če bom naredil film, ki ga nihče ne bo gledal, bom bankrotiral, pogorel. Raje naredim film, kot je *Brata Blues* in me napadajo ameriški kritiki, film pa zasluži veliko denarja, kot pa posnamem film, ki bo proglašen za mojstrovino in ga nihče ne bo gledal.

American Film, maj 1982
(izbor, prevod in priredba - M. K.)

Poletni kino program tudi letos ne ponuja ničesar. Ali pač puhle »kao« komedije in grozljivke ali celo oboje skupaj /glej Policijska akademija od I do VI in cel kup repriz /glej isto/. Pričujoči filmi so bili pravzaprav zadnji preddopustniški krik in glede na imena avtorjev smo pričakovali marsikaj /dobrega?/. Ali je bilo res tako?

RIBA PO IMENU WANDA/A Fish Called Wanda/

Režija: Charles Crichton

Igrajo: John Cleese, Jamie Lee Curtis, Kevin Kline, Michael Palin, Patricia Hayes, Tom Georgeson
Proizvodnja: ZDA

Nora komedija preganjanja. Vzrok vsega je bančni rop, ki so ga junaki filma sicer izpeljali odlično, a z napako. Stara dama – očividec je prepoznala šefa tolpe. Da bo norost še večja, junaki delajo drug proti drugemu, ker vsak hoče plen zase. Zapleti v filmu so za takšno vrsto komedije ustrezno »nemogoči«, prav tako tudi navidezni happy end, ves v slogu filma – klasičnega angleškega humorja. Wanda je sicer mala ribica iz akvarija **Michaela Palina**, tako pa je ime tudi **Jamie Lee Curtis**, ljubici vseh moških junakov v filmu.

Zapis o tem delu bi se moral začeti nekako takole: »Nekoč so bili **Monty Python**...« Neponovljivo ekipo, ki ste jo z dvajsetletno zamudo po zaslugi zagrebške TV le lahko spoznali, so sestavljali John Cleese, Terry Gilliam, Terry Jones, Graham Chapman, Eric Idle in Michael Palin. Skupine ni več, aktivni so vsak po svoje. Kot vidite, sta dva člana aktivna v tem filmu kot igralca, a to ni vse – Cleese, sicer znan in cenjen igralec /Dirka za časom/, je napisal tudi scenarij zanj. Za tiste, ki Montyja Pythona poznajo /s TV ali iz njihovih filmov./ naj povem, da je duh M. P. čutiti v »Wandi«, a ga po kvaliteti ne dosega.

Glavna atrakcija filma so igralci. Ob dvojici iz Montyja še hčerka Tonyja Curtisa, ki osvaja predvsem s pojavo, in neverjetno dinamični **Kevin Kline** /Silverado, Sofijina izbira/, ki je za svoje norije v filmu dobil oskarja za stransko moško vlogo.

WILLOW

Režija: Ron Howard

Igrajo: Val Kilmer, Joanne Whaley, Warwick Davis, Jean Marsh, Patricia Hayes
Proizvodnja: ZDA, 1988

To je filmska pravljica po zgodbi Georgea Lucasa /Vojna zvezd/, ki je seveda tudi producent filma. Willow je »palček« iz rodu nelvinov, ki želi postati čarovnikov vajenec. Daleč stran od idilčne vasi nelvinov je svet »velikih«, kjer vlada okrutna kraljica, ki ji je prerokovano, da jo bo zrušil z oblasti novorojenček, določen in »označen« od bogov. Čeprav kraljica pobija vse novorojene otroke, podložnikom uspe rešiti »prerokovano« princeso. Ta v košarici po reki pripluje v vas nelvinov in najdeta jo Willowova otroka. Cela saga se šele začne. Willow mora vrniti otroka v svet »velikih«, ker nelvini nočejo imeti opravka z njimi. Od tu dalje torej spremljamo njegovo odisejo skozi vse križe in težave do logičnega srečnega konca. Mala princesa bo postala kraljica, Willow pa čarovnikov pomočnik.

Lucas je v svojo pravljico nametal dobesedno vse. Od Disneyevih motivov /Sneguljčica, Fantazija/, preko anglosaksonskih legend, meč kralja Arthurja/ in spektaklov v stilu Conana, do klasične Guliverjevih potovanj in tako dalje. Za ljubitelje takšnih zadev bo ta film prava paša za oči in ušesa. Gre za res privlačno narejeno delo z odlično fotografijo, obilo akcije in čustev hkrati pa za film, ki ga je treba znati gledati. Kdor se ne bo znal vživeti v vse te pošasti, pritlikavce in še manjše pritlikavce /dobesedno palčke/, bo težko dočakal konec tega najbrž preveč dolgega filma /126 minut sicer ni neka blazna dolžina, a je treba vseeno zdržati/. Priporočamo ga lahko malo večjim otrokom in vsem, ki bodo to vedno ostali – v najlepšem pomenu besede. Zahtevnejši gledalci pa bodo najbrž raje zavili v Kinoteko na kakega dobrega Bergmana.

D. O. A.

Režija: Rocky Morton, Annabel Jankel

Igrajo: Dennis Quaid, Meg Ryan, Daniel Stern, Charlotte Rampling, Jane Kaczmarek
Proizvodnja: ZDA

Na smrt utrujen moški priteče /pravzaprav se bolj privleče/ na policijsko postajo in želi prijaviti umor. Ko ga policist vpraša, kdo je bil umorjen, mu moški pove, da on sam. Takšen je uvod v film in tak uvod gledalce res lahko zmede. Potem neznanec pove svojo zgodbo zadnjih šestintridesetih ur in tako retrospektivno spremljamo psihološko dramo »umorjenega« in kriminalko z velikim K. Umori se vrstijo kot na tekočem traku, drug je boljši od drugega, a vseeno lahko rečemo, da jih je občutno preveč. Trupla padajo kot pri Agathi in Desetih Indijankih.

Sicer pa je **D. O. A.** /mimogrede: črke v naslovu so kratica, ki pomeni Dead On Arrival – po naše »mrtev ob prihodu«/ presenetljivo solidno narejen thriller in znova potrjuje najbrž mnogim znano dejstvo – najboljši smo zadovoljni, ko najmanj pričakujemo. V oči bije tehnična izvedba filma.

Zapletena in napeta zgodba, ki nas sili, da ugibamo o »krivcih«, do konca, je olepšana z učinkovito glasbo in odlično fotografijo. Nekateri režijski prijemi lahko navdušijo še tako izbirčne, najboljši pa so prehodi iz črno bele fotografije v barvno in nazaj. Igralci so prej skromni kot ne, a to ne velja za **Dennisa Quaida** /z bratom Randyjem je igral tudi v Jezdecih na dolge proge – člana znamenite tolpe James-Younger seveda/ v vlogi »umorjenega« profesorja Dexa in za **Meg Ryan**, ki je odlična kot zaljubljena študentka iz province in jo zlahka zamenjamo za kakšno nedebednico s Filofaksa v Ljubljani. Mislim, da bodo ljubitelji kriminalk ob tem filmu res prišli na svoj račun.

MIRAN KORITNIK

GALERIA

88

TRIBUNA

Je, Ben!

RISBE
Seamus
 ŠOLAR
 GALERIJA 88
 OTVORITEV &
 JAM SESION
 7.8. ob 21^h

GALERIJA
ŠKUCSTARI TRG 21
61000 LJUBLJANA
tel.: (061) 216-540

V sredo 16. avgusta ob 21. uri bo v Galeriji ŠKUC otvoritev razstave berlinskega dizajnerja in video umetnika STILETTA. Na razstavi z naslovom **STIL + MODERN** bo umetnik predstavil svoje dizajnerske dosežke zadnjih dveh let poleg tega pa tudi dela udeležencev letošnjega Workshopa na akademiji v Grazu, kjer je skupaj s svojim kolegom HEINZOM LANDESOM vodil skupino na področju dizajna. Razstava bo na ogled do 8. septembra.

STIL + MODERN

VIDEOTEKA

★ ★ ★ ★ ★
 GALERIJA ŠKUC Stari trg 21 Ljubljana
 pon - pet 16 - 21 tel: 216 540

mov o klošarjih, da bi katerega zamudili. Teга zagotovo ne.

GORILLAS IN THE MIST

Režija: Michael Apted
 Gl. vl.: Sigourney Weaver, Bryan Brown, Julie Harris

Biografska drama o življenju in delu Dian Fossey, ki je kar nekaj let preživela v Afriki med gorilami. Namen proučevanja njihovega življenja se sprevrže v trd boj za ohranitev te ogrožene živalske vrste. Svojo vztrajnost je Fosseyeva plačala z življenjem, a je njena smrt še vedno uganka.

Tudi Apted (med drugim Ugrabitev, Agatha, Park Gorki) ni čisto od muh. Voziti je moral med Fosseyevo in gorilami in se odločil za njo. Zato naslov kljub poetičnosti ni najboljši. Podobnost z Mojo Afriko (Out of Africa) je velika, a ne moti, ker je to daleč boljše.

Sigourney (Osmi potnik, Leto nevarnega življenja) tokrat ne preživi in to je bil

najbrž vzrok, da je bila nominirana za oskarja. Ni ga dobila, a je vseeno boljša kot sicer. Najboljši pa je (kot vedno) Maurice Jarre. Gre seveda za glasbo.

SAMMY AND ROSIE GET LAID

Režija: Stephen Frears
 Gl. vl.: Shashi Kapoor, Ayub Khan Din, Claire Bloom

Rafi Rahman pride obiskat sina Sammyja in snaho Rosie v London. Življenje v getu, kjer živita, je zanj predaleč od takšnega, ki ga je pričakoval. To je še en oster film o Britaniji danes, režiserja Moje lepe pralnice. Ironičen, ciničen, duhovit. Ironičen je seveda tudi naslov, saj junaka »to« počneta z vsemi drugimi, le med seboj ne. Sicer pa se film »ukvarja z nasiljem, drogo in rasizmom vsaj toliko kot s seksom«, kot pravi sam režiser. Zanimivo delo, ki nudi obilo zabave ob gledanju.

M.K.

IRON WEED

Režija: Hector Babenco
 Gl. vl.: Jack Nicholson, Meryl Streep, Tom Waits

On, Francis, nekdanji igralec basebala, in ona, Helen, nekdanja uspešna glasbenica, sta zdaj klošarski par. Hodita od vrat do vrat, od šanka do šanka in se spominjata svojih lepših dni. Babenco (Poljub ženske pajka) zna svoj posel. Drugi tudi. Jack je še vedno Jack. Pije, govori počasi kot vedno in odganja duhove. Vse manj mu je treba igrati in vse bolj prepričljiv je. Film je slika usod ljudi v času velike depresije (malo pred 2. sv. vojno). Danes je najbrž podobno. Sploh pa je premalo fil-

AND YOUR BIRD CAN SING

Tommy Tabermann: Življenje je enostavno

Življenje je enostavno,
enostavnejše kot
mislimo, srečno.

Potrebno se je le odločiti.
Izbrati eno
izmed dveh žensk,
ki jih ljubiš
različno
ali enako.
Potrebno se je le odločiti.
Toda smešno je.
Zelo smešno med dvema
izbrati napačno.

Tako enostavno je življenje!

Arto Melleri

Vse, kar je treba razlagati,
je malo sumljivo,
samo po sebi sprejemam
edino pravilo Sveta:
besede in sporočila
v vseh jezikih morajo govoriti
vsem in o vsem

Začnimo z dostopom do kraja dogajanja. Gotovo nihče od nadebudnih obiskovalcev špektaкла ni pričakoval, da bo dobil parkirni prostor v središču mesta. Vendar pa organizatorji, ki so pričakovali več sto tisoč ljudi, niso poskrbeli za ustrezen parkirni prostor, še manj pa za kakšen prevoz do mesta. Tako je večina prisotnih morala pešati dve uri in več, da je prispela skoraj do prizorišča; skoraj, saj je bil neposreden dostop do Markovega trga že precej pred začetkom koncerta nemogoč. Zviti Benečani pa prihajajočih o tem niso pravočasno obveščali in jih usmerjali na okoliške poti, temveč so trg zavarovali s karabinjerji. Ti so se s palicami v rokah spopadali s preveč ognjevitimi oboževalci rožnatih Floydov. Ampak O. K. Bolj zviti smo le uspeli priti na prizorišče in si ogledati, kar se je pač ogledati dalo. Veliko bolj razburljiv je bil povratek. Tristo tisoč ljudi, ki so se zbirali cel dan, je skušalo naenkrat zapustiti labirint beneških uličic in kanalov in priti do svojih avtomobilov ali železniške postaje. Izkazalo se je, da mostovi in ozki prehodi nimajo zadostnih zmogljivosti, tako da se je množica v njih zagostila in ni mogla ne naprej, ne nazaj. Ko se je izkazalo, da se iz mesta ne bo dalo kmalu priti, so si mnogi zaželeli večerje ali vsaj pijače. Ne boste verjeli, ampak na prizorišču koncerta nisem opazil niti ene pipe z vodo, kaj šele kake stojnice s pijačo. Beneškim gostincem se očitno in ljubilo podaljšati delovnega časa (ali pa so se bali, da jim bo množica gostov razdejala lokale?), in mastne dohodke so kovali le redki sladoledarji (lokalni Šiptarji?). Obupani rockerji so potem v velikem številu poglobili po stranskih uličicah, kjer so pojedli in popili, kar so imeli v vrečkah in nahrbt-

foto: Božidar Dolenc

MUSIC

HELTER SKELTER

ali
KAOS V BENETKAH

Tokrat se bom razpisal o nastopu slovitih psihorockerjev PINK FLOYD v še bolj slovitih Benetkah. Tega mesec dni starega špektaкла ne bom pogreval zato, ker je šlo za enega najbolj ambicioznih glasbenih projektov in gotovo največji koncert v kakšnem evropskem mestu, še manj pa zato, da bi opeval neomajno genialnost ostarelih hipijev. Zadeva mi je prirasla k srcu, ker me je popolna zmeda v Benetkah navdala s prijetnim občutkom, da se vse skupaj dogaja pri nas doma. Diletantizem organizatorjev je bil prav po balkansko šlampast.

foto: Tina Hauser

nikih. Tam so opravljali tudi vse potrebe, saj organizatorji za tristo tisoč obiskovalcev niso pripravili niti enega samega stranišča. Sam sem se po dveh urah uspel prebiti iz starega jedra, toda tudi po odrešitvi nisem mogel ukreniti kaj dosti proti žeji in lakoti – v redkih odprtih kioskih so ponujali le toplo pijačo, ker jim je vsega ostalega zmanjkalo. Počutil sem se res domače.

Čez kakšen dan sem izvedel, da so beneški mestni očetje odstopili, ker je po špektaכלu ostalo tristo ton odpadkov, ki jih nikakor niso uspeli pospraviti. Normalno, ko pa niso postavili niti enega dodatnega koša za smeti. Namesto tega so en dan pred koncertom splav s Floydji in njihovo opremo odvekli bolj stran od obale in jim zabičali, da morajo igrati čisto potih. Tako je bil zaključni polurni ognjemet (ki je, mimogrede rečeno, v Benetkah nekaj povsem običajnega) bistveno glasnejši od rockerjev, ki se jih je dalo videti le z boljšim teleskopom.

Ja, prazprav je bilo tisto o balkanski šlampariji žaljivo za naše brate, saj je bila mega-fešta ob šeststoti obletnici kosovske bitke menda čisto zgledno organizirana. Je pa beneška lekcija vsekakor poučna za ljubljanske turistične delavce. Dokler so razne Kmečke ohceti in Noči na Ljubljani tako anemične, da ne pritegnejo niti lokalnih pijancev, je najhuje, kar se jim lahko zgodi, kakšna kritika v Delu in bodeča neža na TV. Če bi jim slučajno uspelo organizirati prireditve, ki bi privabila tisoče turistov, bi se morali odpovedati svojim službicam in še vso svinjarijo za obiskovalci bi morali pospraviti.

... A ja! Koncert Pink Floydov: Dobil sem posnetek in si ga bom ogledal na videu.

GARY GRAY

Mnogo več kot to pa nam ponujajo Irci The Pogues in Francozi Les Negresses Vertes. Slednji so izdali ploščo z naslovom Mlah – gre za prvenec; bolj znani Irci pa se predstavljajo s svojo četrto, ki so jo naslovili Peace and Love. The Pogues z novo ploščo ponujajo glasbo, ki je logična posledica nakazane usmeritve z njihovega tretjega LP. Medtem ko so se na prvi in drugi plošči krepko opirali na irsko tradicijo in glasbeno izročilo, je tretja (vsaj nekatere skladbe) le delno sledila predhodnicama. Poleg pevca Shanea Mac Gowna se je kot avtor, predvsem melodičnih balad, pojavil tudi Jem Finan, ki igra banjo in mandolino. Isto, torej tretjo ploščo, jim je produciral Steve Lillywhite, in verjetno je eden izmed vzrokov trenutne usmeritve skupine tudi njegova prisotnost pri nastanku aktualnega vinila – seveda se zopet pojavlja kot producent. Izdelek, ki ga skupaj ponujajo, zveni dokaj urejeno in bi ob površnem poslušanju na trenutke mogoče celo ustrezal dejstvu iz uvoda. Vendar nekaj stvari govori skupini v prid. Kot avtorji se to pot pojavljajo kar štirje člani zasedbe – posledica je nekakšna delitev skupine na tri frakcije; sedaj ne več tako suvereni vodja skupine Shane Mac Gowan je najbolj tradicionalno usmerjen; močno opozicijo predstavlja veseljaška in bolj populistična frakcija kitarista Philipa Chevrona in basista Darryla Hunta, vmes pa nas razneži baladero Jem Finan. Tako je pred nami na nek način čudna mešanica skladb, ki ploščo odmikajo od standardne »folk« ponudbe. Z dobro produkcijo jih je v to smer premaknil tudi Steve Lillywhite; dokaj posrečena je glede tematike posameznih skladb, uspelo pa mu je tudi pomakniti piščali, dude in ostale tradicionalne instrumente v ozadje zvočne slike. Tako jih odkrivamo postopoma, seveda ob bolj pozornem poslušanju glasbe. Zdi se, da raznolikost znotraj glasbe same nekako pogojuje tudi tematsko precej raznoliko ploščo. Tradicionalno nerazumevanje z Angleži prikažejo že od začetkov – leta 1651 je diktator Oliver Crom-

MUSIC

ROCK AND ROLL
MUSICali
KELTSKO-GALSKI ROKENROL

Pop industrija povsem načrtovano lansira tudi skupine, ki svojo glasbo gradijo na zapuščini takih in drugačnih ljudskih godcev iz pretekle ali polpretekle zgodovine. Seveda je vsa zadeva večinoma precej populistično obarvana. Najbolj neposrečene produkte tega eksperimenta predstavlja, glede na število konzumentov, večina Nashvillske tki. »country« produkcije, ki v ušesih in ustih pušča plehek okus sterilnega žlebovja; sicer pa se nakaze podobnega formata udejanjajo tudi pri nas – od Burkarta Henčka do raznih Donžuanov in Randevujev.

well krvavo zatrl irski upor, vendar na koncu plošče v znak sprave odpojejo odo angleškemu glavnemu mestu. Vmes se ne morejo izogniti Ameriki (ob velikem številu irskih izseljencev v to deželo kar logična tema), ob vsem tem pa še kakšna lepa, srce parajoča balada.

The Pogues so torej bolj uglajeni, vendar je to do neke mere pač nujno zlo, ko skupina postane »velika«. Kljub vsemu pa so še dovolj razpoznavni – in irski.

Les Negresses Vertes so prav tako kot The Pogues osemčlanska zasedba, ki jo sestavljajo bivši kaznjenci in cirkusanti, ki so različnih porekel – italijanske, poljske, španske in alžirske narodnosti v kombinaciji s francosko. Po tem verjetno ni težko sklepati, za kako čudno mešanico glasbe gre. Če temu dodamo še ščepec rokenrola, dobimo udarno in svežo glasbo, ki ob ironičnih in perverznh besedilih vsekakor spominja na The Pogues in njihov komercialno neobremenjen (!?) začetek. Pa vendar se Parizani v eni stvari dokaj razlikujejo od veselih Ircev. Manj pijejo – predvsem alkohola.

Igor ivanič

I'M SO TIRED

EAZY ali sedemnajst dni počitka

Prvi dan: So ljudje, ki jočejo za tistim, česar nikoli niso naredili – in naposled jim ne ostane dovolj časa, da bi sploh še kaj storili.

Drugi dan: Včasih bi za vsako besedo postavil vprašaj.

Tretji dan: Brez skrbi, poštenjaka se ne da prepričati drugače kot s poštenimi argumenti. Sicer bi lahko naše življenje postalo mešanica vsakdanjih nesmislov in še česa podobnega. In kako naj bi tu vmes živela duša?

Četrty dan: Klepetavost je tista, ki povzroča preveč gorja. V bistvu klepetamo celo življenje. Klepetamo v »splošnih meglenih frazah«. Pa – kar je najhuje – ne zanalašč, bolj zaradi tega, ker so nas tako naučili »ne misliti«. Ne znamo govoriti iz srca. In ne moremo biti tiho. Misli so, a manjkajo prave besede.

Peti dan: Nepošteno se mi zdi, da so ljudje že pred mano občutili podobno, kot danes čutim jaz. Šalim se!

Šesti dan: Že od Homerja sem, se mi zdi, se ni nič spremenilo, hočem reči, da se človek tudi še danes ukvarja z vprašanji, ki so se že pred tisočletji izkazala za nerešljiva, še danes, z nezmanjšanim naporom, polni sode brez dna, neutrudno, iskreno, z ljubeznijo, pri čemer enkrat bolj, drugič manj upa, da jih uspe tudi napolniti. In bil bi slep, kdor bi takim naporom pripisoval pomanjkanje smisla. Bil bi slep, kdor ne bi uvidel, da je polnjenje pred polnostjo.

Sedmi dan: Danes sem razmišljal: Kdo misli nate? In spomnil sem se tistih, ki ne pomislijo niti na ptice.

Osmi dan: Krščen Matiček, ne govori mi tega po telefonu!

Deveti dan: Že spet: so ljudje, ki zaupajo le svojemu naravoslovnemu razumu, ko pa se znajdejo v situaciji, ko bi ga lahko uporabili, so enako nemočni kot jaz.

Deseti dan: Če bi zdaj živel v Venezueli, bi živel relativno mirno.

Enajsti dan: O, mala moja, tudi midva sva pesnika, kot so vsi ljudje.

Dvanajsti dan: Nedvomno je ena bistvenih resnic ta, da je neprimerno lažje začeti pisati takrat, ko sneži. Natančneje takrat, ko ga mete nekaj časa navpično navzdol, pa potem poševno od severa proti jugu in ko ga je z vsakim stavkom centimeter več. Velikost snežink pri tem ni odločilna, prej gostota. Bo to zimo kaj snežilo? Včasih ga v teh krajih zapade tudi pol metra.

Trinajsti dan: Anemični zapisi vsakdanjih misli, ki jih čez čas zavržeš, ker si ne moreš priznati, da je bilo mogoče biti še pred leti tak tepec, so dnevniki.

Štirinajsti dan: Spomini so nekaj drugega; ko pridejo, jih težko obvladaš, s težavo jih ločuješ na prijetne in manj prijetne, nekaterih se zmeraj ne razumeš, nekaterih nočeš razumeti, za nekatere misliš, da jih razumeš...

Petnajsti dan: Za vas je ta pesem. Rad bi vas z njo zabodel v srce.

Šestnajsti dan: Res je, malo sva si podobna. Razlika je morda le v tem, da je zame Pariz tam, kjer sem jaz.

Sedemnajsti dan: Še to. Moj prijatelj piše take pesmi:

Daj, pusti naj ti lažem

ves dan in vso noč,

saj, Amai, dobra spalnica

ima svojo moč.

P. M.: Je to sploh kak konec?

Igor Rižnar

radio GLAS Ljubljane

STEREO * V ŽIVO
TUDI O VAŠIH PROBLEMIH
POKLIČITE NAS: 328-954, 328-944**

Pisati v nekako saigonski klimi (tudi Lorenzu je v 6r-nem mo6no vro6e) pomeni, da sta zima in pomlad s temperaturami in vlago, ki godita kontinentalcu, tolikanj oddaljeni, da je umestno le pisanje o poletju. V Ljubljani. Le-to pa se je nekako pri6elo s prireditvijo »Ohcet v Ljubljani«. Sama prireditev je neko6 sicer nosila (veliko) primernejši naziv – Kme6ka ohcet. Takrat je tudi 6e obstajalo upanje, da se bo zamenjal kraj dogajanja (da se bo pa6 vse skupaj preselilo na kmete). Zamenjal pa se je le naziv.

Ta prireditev je pravzaprav vsako leto tudi uvod v takomenovano »Poletje v Stari Ljubljani«. Takrat se namre6 okrepijo vsi znaki poletnega 6ivljenja v sredi6u Ljubljane. Ti pa so v glavnem trije – in vsi skupaj posku6ajo kar naprej dokazovati nekak6o specifi6nost Ljubljane. Pa le ne gre za specifi6nost, temve6 za na6in razmi6ljanja, ki pod krinko »druga6nosti...« skriva nesposobnost, da bi iz tega naselja naredili mesto tudi v tak6nem pogledu. Prav zato je Kme6ka ohcet ostala v Ljubljani. In kateri so aspekti Poletja v...?

1. Vsako poletje se za6ne z pospe6enim delovanjem Komunalnega podjetja. TOZD Rast. Treba je namre6 ozeleniti mestno sredi6e. V principu je tak6no po6etje pohvalno. Vendar pa se je neko6 (ali je bilo to predlani, lani, ali letos je popolnoma nebstveno) nekdo sprehodil proti Trnovski cerkvi. In opazil most, iz katerega se v ljubljansko nebo poganja zelenje. Ker pa je ta lepota preve6 oddaljena od mestnega sredi6a, se je kot na dlani ponudila ideja: ozeleniti 6e en ljubljanski most! Tako je Su6tarski most ograjen prakti6no z vseh strani. Iz betonskih korit, ki v svoji gostoti in masivnosti spominjajo na barikade pouli6nih bojev, se vidijo od urina po6gane rastline.

Vzorec parterne ureditve, katere osnovni in edini motiv so betonski bloki, namno6eni v neprehodno bariero (tistih nekaj vejic zelenja je skoraj neopaznih), je bil potem prene6en 6e na mestna vrata in kot tak interpretiran na Gornjem trgu in Pod Tran6o. Ni va6no torej, kje se zgledu-

REKVIJEM ZA STARO LJUBLJANO

ROLL OVER BEETHOVEN

ali OD VI6KA NE BOLI GLAVA

foto: Miha Dobrin

Tam nekje proti koncu osemdestih let dvajsetega stoletja se je v dokaj zakotnem mestu, imenovanem Ljubljana, na6la »pe6ica zanesenjakov«. Ta je – v skrbi za rodno mesto, njegov izgled ter 6ivljenje javnega prostora v starem delu taistega mesta – sklenila da se s tem problemom pri6ne intenzivno ukvarjati. Ker jim socrealisti6no akcija6tvo ni bilo tuje, celo nasprotno, saj so mlada leta pre6ivljali v zlati dobi slavne epohe, so se nemudoma institucionalizirali in stopili v »akcijo«. Na samem za6etku so bile sicer dolo6ene dileme glede koncepta, vendar je na koncu le prevladal razumen konsenz – koncept bavorske pivnice, prevedene na geografsko 6irino Sarajeva, in pa koncept socrealisti6nega kuplerja sta si v svojem bistvu dokaj podobna, pa so se ljudje-akcija6i v svoji 6irini duha spomnili, da je nekdo na Omladinski radni akciji Br6ko-Banovi6i izjavil, da od vi6ka glava ne boli. Tako je bil koncept jasen in »vse sile so usmerili v frontno delovanje«.

je(jo), rezultat ostaja isti.

2. Lokacija dejavnosti: polpretekla arhitekturna dejavnost v Ljubljani je mestu »priskrbe6la« predvsem 6ivljenjsko okolje v smislu »full of emptiness«, ki je v svoji pojavnosti vsekakor bolj primerno za prireditev tipa 6a-la-la kot pa resnobna zadr6anost starega dela mesta. Ta je zasnimiv 6e sam po sebi, oziroma ne terja tak6ne in tolik6ne prostitucije.

Res ne vem, kaj je tako 6arobnega v o6inah ob Ljubljani in na Mestnem trgu, da je treba tja zbobnati tiso6e ljudi, ko pa bi bilo mo6 prijetno »kro6iti« od to6ke do to6ke v mestnem sredi6u. Verjetno je to pa6 dele6 Slovenstva, ki naj bi se seveda kar najmo6neje odra6alo v Glavnem mestu in to ob prireditvah, ki si jih »ogleduje« ves svetovni turisti6ni izme6ek. In ki (Slovenstvo namre6) je v svoji osnovni, paranoi6no-mazohisti6ni pozi mo6no prisotno o6itno tudi pri kreatorjih tovrstnih bakanalij.

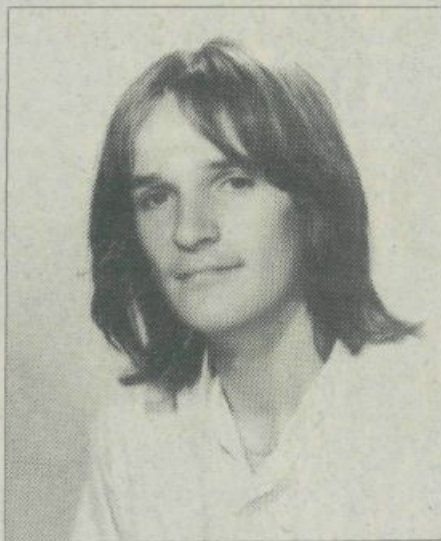
Konec koncev pa, v petek, na predve6er Dneva vstaje je Bahnhofstrasse tega mesta izgledala dokaj klavarno. Ob polno6i je bilo na relaciji Konjski rep »Stacijon« mo6 sre6ati le sedem ljudi. Odprt pa je bil vhod v Kompas hotel. Belo mesto je opravi6ilo naziv mesta-heroja – ljudsko rajanje je varno skrilo na dol6ino nekaj sto metrov ob Ljubljani.

3. Ponudba in njena »oblika« naj bi bil tretji. »last but not least«, vidik. Spominjam se besed Bojana 6tiha, ki je neko6 ob podobnih rajanjih dejal, da se po Ljubljani 6irita vonj po loju in govoricca Abdulaha. Stanje je 6e vedno podobno. Ohcet je sicer prinesla dolo6en nov pridih – del Miklo6i6eve od Pre6ernovega trga do hotela Union je namre6 zaudarjal 6e po sve6em usnju in naftalinu silnih pelcev, ki so kot ponudba vsekakor primeren artikel za neposredno pred-poletni termin. Sicer pa je vse znano – Bier und Grill-Spezialiteten, tu in tam pa 6e medica, na katero opozori najprej plo6nik z lastnostmi cianidnega lepila.

Poglavje zase pa je oblika, iz katere vam (nam) za6mirani natakariji nudijo vse to. Ob mno6i6nej6ih prireditvah so prehodni 6tanti od za-

četne, enotne podobe doživeli preoblikovanje v vse mogoče hand-made provizorije, ki običajno trajajo kar nekaj dni dlje od samega dogodkka. Stalno »Oživljanje Stare Ljubljane« pa je letos doživelo dve krstni uprizoritvi: splavi, katerih so se že v minulih letih spomnili Pri Rotovžu, so letos zapluli tudi na Stari trg. Čestitam idiotu, ki je prišel na idejo, da se Stari trg – kot peš cona – pešču odvzame. Začne se z nepreloženimi koriti (pojdi pač pod arkadami), nadaljuje z motivom splava v kanjonu in zaključí s poplavo plastike, železja in slame. Takorekoč apokaliptično. Pomilujem vse, ki so si prišli ogledat Mesto, ali pa vsakodnevne mimoidoče, ki jim bo kmalu najenostavnejša pot od Magistrata do Škuca preko Grajskega hriba.

Zadnji uresničen projekt naveze »oživimo Ljubljano« je »plažni objekt« lokala Roža. Če začnem s tem, da je težka mon-

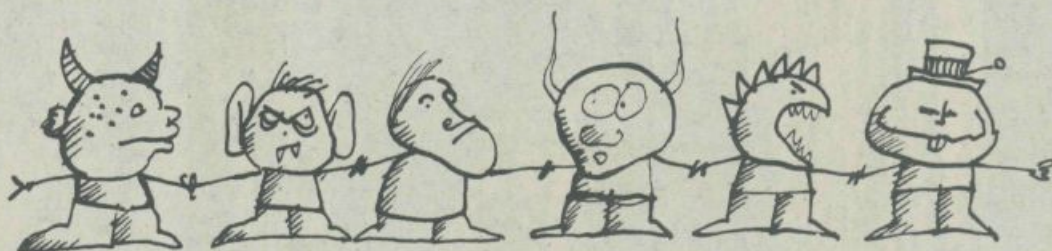
taža na taki lokaciji neprimerna, in nadaljujem preko oblikovanja, ki povzema danes tako priljubljeno motiviko rajnega Ferdinanda, naj zaključim z vtisom celote, ki deluje kot nekoliko svetlejši salon kupleraja v I. nadstropju na Saint-Denisu.

Kaj več pisati o tem se mi namreč gabi. Stvari le imajo svojo mejo.

»Poznate Prago? Svetujem vam, da jo obiščete. Morda boste našli kaj, kar bo spremenilo vaše življenje...« svetuje Doktor Dee Kelleyu v Foucaultovem nihalu. Morda bi bilo dobro, če bi tudi akterji te bakanalije ničevosti naslednje poletje kam odšli. Spremenili bi vsaj naše življenje.

TOMAŽ BRATE

P. S. Prvi odstavek je izmišljen. Nadaljevanje je spisano po resničnih dogodkih. Povezava je prepuščena bralcu.

Dominik

TOZD OSKRBOVALNI CENTER
TOZD VELEBLAGOVNICA LJUBLJANA
TOZD VELEBLAGOVNICA ŠKOFJA LOKA
TOZD VELEBLAGOVNICA KOČEVJE
TOZD VELEBLAGOVNICA TITOVO VELENJE
TOZD VELEBLAGOVNICA SLOVENJ GRADEC
TOZD VELEBLAGOVNICA RAVNE NA KOROŠKEM
TOZD VELEBLAGOVNICA ŽALEC
DELOVNA SKUPNOST ZA OPRAVLJANJE SKUPNIH DEL

namma

TRGOVSKA DELOVNA ORGANIZACIJA LJUBLJANA

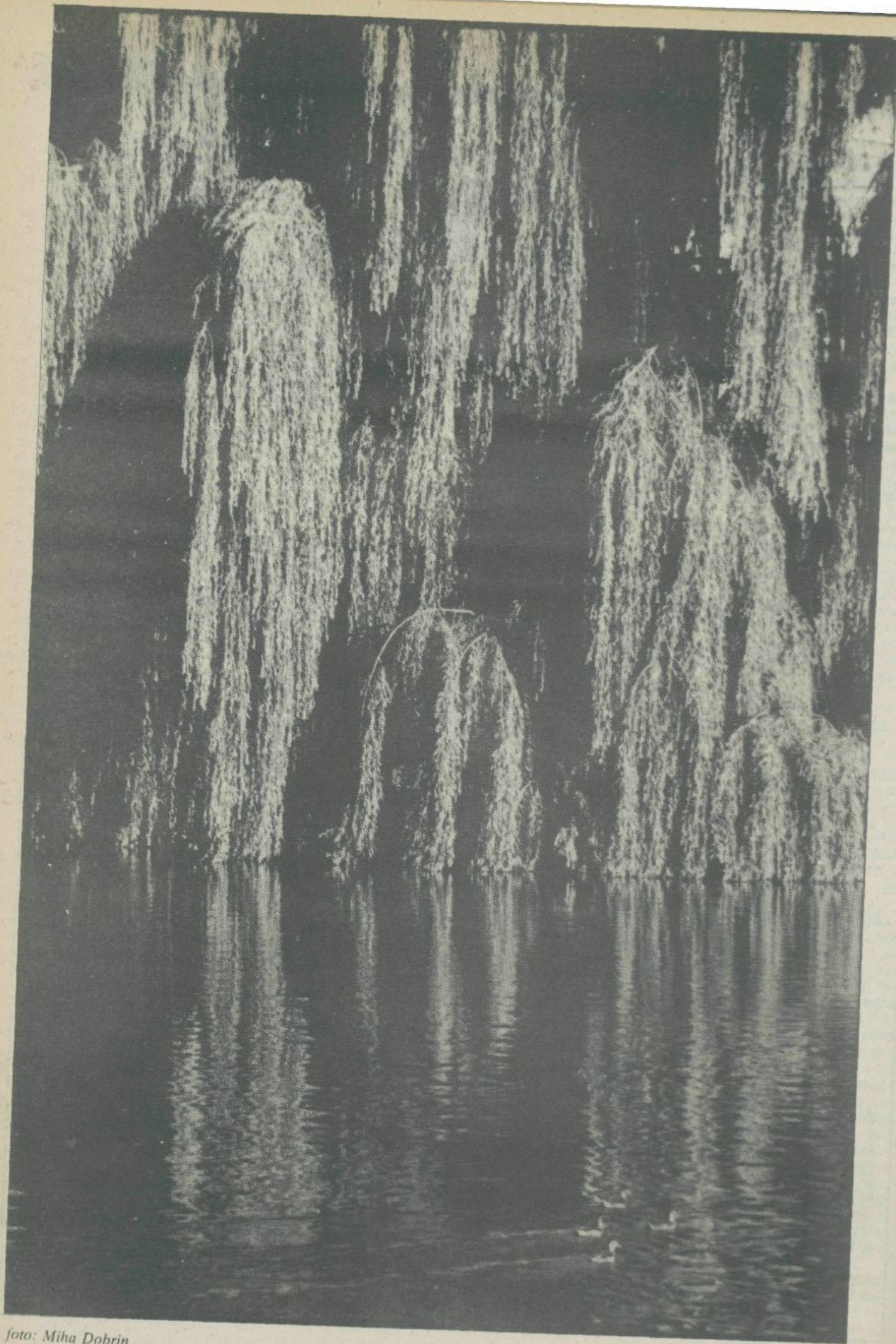
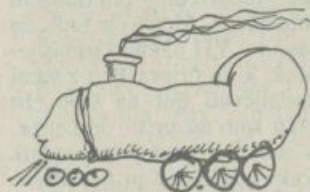

foto: Miha Dobrin

HONEY PIE

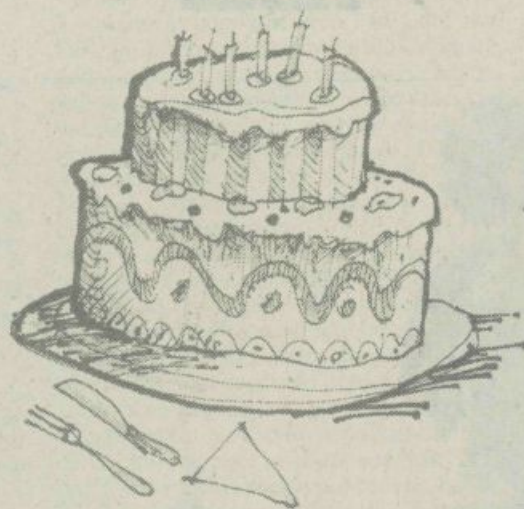
Na eni njegovih požrtij, ko je bila »košara že polna«, si je dragi princ dal poklicati 17 letnega kuharja in slaščičarja Franza Sacherja in si zaželel, da mu pripravi »gosto, kompaktno, moško« slaščico.

Princ si verjetno ni mislil, da bo krstil torto, ki ji je bilo usojeno postati mala svetovna znamenitost Dunaja. Leta 1888 se je Edvard Sacher, Franzov sin, ki je med tem odprl hotel s slaščičarno (stoji in obratuje še danes), lahko hvalil, da izdeluje torte za kraljevo družino in princa ter zadovoljuje naročilom in željam Pariza, Londona, Berlina...

Seveda je bil recept tiste, ki je po Edvardovem mnenju bila edina originalna Sacher torta, tajen in je tak tudi ostal.

Skozi leta so bili poizkusi izdelave dunajskega peciva številni in danes obstajajo različni recepti o tem, kako naj bi zadevica izgledala in kakšen okus naj bi imela. Mi smo izbrali tistega, ki se zdi najlažji in najboljši.

Sestavine: 100 g sladkorja
100 g masla
100 g mletih

ZGODOVINA IN LEGENDA SE PREPLETATA GLEDE IZVORA TEGA OKUSNEGA ČOKOLADNEGA PECIVA, KI JE POSTALO OD DNEVA NASTANKA SIMBOL MESTA DUNAJ.

Tako pomemben državnik in politik, kot je bil princ Klemens Wenzel Lothar Metternich-Winenburg, si ne bi nikoli mislil, da bo prišel v zgodovino, ne samo zaradi njegovih političnih dejanj in sodelovanja na kongresu leta 1815 na Dunaju, ampak tudi zaradi njegovih gurmanskih želja.

mandelnov
50 g moka
130 g vanilijeve
čokolade
80 g celih jajc
(če je le mogoče,
kurjih)
100 g beljakov
80 g rumenj-
kov

Zmešajte maslo s 70 g sladkorja, primešajte rumenjake in cela jajca (brez lupin!), ki jih je treba predhodno zmešati, in še enkrat zmešajte vse skupaj. V posebni posodi stepite iz beljaka sneg, nato primešajte ostali sladkor, raztopljeno čokolado, moko in mandeljne. Dajte peči v okrogel namaslen in pomokan pekač. Ko se ohladi, prerežite, namažite z marelično marmelado in prelijte s čokolado.

Če niste zadovoljni z našo TRIBUNA-SACHER torto, se pač odpravite na Dunaj na porcijo originala (hard and heavy varianta), lahko pa si jo privoščite v bližnjem Trstu ali pa v Zmajevem butiku (zelo soft, vendar najbolj poceni varianta).

Želimo vam dober tek.

Gastro

radio GLAS ljubljane

**STEREO * * * V ŽIVO
TUDI O VAŠIH PROBLEMIH
POKLIČITE NAS: 328-954, 328-944**

KAKO PRITI V PARIZ

Če si hočemo to čudovito mesto ogledati, moramo tja najprej priti. Jasna stvar! Toda kako? Možnosti za to je več. Najlaže, najudobneje in najhitreje je sestiti na avion in odleteti v željeni kraj, toda žal je to tudi najdražje. Druga možnost je potovati z avtobusom ali vlakom, ampak tudi to dandanes ni več poceni. Če naš žep ni krojen ravno globoko, nas te krojaške pomanjkljivosti reši samo iznajdljivost. Za začetek se je dobro pozanimati, kako najceneje pripotovati do Nemčije, recimo do Münchna ali Stuttgarta. Morda poznate koga, ki službeno večkrat potuje v to smer, pa tudi kakšen znanec na začasnem delu v tujini je dobrodošel. Če boste izbrali pravi pristop, vas bo vsaj eden izmed njiju popeljal s seboj. Ko pa ste enkrat v Nemčiji, ste na konju – seveda gledano s popotniškega vidika. V Münchnu, Stuttgartu in vseh drugih večjih mestih na zahodu boste našli znane »Mithfarer – zentrale« (MZ), o katerih na Balkanu še ne vemo dosti, medtem ko jih imajo v razvitem svetu že kar nekaj časa. S posredovanjem teh central boste potovali npr. iz Stuttgarta v Pariz za slabih 30 do 40DEM, kar je vsaj trikrat ceneje, kot če bi potovali z avtobusom ali vlakom. Seveda, danes ni nič več zastoj, zato morate tudi v MZ plačati članarino, ki je odvisna od tega, za koliko mesecev se želite včlaniti, in velja za vse MZ, ki spadajo pod eno enoto (zaradi konkurence je več različnih MZ), tudi za posredovalnice v drugih državah. Če veliko potujete, se vam splača včlaniti vsaj za pol leta. V MZ bodo našli voznika, ki potuje v isto smer kot vi, vzeli njegove in vaše podatke, vam povedali, kako in kje ga najdete in vam zaželeli srečno pot. Vožnja preko MZ je torej varna, hitra, udobna in zanesljiva. Pogosto se zgodi, da vam dà voznik svojo telefonsko številko in tako boste lahko v bodoče, če boste še kdaj potovali v isto smer, prevoze urejali direktno z njim. Seveda vam nihče ne jamči, da boste preko MZ prevoz dobili v enem dnevu, zato morate računati s tem, da v kateremu izmed teh mest tudi

MICHELLE

ali

TA ČUDOVITA BEZNICA

PARIZ

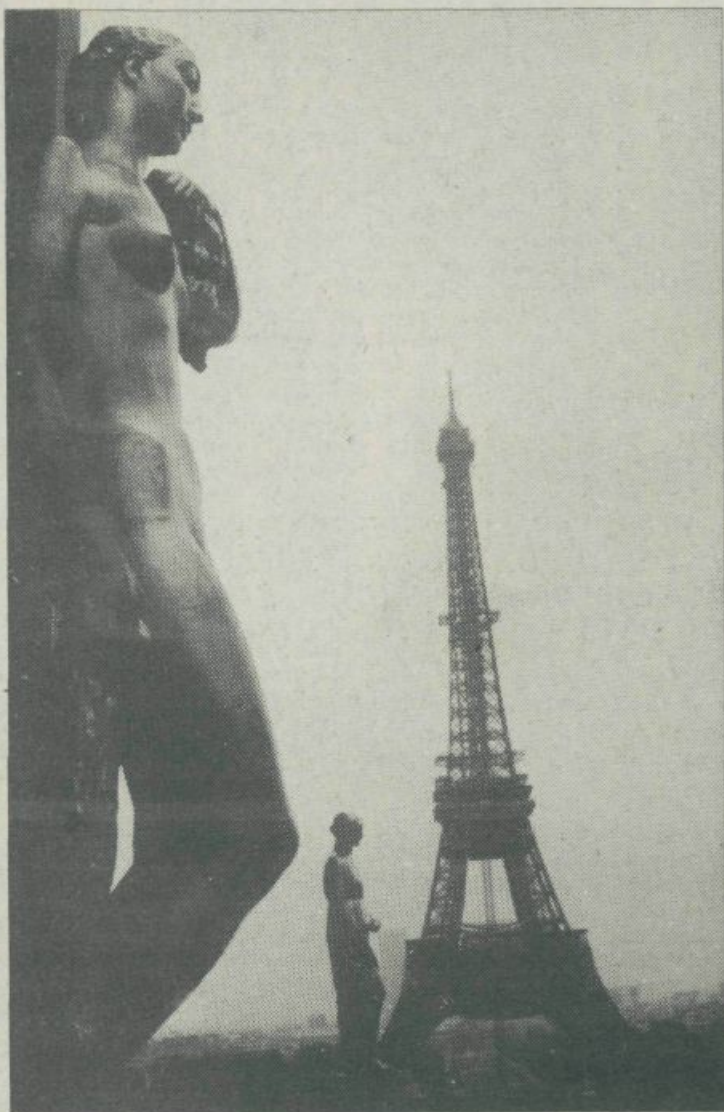

foto: Janez Zalaznik

A Survival kit for Paris, ali kako preživeti mesec in pol v Parizu s 350DEM v žepu.

Blišč in beda, šarm in aroganca, stil in očarljivi vonj parfumov, visoka moda in nizka stanovanjska kultura, mostovi, luči, umetnost, ljubezen, poezija in veselje – vse to je PARIZ.

prespite. To bi tako ali tako morali storiti, saj v Pariz, razen z avionom, težko pridete v enem dnevu. Youth-hostli (YH) – ali po domače mladinski hoteli – niso predragi, so pa dober kraj za pridobivanje prepotrebniš popotniških informacij. Možno je tudi, da ravno v YH najdete somišljenika, ki je pripravljen z vami nadaljevati pot na štop. In tako smo že prišli do četrte, s tem tudi zadnje možnosti, kako najceneje priti v Pariz. Štopati lahko začnete že kar doma in ne šele v Nemčiji ali kje drugje. Štop sicer ni tako hiter in udoben, lahko pa je zelo zabaven, poučen in razburljiv. Seveda moramo za štop imeti dovolj časa, zato ni priporočljiv za tiste, ki se jim mudi. Nekateri tudi mislijo, da štop ni varen. Toda, če štopate v dvoje, in če ženska ne štopa v vročem mini krilcu in prozorni majici (po možnosti brez modrca), lahko rečem, da je štop dokaj varen in zanesljiv.

KJE STANOVATI

Če se človek potruzi, v tako velikem mestu kot Pariz, ni težko najti prenočišča. Nerodno je le, če prispete v Pariz v večernih urah. Takrat boste za malo denarja težko našli kaj primernega. Najbolje se je podati v lov za bivališčem v dopoldanskem času, med 8 in 10 uro, saj tudi tam velja načelo: »Kdor prej pride, prej melje!« Pariz ima kar nekaj youth-hostlov in *foyer-jev, pa tudi poceni hoteli se najdejo. Veliko Slovencev spi v Slovenskem domu, ki se nahaja na naslovu: 3. Impasse Hoche, 92320 Chatillon – Paris. Dobro je, če tja pišete že prej in jih obvestite o svojem prihodu, toda mislim, da vas tudi brez tega ne bodo postavili pred vrata, če le imajo dovolj prostora.

Na priloženem seznamu boste našli nekaj najcenejših prenočišč v Parizu:

- Hotels de Jeunes (AJF): glavna poslovalnica – 119, rue St. Martin, (tel. 42 77 87 80), metro: Rambuteau. Tukaj lahko rezervirate sobo za vse ostale foyer-je, ki spadajo pod njihovo poslovalnico.
- Centre International de Paris (BVJ), Paris Louvre, 20, rue Jean-Jasque Rouseau, (tel. 42 36 88 18) metro: Louvre

- Centre International de Séjour de Paris (CISP), Ravel, 5, av. Maurice Ravel, (tel. 43 43 19 01), metro: Porte de Vincennes
- Y&H Hostel, 80, rue Mouffetard, (tel. 45 35 09 53), metro: Monge
- 3 Ducks Hostel, 6 pl. E. Pernet, (tel. 48 42 04 05) - desno od Eglise Jean Baptiste de Grenelle, metro: Commerce
- Foyer Franco-Libannais, 15, rue d'Ulm (tel. 43 29 47 60), metro: cardinal-Le moine ali Luxembourg
- Association des Etudiants Protestants de Paris (AEP), 46, rue de Vaugirard, (tel. 46 33 23 30) ali 43 54 31 49), metro: Luxembourg ali Odeon
- Maison des clubs UNESCO, 43 rue de la Glacière (tel. 43 36 00 63) metro: Glacière
- Maison Internationale des Jeunes, 4, rue Titon, (tel. 43 71 99 21), metro: Faidherbe-Chaligny
- Foyer International d'Accueil de Paris, 30, rue Cabanis, (tel. 45 89 89 15), metro: Glacière
- Le Cité Universitaire, 15, bd. Jourdain, (tel. 45 89 35 79), metro: Cité Universitaire
- Foyer International des Etudiantes, 93, bd, St. Michel, (tel. 43 54 49 63), metro: Luxembourg

* Foyer: podoben youth-hostlu, le da je malo dražji, toda še vedno cenejši od večine hotelov. Ima manjše sobe in manj pravil kot YH. Navadno so zelo zabavni, saj v njih srečate ljudi z vseh koncev sveta.

KAKO NAJTI DELO

Če nameravate v Parizu ostati dlje časa in se bojite, da vam bo zmanjkalo denarja, vam svetujem, da si preko oglasov najdete kakšno delo. Seveda so vsa ta dela nelegalna, saj brez delovne ali študentske vize legalnega dela v Parizu ne morete dobiti. Možnosti je veliko, seveda odvisno od tega, kaj hočete - ali imeti več prostega časa in manj zaslužiti ali obratno. Veliko možnosti je za zaposlitev kot baby-sitter ali au-pair, tako za fante kot za dekleta. Tudi dobro znanje angleščine se obrestuje, saj je marsikateri francoska družina pripravljena oddati sobo nekemu, ki bi pomagal njihovim otrokom pri učenju angleščine nekaj ur na teden. Ko boste iskali delo, nikar ne pozabite, da samozavestna, nasmejana in urejena oseba veliko prej dobi delo, kot pa nekdo, ki je negotov, neurenjen in neprijazen. Delo preko oglasov boste našli predvsem na naslednjih naslovih:

- CENTRE D'INFORMATION ET DE DOCUMENTATION JEUNESSE, 101, Quai Branly (150m stran od Eifflo-vega stolpa), metro: Bir Hakeim

- AMERICAN CHURCH, Quai d'Orsay, metro: Invalides ali Point de l'Alma. Ne prezrite tudi dnevnik časopisov in raznoraznih revij. Sem spadata npr. **Herald Tribune** in pa **Free Voice** časopis, ki izhaja enkrat mesečno na različnih koncih Pariza.

V njem najdete predvsem informacije o kulturnem dogajanju v Parizu, toda tudi oglasov za delo ne manjka. Med drugim ga lahko dobite tudi v »Sheakespeare bookstore« Quai Montebello, metro: St. Michel ali Maubert Mutualité. Pri iskanju dodatnih informacij za delo ne pozabite na nasvet: »Če česa ne veste, vprašajte! Tisti, ki postavi vprašanje, pa četudi neumno, ostane neveden samo nekaj minut; tisti, ki pa ne vpraša nikoli, ostane neveden celo življenje.«

PROMET V PARIZU

Kot v vseh velikih mestih je tudi v Parizu na ulicah strašna gneča. To se najbolje vidi v prometnih konicah, zjutraj približno med 7 in 9 uro in popoldne med 2 in 4 uro, ko Parižani hitijo na delo in nazaj. Če imate dobre reflekse, smisel za orientacijo in zraven še malo borbenosti, ste skoraj idealen voznik za Pariz. Poleg osebnih avtomobilov so vam na voljo tudi avtobusi, ki pa so primerni le za tiste, ki se jim ne mudi. Nasploh najhitrejša je podzemna železnica ali po francosko metro. V Parizu imajo dve vrsti metrojev: navadni metro in hitri metro, imenovan tudi RER. Ta je za razliko od navadnega metroja bolj direkten, saj se ustavlja samo na pomembnejših postajah. Potovati z metrojem ali z avtobusom v Parizu ni predrago in tudi vozovnice za različna prevozna sredstva stanejo približno enako. Vso stvar še bolj pocenimo, če kupimo carnet, to je 10 vozovnic skupaj, kar nas pride skoraj pol ceneje, kot če bi kupili 10 vozovnic vsako zase. Tistim, ki nameravajo ostati v Parizu vsaj mesec dni in veliko potovati z metrojem, se splača kupiti la carte orange - oranžno karto ali po naše mesečno vozovnico, s katero se lahko neomejeno vozite po vseh progah.

Ostane še ena možnost - za tiste, ki bodisi nimajo dovolj denarja, bodisi radi tvegate: v metro se lahko »prešvercate«, in sicer na enega izmed naslednjih načinov:

- Od svojega prijatelja ali znanca si sposodite mesečno vozovnico (kot to delamo v Ljubljani)

- Če potujete npr. še s tremi drugimi prijatelji, kupite samo dve vozovnici in se z njimi »prešvercate« vsi štirje. To narediti tako, da se »prilepite« od koga izmed prijateljev in skupaj z njim greste skozi vhodna vrata, ki se avtomatsko odpirajo in zapirajo. Lahko kupite samo eno vozovnico in tisti, ki gre z njo noter, ostalim trem odpre posebna vrata, ki so namenjena samo za izhod in se zato odpirajo le z notranje strani.

- Če ste sami, prosite koga drugega, če se lahko »prešvercate« skupaj z njim. Če ste v »švercanju« profesionalci, se lahko prilepite na koga, ne da bi ga sploh vprašali. Zapornic oz. vrat, ki se ob vstopu v metro avtomatsko zapirajo in odpirajo, je več vrst. Preveč časa in prostora bi potrebovala, če bi hotela vse opisati, sicer

pa bi bilo tudi nepotrebno, saj vsak, ki pride v Pariz, že po nekaj vožnjah z metrojem ta vrata dodobra spozna.

POZOR: Pri »švercanju« je najbolj pomembna pazljivost. Pogosto se zgodi, da vas za avtomatskimi vrati čakajo kontrolorji, kazni ni ravno majhna. Kontrolorji so vedno v modrih uniformah in jih ni težko prepoznati, zato si vedno izberite postajo, ki je dovolj velika in pregledna. Vzemite si dovolj časa, da preverite, kdo je na drugi strani avtomatskih vrat. Pozorni bodite predvsem pri hitrem metroju, kjer vas kontrola lahko čaka ne le pri vhodu, ampak tudi pri izhodu. To opozorilo naj velja tudi tistim, ki vozovnico imajo - hranijo naj jo do konca vožnje. Med samo vožnjo v metroju so kontrole zelo redke. Vsekakor se najbolj splača poskati »mrtvo« oz. slepo postajo metroja, kjer ne morete kupiti vozovnice, saj so tam samo avtomatska vrata za vhod in izhod. To so manjše postaje in tukaj skoraj nikoli ni kontrol.

KJE IN KAKO KUPOVATI

Pariz je na splošno drago mesto, toda tako kot vsa velika mesta ima to prednost, da je zaradi konkurence ponudba pestra in velika. Ravno tako pestre so tudi cene, katerih razpon je neverjeten. V Parizu lahko najdete izjemno drage in izjemno poceni stvari, odvisno pač kje kupujete. Seveda je sam center Pariza najdražji, toda tudi tam so razlike, zato nikoli ne kupujte v prvi trgovini, v katero vstopite! Pred tem preverite še vsaj dve podobni trgovini. Za tiste, ki znajo francosko, je dobrodošel priročnik »PARIZ, PAS CHER« - v prevodu Poceni Pariz«. V njem najdete informacije o najcenejših trgovinah z različnimi izdelki v celem Parizu. Tistim, ki francosko na žalost ne znajo, ne pomagaj nič, lahko pa si kupijo priročnik »Let's go Europe« v katerem bodo našli veliko koristnih informacij o Parizu. Če malo povprašate naokoli, dokaj hitro odkrijete poceni samopostrežne trgovine in blagovnice. Mislim, da ni težko že na videz ločiti trgovine z dražjimi, oziroma s cenejšimi izdelki. Če boste vstopili v trgovino, v kateri je gneča, in kjer veliko ljudi kar drug čez drugega pomerja in si ogleduje obleke in druge izdelke, ste lahko prepričani, da ste prišli v poceni trgovino, kjer je za nameček verjetno še razprodaja. Na srečo je v Parizu skozi vse leto veliko razprodaja, tudi v trgovinski mreži TATTI, ki je ena od cenejših.

Če si ne mislite kuhati sami, od suhe hrane pa se tudi ne da živeti, se splača hoditi na kosila in večerje v študentske samopostrežne restavracije, kjer je hrana poceni in dokaj dobra - seveda odvisno do okusa. Tisti, ki imajo radi zelenjavo, pridejo na svoj račun, saj zelenjavni krožniki v takšnih restavracijah niso redkost. Študentske restavracije najdete skoraj na vseh univerzah in večjih šolah, podrobnejši seznam, koliko jih je in kje se nahajajo, pa dobite v večini turističnih poslovalnic. Pri-

poročljivo je, da s sabo vzamete mednarodno študentsko izkaznico – International Student Identity Card (ISIC), saj včasih preverijo, če si študent. Poceni lahko jeste tudi v kaki kitajski, vietnamski, arabski ali podobni restavraciji. Nekatere izmed njih najdete na Boulevard Saint Michel oz. v Latinski četrti.

KAJ SI JE V PARIZU DOBRO OGLEDATI

Ja, predvsem tisto, kar vas najbolj zanima. Kje piše, da bi si morali vsi po vrsti ogledovati iste stvari? No, če ste klasičen turist, potem se vam seveda splača ogledati znamenitosti, po katerih Pariz slovi že leta in leta. Eifflov stolp, Slavolok zmage, Pantheon, Opero, Madeleine, Louvre (in raznorazne druge bolj ali manj znane muzeje), Moulin-Rouge, Notre-Dame, Montmartre in drugo boste dokaj hitro našli, saj so vrisani v vsakem načrtu Pariza, pa tudi drugače jih ni težko najti. Pariz si lahko ogledate tudi v približno dveurnem izletu z avtobusom, ki ga organizira turistično društvo »Pariz Vision«. Prospekt o takšnih in podobnih izletih dobite v vseh turističnih poslovalnicah. Tako si boste sicer ogledati klasične turistične točke, vendar pa si le-te lahko ogledate tudi kot posameznik na čisto svoj, neklasičen način. To velja npr., za Montmartre, umetniško četrt Pariza, s prelepo cerkvico Sacre-Coeur, ki vse dogajanje poveže v nekakšno celoto. Ta del Pariza ima res poseben šarm.

Zanimivo si je ogledati tudi znani kulturni center George Pompidou, ki ga Parižani imenujejo kar Beaubourg, po ulici, kjer se nahaja, marsikdo pa mu zaradi zunanjega videza reče tudi »tovarna«. Mnenja o njem so daljena – medtem ko ga nekateri zaničujejo, ga drugi obožujejo. Mogoče na videz res ni privlačen (kar je seveda stvar okusa), je pa vsekakor zanimiv in pritegne pozornost mimoidočih. Sama zunanost ne pove toliko o njem. Da bi ta kulturni hram res doživeli, moramo vanj vstopiti. S Centrom Pompidou je tako kot s Parizom na splošno – ko enkrat vstopiš vanj, ne moreš in nočeš ven in se kasneje še celo življenje poskušaš vrniti v ta čudoviti kraj. Notri najdete vse: od galerij, razstav fotografij, kinodvoran, do velikanske knjižnice, ki jo lahko v grobem razdelimo na klasično knjižnico in na glasbeno knjižnico. V glasbeni knjižnici lahko po mili volji in zastonj poslušate raznorazno glasbo. Sledi moderno opremljen fonolaboratorij, kjer se lahko vsak dan eno uro – prav tako zastonj – učimo več kot sto različnih jezikov. Če omenim še knjigarno in nekaj različnih restavracij, sem z naštevanjem skoraj zaključila, čeprav je čisto možno, da sem kaj pozabila dodati. Tisti, ki bi radi o kulturnem dogajanju v Parizu izvedeli še kaj več, lahko pokličete na številko 4720-8898, kjer boste v angleščini dobili podrobnejše informacije.

Zreven Centra Pompidou je eno izmed nakupovalnih središč Parizu – Forum des Haies, ki je vreden ogleda predvsem zaradi zanimive arhitekture. V njem ni težko

nakupovati, saj so na vsakem koraku postavljeni računalniki, v katere vtipekate svojo željo in na ekranu vam takoj narišejo načrt nakupovalnega centra in označijo, na katerem oddelku boste željeno stvar našli. Praktično, ni kaj! Le kdaj bomo kaj podobnega imeli tudi pri nas? Vsakemu – naj je klasičen turist ali ne – svetujem ogled vsaj enega izmed pariških muzejev. Poleg Louvra je zelo znan tudi muzej z deli impresionistov D'Orsay. Seveda so pariški muzeji veliko večji kot muzeji pri nas, zato si moramo vzeti tudi več časa, da si jih ogledamo. Težko si jih je ogledati v enem dnevu, razen če po njih ne hodimo, ampak tečemo. Raje si izberite samo tisti del muzeja, ki se vam zdi najbolj zanimiv, in si ga v miru ogledajte. Saj veste – počasi in sigurno...

Tisti, ki Pariz poznajo, vedo, da ima to mesto dva obraza – enega kaže podnevi, drugega ponoči. Vsak izmed njiju je zanimiv, vsak ima svoj šarm, svoje prednosti in

pajo pred občinstvom ter se pri tem odlično zabavajo. Poulični glasbeniki, ki jih je v Parizu na vsakem vogalu veliko, so zelo zanimivi – eni pritegnejo pozornost zaradi kvalitetne glasbe, drugi zaradi ne- navadnega videza.

Če le morete, se zvečer povzpnete na katero izmed razglednih točk v Parizu, npr. na Eifflov stolp, Center Pompidou, Pantheon ali kaj podobnega in si ogledte Pariz iz ptičje perspektive. Zvečer so vsi pomembnejši objekti v Parizu lepo osvetljeni in na ta način »odlepljeni« od temnega ozadja. Posebno Eifflov stolp je dobro obiskati zvečer, če pa ga nameravate obiskati podnevi, to storite v lepem vremenu, kajti le tako boste od razgleda tudi kaj imeli. Pri ogledovanju Pariza imejte v mislih predvsem nasvet: »Nikar se ne trudite ogledati si vseh znamenitosti v Parizu, ampak si izberite raje par stvari in si le-te ogledajte temeljito.«

Tistim, ki nimajo veliko denarja, pa bi si

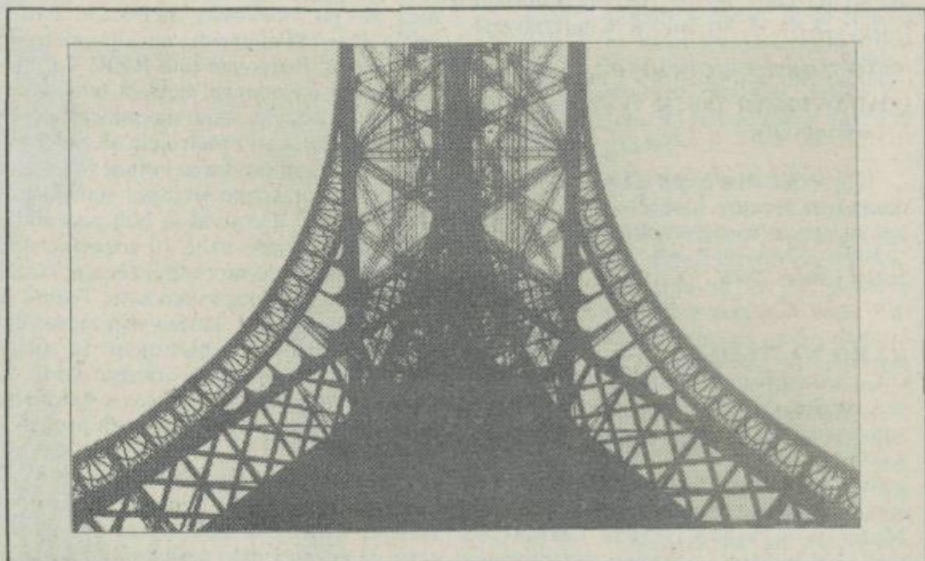

foto: Miha Dobrin

pomankljivosti, ki pa jih drug drugemu uspešno dopolnjujeta. Podnevi se splača ogledati muzeje in arhitekturo, ponoči pa poskušajmo kar čimbolj prislunhni nočnemu življenju v Parizu. Takrat odprejo svoja vrata razvpita zabavišča kot Moulin-Rouge, Crazy Horse, Lido, Illuminations, Paradis Latin, Sheherazade, Nouvelle Eve in še mnoge druge. Seznam, kam in kako zvečer organizirano v Parizu, dobite v že prej omenjenem katalogu »Paris Vision«. Seveda pa lepa dekleta, ki v takšnih zabaviščih radodarno razkazujejo svoje obline, niso edina atrakcija Pariza. Prav tako zanimivo se je zvečer podati v Latinsko četrt in uživati ob grški glasbi ter se opajati ob vonjavah, ki prihajajo iz tamkajšnjih restavracij. Predlagam vam, da greste v Latinsko četrt Siti, ali pa vzamete s sabo dovolj denarja, da si katero od teh dobrot tudi privoščite.

Zvečer je lepo tudi pred Centrom Pompidou, kjer se zbirajo mladi z vseh koncev sveta, pojejo, plešajo, igrajo na različne instrumente in z raznimi točkami nasto-

veeno radi kaj privoščili in se pri tem še zabavali, predlagam, da poiščejo najdražji hotel v Parizu in se slikajo v njegovi veži. Jaz sem se.

KAKO PRITI NAZAJ DOMOV

Iz Pariza pač odidete tako, kot ste vanj prišli. Če ste prišli npr. z avtobusom, za nazaj pa nimate dovolj denarja, štopati pa si ne upate, svetujem, da se oglasite na kateri že na začetku omenjenih »Mithfarer Zentral«. Ena izmed njih je »Allostop – Provoya, Passage Brady, metro: Strasbourg – St. Denis. Oglejte si fotokopijo obrazca, ki ga izpolnite v tej poslovalnici. Podobni obrazci so tudi v večini drugih poslovalnic.

Na koncu vam lahko zaželim le še srečno pot in prijetno bivanje v Parizu. Upam, da si Pariza ne boste le ogledali, ampak ga boste predvsem doživeli. Le tako se boste v to očarljivo mesto tudi resnično zaljubili.

For no one

Ljube bralke! Gotovo ste kdaj sanjale, da ste princeske ali pa vsaj kakšne holivudske dive z vsem kar sodi zraven: kup cekinov, lepa rit, čvrsti joški in dolge noge. In seveda mišičnjak, ki vam bo na slavni plaži vtiral kako dišečo žavbo v zagorela bedra. In kar je glavno – počitnice na pravem kraju: St. Tropez, Copacabana, Tahiti ali Sveti Štefan.

O zadnjem bo govora. Bog ga je poklonil Črnogorcem v zameno za ostale tegobe. Otoček, velik kot malo večja riba, v sinjem morju, kjer alge garant ne trpijo impotence. Pri prenovi so pozabili na dimnike, a to noblese nikakor ne zmanjšuje.

Z obalo je povezan z naravnim mostičkom, ki ga nekaj dela sila romantičnega pobiranje mostnine, ki »uz konzumacijo« (eno toplo malo pivo ali skodelica temnorjave cukrane vode) znaša malenkostnih sedem starih milijonov (ko sem bil tam, je to zneslo dobrih deset mark) za vse, ki niso gostje hotela Sveti Štefan. Ker pa je cel otoček hotel, so bile takrat le kake tri izjeme.

Toda za ta denar si lahko ogledate tudi goste na soroden način kot v bolj demokratično urejenem zoološkem vrtu. Princeske, ko se kopajo v bazenu, se cmarijo v ležalnikih ob apartmajih, in nenazadnje še ob kakšnem mnogo prijetnejšem opravilu, če se vam le ljubi stegniti vrat in pokukati v sobe.

Otvoritveni reklamni gag pred leti je bila podaritev enega apartmaja legendarni filmski divi Sofiji Loren. Seveda s pretkanim namenom, da bodo za njo, v radovednosti po njenih povešenih joških, tja pridrveli vsi najbogatejši Zemljani in tam zapravili premoženje. Ideja sicer ni bila slaba, a kaj ko Zofke tja še ni bilo.

In tako mi ni preostalo drugega, kot da se tolažilnega konzumacijskega piva rešim tako, da se polulam v zlato školjko in ga otresem po najdražjem marmorju. Toda tam ni ne zlate školjke ne marmorja, le šlampasto položene keramične ploščice.

Ob odhodu sem odšpilal vohuna in na recepciji vprašal, če imajo še kaj prostora. Bi se našel, čeprav so »uradno« zasedeni osemindeset procentno. Jaz sem uspel naštetih tri stalne goste in z mano vred deset fribcev po deset mark. Sicer pa, cena za noč je od sto za navaden do tisoč dolarjev za tako imenovan kraljevski apartma, kjer sta ležala in nevem kaj še drugega počela Lady Di in njen Charlie. Osebjem verjetno še danes prihaja ob spominu na tisto noč.

In to je Sveti Štefan. Pa nič zato. Če je šel bik, pa naj gre še štrik!

Hamfri (With the Beatles)

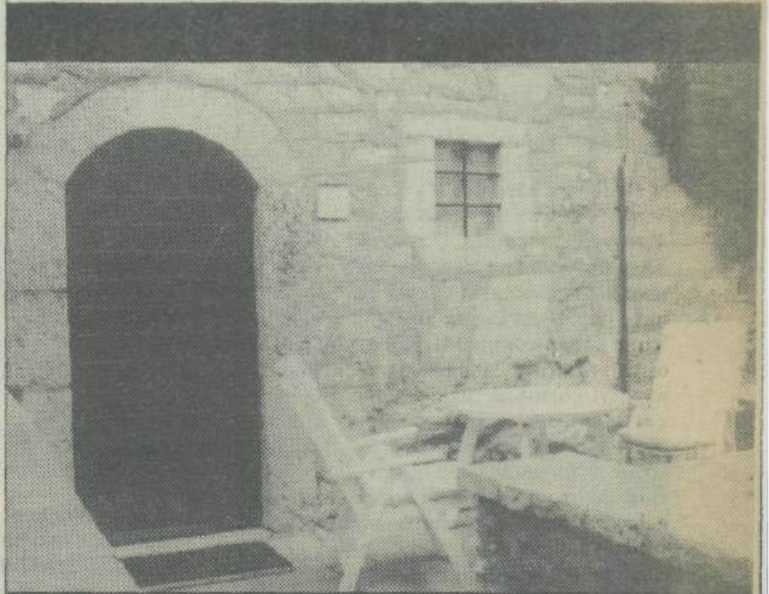
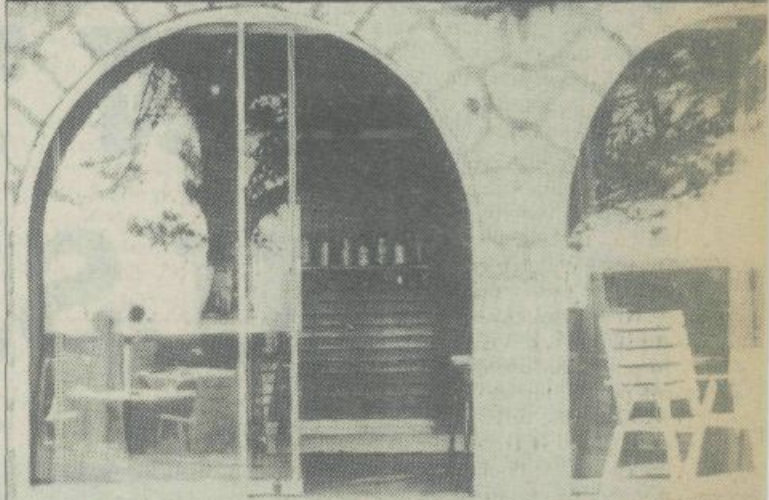
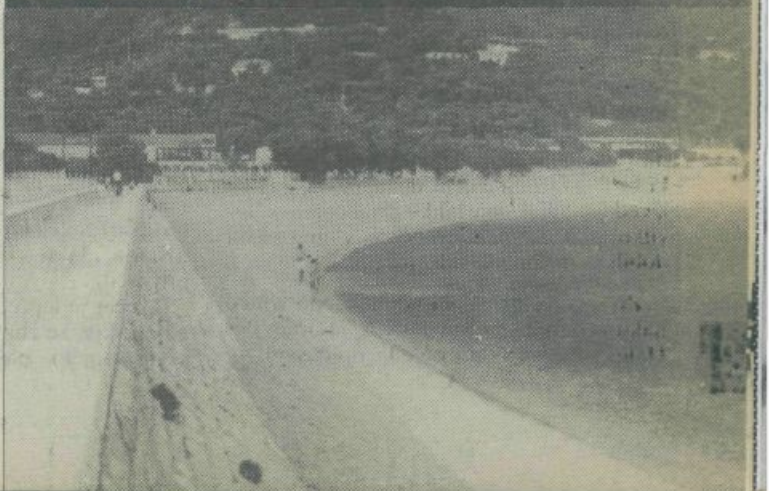

foto: Tomi Drozg

POTOPIS

BACK IN THE U.S.S.R.

Sam sem imel nekako pravšnji občutek, kdaj si je treba kaj ogledati. V Erevanu sem bil pred tremi leti, srbske samostane pa sem obiskal letos poleti. Na Atosu sem bil februarja letos. Od vseh pravoslavnih dežel je za popotnika gotovo najbolj zanimiv prav Atos, popotnice pa se bodo morale potolažiti samo z Meteorom, Ravenno v Italiji ali pa z Istanbulom.

Pravoslavje ni samo vera, ampak tudi civilizacija. Pravzaprav bom pravoslavne dežele in popotniške cilje raje opredelil kot preostanek nekdanjega močnega bizantinskega imperija, ki je po križarskih vojnah in dokončno po turških osvajanjih potonil v evropsko podzavest kot kakšna Atlantida. Čeprav gre za krščansko vero, bo popotnik prej ali slej prišel na misel, da je pravoslavje vendarle orientalska religija. Razlike med rimskokatoliško cerkvijo in pravoslavljem niso samo v obredju, razlike so civilizacijske. Za pravoslavje ni značilen samo politični »cezaropapizem«, skratka poenotenje države in cerkve, ampak tudi povsem drugačen odnos do sveta. Grkom, tako starim poganom kot bizantinskim kristjanom, je šlo predvsem za zaključeno sliko o svetu, za harmonijo v kozmosu. Podoba tega niso samo starogrški templji, ampak tudi pravoslavne cerkve, saj vsaka pravoslavna cerkev predstavlja cel kozos. In v tej kozmološki predstavi je na vrhu Kristus Pantokrator, vladar kozmosa, tako neba (na kupoli) kot zemlje. Vmes pa je še vsa hierarhija nadangelov, angelov, svetnikov, evangelistov, svetih vojščakov, potem Panagia (ali po srbsko Bogorodica), ki povezuje Nebo in Zemljo, sledijo pa človeški, zemeljski prizori od bibličnih zgodb do tistega kralja ali cesarja, ki je postavil posamično cerkev. Vsi ti prizori, po točno določenem redu in hierarhiji, se ponavljajo v vsaki pravoslavni cerkvi, ki je v bistvu še vedno poganski Panteon. In odkar so na srednjeveških koncilih razrešili vse teološke probleme in izključili vse herezije, se v pravoslavni (ortodoksni) teologiji in cerkvi ne dogaja nič več. Vsak trenutek, ki ga pravoslavni menih porabi za razmišljanje, je tre-

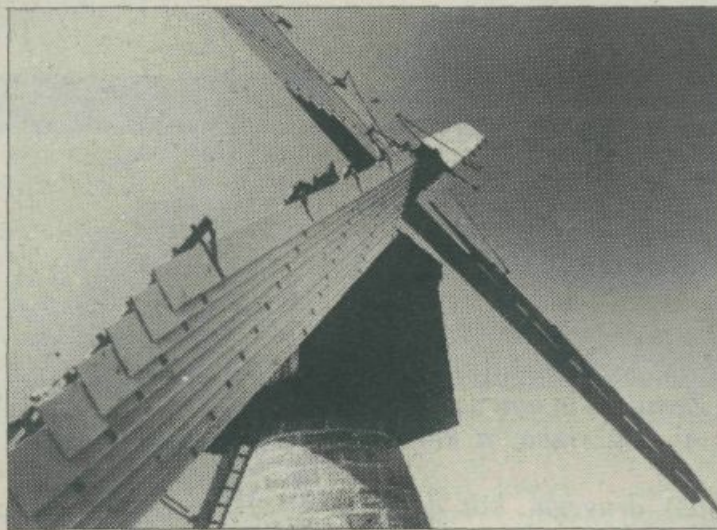

foto: Miha Dobrin

Včasih ni treba potovati kam daleč, v Indijo ali na Kitajsko, če želiš spoznati kakšno povsem tujo deželo in njeno kulturo. Odkar je CCCP postala modni hit na Zahodu, Gorbačov pa »Gorbi« in skoraj neke vrste figura sodobne pop-kulture, se je spremenila percepcija vzhodne Evrope. V resnici pa se je spremenilo manj, kot si to želi videti tisk. Sistem sam funkcionira povsem nespremenjeno, politike odstranjujejo pred volitvami ali po njih, samo na volitvah ne. Le da se je zadeva humanizirala. Če so še včeraj priznavali svoje kapitalne grehe na procesih, sedaj samo izjavljajo, kako so hudo bolni in kako so si vedno želeli oditi v pokoj. Po deželi pa še vedno hodijo pooblaščen inštruktorji cekaja. In pri tem je vseeno, ali gre za Krasnojarsk ali pa za naš Prizren.

nutek, ki ga je ukradel molitvi. Od tod skoraj tisočletna stagnacija nekdanje pismenosti; nekako s propadom Bizanca se je ortodoksija nehala razvijati, ostala je okamenina, fosilni preostanek bizantinskega imperija. Da je temu res tako, priča rusko pravoslavje, saj Rusija ni bila pod petstoletnim turškim jarmom in nima izgovora za to, da se ni premaknila naprej. Teorija sociologa Maxa Weberja, da ima »protestantski duh« vendar nekatere zasluge pri razvoju kapitalizma, postavlja pod velik vprašanj zmožnost vzhodnih, pravoslavnih dežel, da se same reformirajo. In če neka kulturno-civilizacijska tradicija in dediščina Rusije prizadeva ves sodobni svet, ker je CCCP pač velesila, potem je za nas v Jugoslaviji toliko bolj problematična Srbija, ki spada v isti kulturni krog. Resnici na ljubo je treba povedati, da je Srbija (in tudi Grčija) resno gledala v Evropo, toda rezultat je tak, da je ostala razpeta med obema poloma svoje identitete, med Parizom in Hilandarjem. Ne da bi hotel postavljati kakršnekoli vrednostne predznake, pa se mora opazovalec vprašati, ali je možna (samo) reforma te hilendarske tradicije, kajti sinteza dveh tako nasprotujočih si tradicij prej ali slej sproži gibanja, podoba ikonoborskim spopadom v starem Bizancu ali pa sedanjem »maspoku« v Srbiji. Sicer so pa podobne razmere tudi v sosednji Grčiji, ki ji nič ne pomaga dejstvo, da je članica EGS, saj so jim za vse krivi Makedonci.

Naj dodam še nekaj o srednjeveški srbski državi. V učbenikih zgodovine smo še deset let tega lahko brali o nastanku držav južnoslovenskih narodov take pravljičice, da se je zdelo, kot da gre pri tem za »creatio ex nihilo«, za čisto Stvarjenje. V resnici so bile te pokrajine pod bizantinsko oblastjo, pravzaprav je šlo za kontinuiteto oblasti od rimskih časov naprej. In šele križarske vojne so z zasedbo Bizanca leta 1204 ustvarile vakuum, ko se je ta imperij razsul na vrsto osamosvojenih pokrajin. Srbski veliki župan, skratka bizantinski guverner, je v tistih časih lahko istočasno prosil in prejel krono

od rimskega papeža, njegov brat pa je dobil škofovsko posvetitev v Nikeji, kjer je stoloval (pravoslavni) bizantinski cesar in patriarh pravoslavne cerkve. Samostojnost (avtokefalnost) so v Nikeji priznali Sv. Savi po sili razmer, saj direktne oblasti nad Srbijo tako in tako niso mogli več izvajati.

Srbska srednjeveška država je bila država kmetov, mesta so bila »latinska«, torej katoliška, v (črnogorskem) Primorju sta to Kotor in Budva. Tudi graditelji samostanov so prišli od tam, in zato imajo srbski samostani drugačen videz kot grški. Šele samostan Gračanica iz 14. stoletja, skratka iz časa po kosovski bitki, nas spomni na bizantinsko gradbeništvo. Torej šele takrat, ko je srbska država že v zatonu. Toda tudi samostani t.i. »raške šole«, torej iz časov vzpona srbske države, imajo značilnosti pravoslavnih cerkva, čeprav je arhitektura romanska.

Večinoma so ti samostani »zadružbine«, torej kraljevski mavzoleji. Značilna za pravoslavni samostan je arhitektura, kjer je cerkev v sredini, okrog nje pa so bivalni prostori, shrambe, jedilnica, gospodarska poslopja. Tisto, kar se nam zdi, da manjka, je križni hodnik, ki smo ga vajeni iz zahodne arhitekture. Pa še nečesa skoraj ni – kipov namreč.

Zato pa so ti samostani prave slikarske galerije. In tako je prav, saj muzeji predstavljajo samo zbirke mrtvih predmetov brez uporabne vrednosti in izvzetih iz okolja, kamor so spadali in kjer so imeli svojo določeno funkcijo.

Katere samostane si velja ogledati? Naj naštejemo nekatere: Žiča je najstarejši; ustanovil ga je Sv. Sava osebno, tam so kronali kralje in imeli zasedanja »sabora«, tj. nekakšnega parlamenta, bil pa je precej rušen in požgan. Studenica je najbolj znan, ob 800-letnici so ga lepo obnovili, skupaj s Sopočani pa je po UNESCO-vem spisku svetovne kulturne dediščine. Samostan Gradac je edini v gotskem stilu. Nad No-

vim Pazarjem je na vrhu hriba restavriran preostanek samostana Djurdjevi stupovi (Jurjevi stolpi), ki je bil zgrajen okrog leta 1170, ko je veliki župan Nemanja začel osamosvajanje Raške od Bizanca; to ni bil samo samostan, ampak tudi trdnjava. V predmestju Novega Pazarja je tudi Petrova cerkev, verjetno še iz 9. stoletja, ki človeka prevzame s svojo arhaičnostjo. Tudi v tej cerkvi so zasedali srbski velikaši na »saboru«. Ne smemo pozabiti tudi na Mileševo s fresko belega angela.

Medtem ko so ti samostani v Raški (oz. sedanjem Sandžaku, kjer prevladujejo muslimanski Muslimani), se je center srbske srednjeveške države selil proti jugu, naprej na Kosovo, potem v Makedonijo, po porazu leta 1389 pa nazaj na sever v Kruševac, Smederevo, nazaj v Peč (kot Patriaršija, že pod Turki) in končno pred 250 leti v Sremske Karlovce. Na Kosovu velja pogledati Pečko Patriaršijo, potem Visoke Dečane s čudovito ohranjenimi freskami, dvema menihoma in policijsko patroljo, a poti k samostanu, Gračanico blizu Prištine. Gračanica je ženski samostan, enako kot Sopočani, kaludjerice pa pridelujejo odlično rdeče vino in močno rakijo iz lastnih vinogradov in sadovnjakov.

Kar se Makedonije tiče, ta ni bila nikoli pod oblastjo srbskega nadškofa in patriarha, ampak je imela avtokefalno ohridsko nadškofijo. Ohrid je tudi sicer biser. Na poti po dolini Crnega Drima pa velja obiskati samostan Sv. Jovan Bigorski, ki je edini samostan, kjer so prebivali menihi in nune, kar je tudi znamenitost, kakor je znamenit tudi čudovit rezljan ikonostas. Imeli pa so ločene jedilnice, kamor so šli jest takoj po končani (nočni) liturgiji.

Na Atosu namreč lahko doživite še pristni srednji vek. Tam je tudi srbski samostan Hilandar, vendar je doživljal najbolj aventičen, še prav srednjeveški, v samostanu Dohiar, Liturgija se začne tam nekje ob drugi uri zjutraj in traja do sončnega vzhoda. Nisem se mogel znebiti vtisa,

da s to nočno molitvijo kličejo sonce, da bi ponovno vzšlo. Takoj po koncu liturgije gredo jest, potem čez dan spijo, delajo in molijo, pred sončnim zahodom povsod na Atosu zaklenejo vhodna vrata v samostanskem obzidju, večerjajo in gredo spat z mrakom. Električne še ni, čeprav imajo tu pa tam kak agregat, na primer v samostanu Vatopedi. Na Atosu svetujem obisk Hilandara, kjer te prijazno sprejmejo, najboljše vino imajo v Vatopediju, v Dohiaru pa ti servirajo hrano še v pravem srednjeveškem refektoriju. Sedi še strogo po določeni hirearhiji, med jedjo se ne pogovarja nihče, samo en menih bere, kako so dnevnega svetnika mučili, zato da ti večerja slabše tekne. Pravzaprav bi bilo treba sestaviti toplosto samostanov na Atosu za popotnike, saj so nekateri precej zapuščeni, recimo Pantokrator, pa tudi sicer prelepi Esfigmenu. V petih dneh bivanja sem prehodil 9 samostanov, dovoljenje pa je moč podaljšati tudi v samem glavnem mestu na Atosu. Sicer ti dovolijo načeloma samo 4 dni bivanja, vendar je izven sezone lažje, saj je manj navala. Februarja sem imel srečo, vreme je bilo lepo, toplo in sončno; maja pa so imeli kar pravi snežni metež, tako da se moraš pripraviti na vse možnosti. V zimski sezoni so seveda problemi s prevozom, toda ladja pluje vsak dan zjutraj iz Ouranopolisa v luko Dafni, kjer že čaka avtobus za Karies, kjer ti vrnejo potni list in kjer dobiš »diamonitirion« za samostane, tj. za prenočitev in hrano (zajtrk in večerjo). V principu pa imajo radi le pravoslavne romarje, ki gredo na duhovne vaje v en samostan. Čislajo še arhitekto, teologe, umetnostne zgodovinarje in filozofe; turistov in popotnikov ne marajo preveč, in tudi cerkev ti odprejo raje, če si pravoslaven. Moj kolega je to res bil, jaz pa ne in so se nekajkrat resno posvetovali, ali naj nama cerkev odklenejo ali ne, posebej še, ker sva ponoči (razen enkrat) prav veselo spala v »konaku za goste«. MLADEN ŠVARC

JAVOR

LESNA INDUSTRIJA PIVKA

FELJTON

HEY JUDE

ali PROTOKOLI SIONSКИH MODRECEV

UVOD

Krvave osnove ali protokoli modrecev so zapisniki tajnih zasedanj židovskih poglavarjev ob prvem sionističnem kongresu v Baslu leta 1897, ki so prišli do nas v daljših ali krajših izvlečkih. Protokol vsebujejo grozen načrt, po katerem so si židovski prvaki zamislili uničiti vse države in si podvreči svet.

Te »krvave osnove« je svetu prvi razkril profesor SERGEJ NILUS, ruski učenjak, ko je l. 1902 v Petrogradu izdal knjigo »Veliki v malem in antikriž kot možnost, ki preti zavladati«. Ker pa so izšle le kot dodatek k omenjeni knjigi, niso vzbudile velike pozornosti. Ko pa jih je l. 1907 objavil znameniti ruski pisatelj in polemik J. BUTMI pod naslovom: »Neprijatelj človeškega rodu«, so izzvale prvi upor. Knjiga je po kratkem času izginila. G. BOSTUNIČ pravi v svoji brošuri »Resnica o sionističnih protokolih« (Mitrovica 1920) na str. 11: »Kakor hitro kakšna knjiga pove resnico o Židih in o njihovih osnovah, že jo skrivaj pokupijo in uničijo, pisca pa proglasijo za norca ali fanatika. Tako se je zgodilo z izdajama NILUSA in BUTMIJA. Za NILUSA so nekateri celo trdili, da ni obstajal, drugi spet, da je odšel v samostan in da je bil carjev spovednik itd.

NILUS je leta 1911 izdal drugo izdajo »Protokolov« in l. 1917 tretjo. Po drugi izdaji je GOTTFRIED zur BEEKE v Charlottenburgu (Berlin) delo prevedel v nemščino. V istem letu so bili »Protokoli« prevedeni v angleščino in poljščino. Leta 1920 je izšla posebna izdaja v ZDA. Prevedeni so tudi v druge evropske jezike, originalni jezik pa je francoski, iz katerega sta jih prevedla NILUS in BUTMI. Kjerkoli so »Protokoli« izšli, povsod so povzročali veliko vnemirjenje med kristjani in med državniki. Zato so si Židje na vse načine prizadevali, da »Protokoli« ne bi prišli v javnost, oziroma, da jih iz nje uma-knejo. GOTTFRIEDU zur BEEKU so ponujali, ko jih je prevajal, 500.000 zlatih

mark, če jih ne izda, pa je ponudbo zavrnil. 28. februarja 1917 je bil strmoglavljen ruski car, 2. ali 3. marca je bila nova NILUSOVA izdaja predana knjigarnam. Ko so bili izvodi že v vagonu, se je pojavila skupina ljudi, s silo odprla vagon, zmetala iz njega vse izvode in jih sežgala. Ko je bilo vse uničeno, so odšli, ne meneč se za druge vagon. Žid KERENSKY je, ko je prišel na oblast, ukazal priskati vse knjigarne v Moskvi in Petrogradu ter zapleniti vse

izvode »Protokolov«, ki bi se našli. »Protokolov«, ki so se pred padcem carja prodajali po 30 – 40 rubljev, po carjevem padcu ni bilo dobiti za manj kot 500 – 600 rubljev. Leta 1918 se je plačevalo za en izvod 1000, leta 1920 pa do 12.000 rubljev. Nekateri so v tistem času ponujali do 3.000.000 rubljev za izvod, pa ga ni bilo moč dobiti.

Ko so »Protokoli« izšli v Angliji, je nastala med ljudstvom pa tudi med držav-

niki, prava panika. Časopisi so pisali strahotne članke proti »Protokolom« in židovskim poglavarjem ter opazarjali na pogubo, ki preti iz njihove strani. Pri tem sta posebno prednjačila »TIMES« in »MORNING POST«. Že po prvih člankih pa so »Protokoli« na tajinstven način izginili iz Anglije. »Timesu« je nekdo nakazal drugo smer in spremenil ja način pisanja. Začel je sumiti v avtentičnost »Protokolov« in trditi, da je to izvleček iz romana »BIARRITZ« itd., vendar je v Angliji že kmalu izšla nova izdaja, verjetno na pobudo same angleške vlade.

Seveda so bili tudi taki, ki so dvomili v verodostojnost – pristnost »Protokolov« ali zaradi načina, kako se je prišlo do njih, ali zaradi nekaterih razlik, ki so med NILUSOVO in BUTMIJEVO izdajo; vendar ne eno ne drugo ne more spodbijati njihove avtentičnosti. Razlike ne morejo motiti, ker BUTMI glede v glavnem na bistvo, katere hoče na kratko po pravem redu prikazati, NILUS pa od besede do besede po vrsti sledi originalu. BUTMI je tudi popolnejši, ker je imel pri roki NILUSOV prevod in originalni izvleček, tako da je lahko izpopolnil nekatere stvari, ki jih pri NILUSU ni. Odtod razlika v zaporedju zasedanja in njihovem številu, saj jih je pri NILUSU 24, pri BUTMIJU pa 27. Mi se tu držimo BUTMIJEVE izdaje, vendar sproti opozarjamo na razlike, ki jih najdemo pri NILUSU in francoskem rokopisu. Tudi način, kako so prišli do »Protokolov« ne more spodbijati avtentičnosti zapisov. NILUS v svoji izdaji l. 1902 pravi, da mu jih je l. 1901 dal ALEKSA NIKO-

LAJEVIČ SUHOTNI, takratni maršal plemstva v ŠERNU (srednja RUSIJA), pozneje upravitelj stavropolske pokrajine (južna Rusija), NIKOLAJEVIČ je prosil NILUSA, da iz »Protokolov« vzame le tisto, ka je koristno z verskega stališča. Bil je mnenja, da je v političnem smislu prepozno nadejati se kakšne koristi. V izdaji iz leta 1911 pravi NILUS, da je oseba, od katere je dobil francoski izvod »Protokolov«, le-tega je dobila od neke ženske, ki ga je ukradla nekemu prostožidarju, največje (33) stopnje škotskega obreda. Nemški in poljski prevajalec govornika, da so bili »Protokoli« ukradeni na Dunaju iz stanovanja slavnega TEODORJA HERTZLA, kneza Pregnanstva (t.i. Židov izven Palestine) in ustanovitelja sionističnega gibanja.

Po drugih virih naj bi bili ukradeni po sionističnem kongresu v Baslu na poti iz Basla v Frankfurt, ali pa v samem arhivu sionističnega urada, ki je sedaj v Franciji. Vsa ta pojasnila so lahko resnična ne samo zato, ker jih dajejo verodostojne priče, temveč tudi zato, ker so izdajatelji »Protokolov« prišli do njih na različne načine.

»Protokoli« vsebujejo načrt, ki naj bi ga židovski vodje uresničili, in povsem naravno je, da je vsak od njih imel svoj izvod, ki je zaradi nepazljivosti, ali na kak drug način prišel v roke izdajateljev. To se je tudi zgodilo. Sam TEODOR HERTZL se v okrožnicah sionističnega odbora, posebno še v okrožnici l. 1901, ki nosi številko 18, pritožuje nad nepazljivostjo, ki je izdala tajnost »Protokolov«, (Jouin. Le peril judeo-maconnique t. IV. Paris 1922 s 142) Tudi če bi bila oblika »Protokolov« sumljiva, t.j. če »Protokoli« ne bi bili izdelani v tej obliki, ne moremo niti najmanj dvomiti v njihovo vsebino. Največji del tistega, kar je v »Protokolih«, je tudi v treh govorih, oziroma spisih treh židovskih rabinov. Prvega je imel v Pragi rabin RE-

ICHHORN l. 1880, 17 let pred kongresom v Baslu, na grobu rabina SIMEONA ben JUDA, izšel pa je od naslovom: »Obvestilo o politično-zgodovinskih dogodkih zadnjih 10 let.« Objavil ga je SIR JOHN READCLIFF. Drugi je »RABIN O GO-IMIHI«, brošura, ki je prišla l. 1901 v roke mladočeškemu poslancu BRESNOW-SKEMU, in zaradi katere je ta postavil vprašanje vojnemu ministru. Tako je prišla na dan in je pozneje v izvlečkih izšla v avstrijskem tedniku »Michel wache auf« v 7. in 8. številki 2. in 9. marca 1901. Tretji je govor nekega rabina na kongresu v Lwowu 1911 leta, objavljen v dunajskem »Bauernbündlerju« l. XI. 1912. Avtentičnosti teh treh zapisov, predvsem obeh poslednjih, Židje niso upali oporekati, in če je res, da so njihove osnove in namere takšne, kot so v teh treh spisih zapisane, potem so resnične tudi tiste, ki se razlagajo v »Protokolih«, saj se z njimi popolnoma ujemajo.

Strašno zgodovinsko resničnost »protokolov« dokazujejo dogodki zadnjih let, t.j. svetovna vojna, poskusi revolucij na Madžarskem in v Nemčiji, ki so jih pripravljali sami židovski voditelji, grozno stanje v Rusiji, kjer so ljudski komisarji sami Židje. Edino Lenin ni bil Žid, pač pa je bila Židinja njegova mati in tudi sam je bil poročen z Židinjjo. Vse kar se dogaja v Rusiji in kar se je poskušalo na Madžarskem in v Nemčiji, kakor tudi vsa svetovna vojna, vse je samo dosledno izvajanje »Protokolov«.

Židje so »Protokole« poskušali preoblikovati tako, da bi ublažili vtis, ki so ga naredili. »Centralno društvo nemških državljanov židovske vere« je zagotovilo, da so »Protokoli« izvleček iz romana »BIARRITZ« iz l. 1869. Pisec tega romana je H.O.F. GOEDSCHE, ki se je podpisal s psevdonimom SIR JOHN RETCLIFFE. »Biarritz« sestavlja osem zvezkov. Poglavje, ki se nanaša na »Protokole«, je okostje bistva slavnega govora na grobu rabina SIMEONA ben JUDA v Pragi, vendar nikakor ni mogoče reči, da so »Protokoli« plagiat tega poglavja. Dovolj je, če »Protokole« primerjamo s tem poglavjem, in takoj vidimo med njima veliko razliko ne samo v obliki, temveč tudi v vsebini, ker je v »Protokolih« mnogo stvari, kate-

rih v omenjenem poglavju ni. Nemški izdajatelji »Protokolov« so proti takim trditvam ostro protestirali in celo ponujali 50.000 mark tistemu, ki bi to dokazal. Odveč je pripomniti, da se nihče ni javil.

V »Protokolih« navadno govori ena oseba, zato izgleda, kot da to niso zapiski. Tudi iz tega razloga so Židje zanikali, da so avtentičen zapisnik, n. pr. JOHN SPARGO, »Protokoli« pravzaprav, kot pravi NILUS v izdaji iz l. 1917 – iz židovskih virov – imel je namreč zvezo z HERTZLZLOM, niso nič drugega, kot strateški načrt, kako bodo Židje osvojili svet in si ga podvrgli. Ta načrt je na prvem sionističnem kongresu l. 1897 predlagal TEODOR HERTZL, knez Pregnanstva. Tako postane razumljivo, da je govoril eden, Domneva pa se, da se je o »Protokolih« tudi razpravljalo. V 10. zasedanju BUTMIJEVE izdaje je rečeno: »D. J. trdi, da se

despotizem, o katerem govorim, ne sklada z modernim napredkom, vendar bom dokazal nasprotno«. V 16. zasedanju je rečeno: »Odgovoril bom na pripombo D. A., ki pravi, da bi upokojitev starih uradnikov državo mnogo stala, dokazal bom, ko bomo razpravljali o finančnih vprašanjih« i. t. d. Torej se je o »Protokolih« razpravljalo in se zato lahko imenujejo zapiski. Zakaj so te razprave vnešene v zapisnik na tak način ni jasno, verjetno zato, ker je bil načrt, ki je v njem podan, sprejet v celoti in tak, kot je bil predložen.

»Protokoli« nam odkrivajo strašne tajnosti in opozarjajo na nevidne sile, ki obvladujejo svet. V marsičem nam osvetljujejo dogodke pri nas in okoli nas. Zato želimo našo javnost nanje opozoriti in ji topla priporočamo, da jih natančno prebere in s tem prepreči pogubo, ki grozi tudi nam. Poljski prevod »Protokolov« je opremljen z napisom: »VAŽNO!! – PAZI!!« in s podnapisom: »Beri in daj drugim v branje«. Isto kliče tudi mi vam in Bog ne daj, da bi naše besede ostale le glas vpijočega v puščavi.

(Se nadaljuje)

The Beatles**Ob-la-di Ob-la-da**

- 1 The End
- 2 She Came In
Through
The
Bathroom
Window
- 10 Getting
Better
- 12 Yellow
Submarine
In
Pepperland
- 17 Come
Together
- 22 I Don't
Want To
Spoil The
Party
- 24 Dr. Robert
- 26 Hey Bulldog
- 41 Michelle
- 46 Hey Jude
- 48 Ob-la-di Ob-
la-da

Narobe svet, ljube bralke in dragi bralci, se vrti pod vami. Zato je tudi TRIBUNA tokrat obrnjena malo narobe.

Narobe je, da »edini slovenski neodvisni časopis«, ki svojo drugo številko v nakladi petnajst tisoč izvodov razproda, ne najde izdajatelja, ki bi izdal tudi tretjo številko. Nič manj narobe ni, da revije, katere naklada pade kar za nekajkrat, izdajatelj ne ukine, in bo tako »najzahodnejši tednik« mirno »šel do konca« lepo na toplem.

Še najbolj narobe pa je, da vladajoča partija, ki je s svojo veleumno politiko poskrbela, da je malokatera dežela na materi Zemlji tako zasrana kot naša, na stara in bog ne daj reči zadnja leta, stopa v koalicijo z najuradnejšo med stotimi »zelenimi« frakcijami. Ne vem kateri pametnjakovič je nekoč izjavil, da so »zeleni« kot lubenica. Odzunaj zeleni, odznotraj rdeči. Vse kaže, da na našem polju rastejo prav takšne melone. Štajerci dobivajo cirozo od navadne vode, komunistom bodo pa »zeleni« oprali rit z usrano vodo in trčili na zdravje ob skupni zmagi na spomladanskih volitvah.

Kako je s paradajzom, vsi vemo. Ko je mlad je zelen, ko dozori pa rdeč. Kot kaže, pa je pri nas še to narobe.

Upal sem, da bo tale uvodnik nekakšen »Let It Be« za k hladnemu pivu na plaži, v senci ob brhkkih mladenkah. Pa ni. In tako je tudi uvodnik tokrat malo narobe.

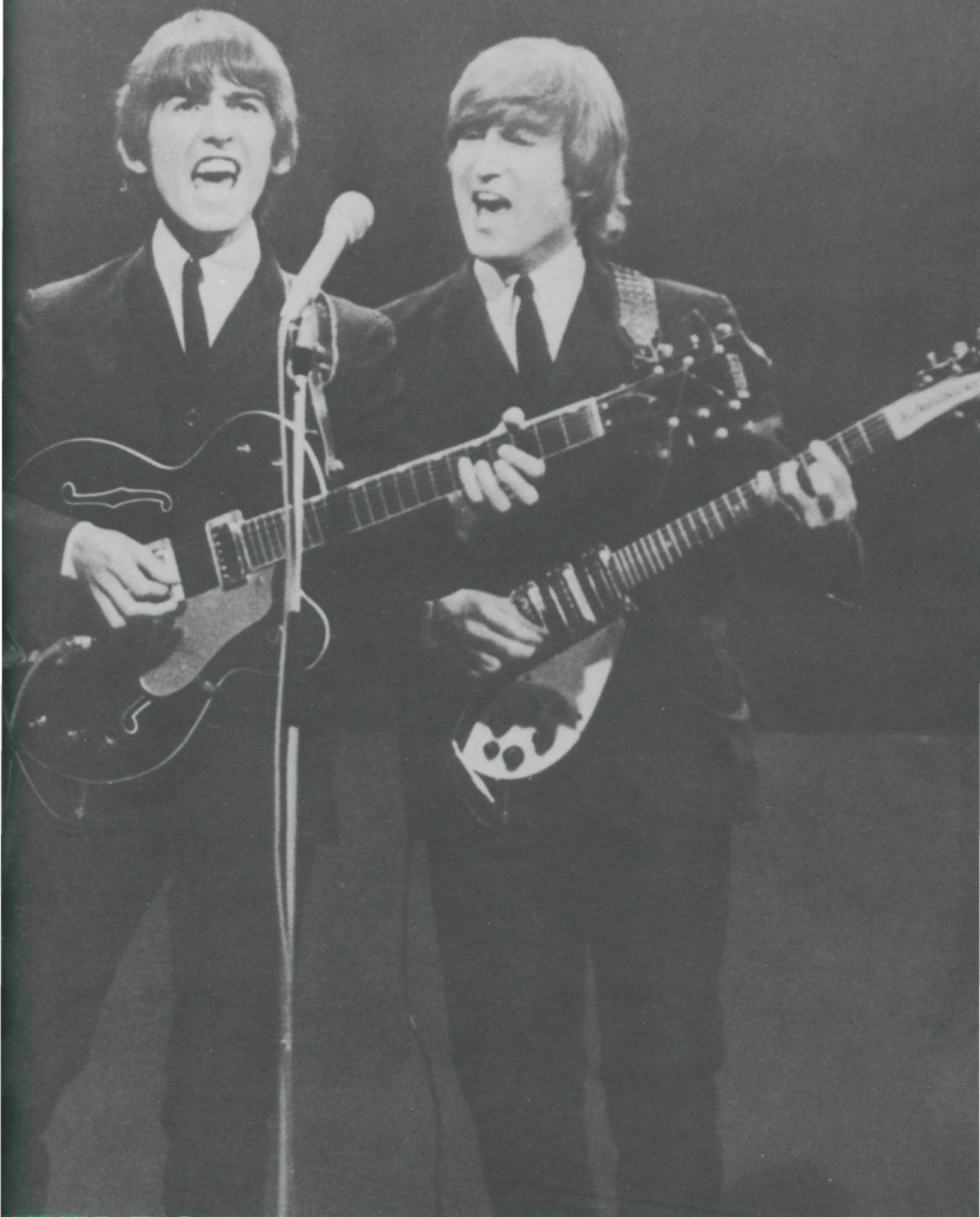
V Ljubljani, 10. avgusta 1989

Vaš Hamfri Bogart

ps. Danes opolnoči je dobra vila slovenske alternative, predsedstvo ljubljanske Univerzitetne konference ZSMS, rešilo glavo »Demokraciji«. Vsaj nekaj ni bilo narobe.

TRIBUNA je glasilo UK ZSMS Ljubljana – Tisk: Tiskarna Ljudske pravice, Ljubljana. Naslov uredništva: Kersnikova 4. 61000 Ljubljana, tel. (061) 319-496, telefax (061) 319-448. V uredništvu dežuramo vsak delovni dan med 10. in 12. uro, tudi v počitnicah, če nismo v Parizu – Glavni urednik: Karli Erdlen – Odgovorni urednik: Tomi Drozg – Lektorica za določen čas: Lili Potpara – Trenutna cena: 14000 din (skoraj tri Jožete) – Oproščeno temeljnega davka na promet po sklepu št. 421-170/22. 4. 1973 – Naslednja številka izide 18. septembra 1989, če bo Bog dal in sreča junačka.

WHY DON'T WE DO IT IN THE ROAD